"LIETUVA" SAVAITINIS LAIKRAŠTIS
Išeina kas Pětnyčia, Chicago, Ill.
Prenumerata metams:
Suvienytose Valstijose..... $2.00
Kanadoje ir Mexike..... 2.50
Kitose viešpatystėse..... 3.00
Prenumerata apmokama iš viršaus. Prenumeratos metas skaitosi nuo dienos užsirašymo, ne nuo Naujų Metų. Apgarsinimų kainos klausk laišku. Visada adresuok:
A. OLSZEWSKI
3252 SO. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

LIETUVA

THE LITHUANIAN WEEKLY "LIETUVA"
Published every Friday at Chicago, Ill.
Yearly Subscribtion rate:
In the United States..... $2.00
Canada and Mexiko..... 2.50
To Foreign Countries..... 3.00
Advertising rates on application. Address all communications to publisher:
A. OLSZEWSKI
3252 SO. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Nr. 37 CHICAGO, ILL., PENKTADIENIS 16 d. Rugsėjo (September), 1910 m. Metas XIX

Entered as Second-Class Matter July 13th, 1893, at the Post Office at Chicago, Illinois, under Act of March 3rd. 1879.

POLITIŠKOS ŽINIOS.

MASKOLIJA.

Maskolijos caras nesiskubina iš Vokietijos grįžti namon, sėdi vis dar Friedbergo rume, kur jį saugoja vokiškieji kareiviai, policistai ir maskoliškieji šnipai. Kadangi Vokietija ne turi šnipų provokatorių, kurie, atsiekimui savo mierių, jaigu tik caras galingiems kuningaikščiams pasirodytų nereikalingu, gal surengtu ir jo nužudymą, kaip garsus šnipas provokatorius Azev surengė užmušimą ministerio Plehvės ir kuningaikščio Sergijaus, caro dėdės. Caras gerai žino, kokios vertės yra tie jo saugotojai, bet jo valdžia be šnipų provokatorių apsieiti negali. Kur valdžią pats ukėsai prižiuri, kur pats ukėsai viens kitą prižiuri, ten ir valdininkų rankos turi but švaresnės, nes suteptų žmonės nelaikytų; Maskolijoj yra visai kitaip: ten valdžia yra žmonių priešininke, o žmonės jai neprilankumu atmoka. Bet valdininkus žmonės užlaiko, o jie yra savo užlaikytojų priešais, tai, suprantama, jie dorais buti negal. Nors Maskolijos urėdninkai kilę iš žmonių tarpo, bet jie yra žmonių priešais. Tokiems ir valdžia ir caras negali užsitikėti: Šnipai renkasi iš tautos putų, todėl jie dar nedoresni už kitus. Ir caras todėl jaučiasi ramesniu svetur, kur jį saugoja visiems matomi uniformuoti kareiviai, negu namieje po apsauga paslaptų agentų. Todėl jis nenori grįžti namon, kur jam gresia daug didesnis pavojus negu svetur: namieje jam gresia pavojus ne tik nuo jo valdžios skriaudžiamų ukėsų, bet ir nuo jo paties tarnų, kurie dar neištikimesni už revoliucijonierius. Revoliucijonieriams caro ypata nesvarbi, jie gali jį šalyj palikti, nes ką gi pelnytų, jį nudėję? Vietoj jo atsiras juk kitas, kurį taipjau ves sudemoralizuoti biurokratai, žmones todėl negali laukti didelių palengvinimų ir permainų. Tuom tarpu pačioj caro šeimynoj gal yra toki, kurie norėtų caro vietą užmti, nes sėdėdami kad ir ant braškančio sosto, turėtų geresnę progą savo žiaurius palinkimus sunaudoti, o pavojus butų vis tas pats kaip ir dabar. Juk ir dabar žmonės nekenčia caro giminės kuningaikščių, nes jie gyventojams gero nedarė ir nedaro, daro, kur gali, jiems vien blogą.

Friedberge žmonės mažai interesuojasi caro ypata, labiau jie interesuojasi, kaipo savo tautiete, caro motere. Atkakus carui, ant jo kelio susirinko mažas kaimiečių burelis, o dar mažiau buvo augštesnių luomų žmonių, nes vieni šnipams rodėsi neištikimi, kiti nenorėjo caro matyti. Jis todėl apsuptas vien kareivių ir policistų, taipgi savo šnipų, aplink rumą sukinėjasi vien kareivių sargyba ir civiliškuose rubuose šnipai. Šnipai su neužsitikėjimu žiuri į kiekvieną pasirodžiusį arti rumo žmogų, žmonės gi su panieka žiuri į civiliškuose rubuose caro tarnus, nes tokius šnipais laiko, o šnipai visur yra nekenčiami, nes doras žmogus nekenčia tamsių, paslėptų darbų. Todėl ir Vokietijoj caro gyvenimas ne rožėmis išklotas; pavydėt jam nėra ko. Friedbergo ir Nauheimo maudynių gyventojai nors atvirai dar nerodo neprilankumo svečiams, bet džiaugsis, kada tie svečiai išsinešdins sau ten, iš kur nekviesti atkako, gailėtis jų nieks nesigailės, nes dėl jų atsilankymo žmonės tapo aprubežiuoti savo laisvėj, ypač arti rumo gyvenanti. Išvažiuodamas, gal caras paliks beturčiams porą tūkstančių markių iš Maskolijos dar didesnių varguolių išluptų, urėdninkus apdovanos maskoliškais ordenais, be kurių jie gali apsieiti. Tos dovanos vienok gyventojams neatlygino tų nuostolių, kokius jie dėl atsilankymo turėjo, nes dėl to tapo savo tiesose aprubežiuoti.

PRANCŪZIJA.

Prie Britiško kanalo atsibuva prancūziškos kariumenės rengiami kas metai manevrai. Kitais metais manevrai budavo rengiami prie Vokietijos rubežių ir jais stengdavosi perstatyti karą su įsiveržusiais neva nuo rytų vokiečiais, dabar gi manevrai parengti vakaruose. Manevruose dalyvauja 80.000 kareivių, kurie padalyti į dvi priešingi viena kitai armiji. Kiekviena dalis turi 120 kanuolių. Viena armija, vedama generolo Mennier, perstato kariumenę ginančią Prancūziją, kitą gi, vedama buvusio karo ministerio Picquarto, perstato Prancūzijos priešus ir jiems pasisekė išlipti ant kranto Prancūzijoj. Manevruose buvo vartojami ir orlaiviai ir aeroplanai. Jiems buvo duoti bevielinio telegrafo prietaisos; buvo ir automobiliai su kanuolėms paskirtoms speciališkai naikinti orlaivius.

Rengiami kas metai kariumenių manevrai yra tai prisirengimas prie tikro karo santaikos laike. Seniau Prancūzija, laukdama karo su Vokietija, kuris visgi gal netolimoj ateityj užgims, manevrus rengė prie Vokietijos rubežių ir jais stengėsi išbandyti visas priemones vartojamas tikrame kare. Užpuolimo vokiečių nuo vakarų nelaukė, nes vokiškasis laivynas negalėjo lygintiesi su prancūzišku. Dabar vienok Vokietja taip sudrutino savo kariškąjį laivyną, kad Prancūzija gali vokiečių užpuolimo laukti ir nuo vakarų. Vokiečiai gali užpulti ir įsiveržę per Belgiją, kurios užpuolimo nelaukdama Prancūzija prie jos rubežių neparengė tvirtovių. Kariumenių manevrai rodo, kad Prancūzija laukia karo su Vokietija ir prie jo santaikos laike stengiasi savo kariumenę pripratinti.

ITALIJA.

Cholera Italijoj nesiduoda išnaikinti. Nors mirčių skaitlius nedidelis, bet liga išsiplatino jau ir kituose apskričiuose. Dabar cholera apsireiškė jau didžiausiame Italijos mieste Neapoliuje ir siaučia gana smarkiai, nors visgi ne taip smarkiai kaip Maskolijoj. Mat Italijoj, nors žmonės neturtingi, bet jie turi kur kas daugiau laisvės negu Maskolijoj, tai geriau pats gali rupintiesi savo sveikatos reikalais, gali organizuotis ir sujungtomis jiegoms kovoti su cholera. Nors Italijoj žmonių apšvietimas, kaip visur kur ant valdžios didelę turėjo įtekmę dvasiškija menkas, bet kad valdžia leidžia italijonams laisviau gyventi, tai jų supratimas visgi augščiau pakilęs negu Maskolijos kaimiečių ir darbininkų.

Didelės tvarkos ypač pietinėj Italijoj nėra, ten tvirtai susiorganizavo plėšikų buriai arba "Juodoji ranka". Jos nariai nuo turtigesnių gazdinimais ir užmušimais lupa sau piningus. Kadangi retai kliudo neturtingus kaimiečius, tai jie, nors ir žino kas yra tie "Jodosios rankos nariai" jų valdžiai neišduoda. Viena gi valdžia, be žmonių nurodymų negali jų išgaudyti. Valsčių perdėtiniai, negalėdami jų surasti, o norėdami bent žmonių gyvastį apsaugoti, daro sutarimus su "Juodosios rankos" organizacija: moka jai metinį mokestį, o ji užtai pasižada to valsčiaus gyventojų gyvasties neliesti.

PERSIJA.

Persija, reformavimui savo iždo buvo pasikvietusi prancūzus, bet paskui pakviestiems prancūzams atsakė vietas; jų vietoj pakvietė amerikonus. Padarė tą, turbut todėl, kad Prancūzija susirišusi su Maskolja, todėl prancūzai tarnautų Maskolijai, o Persija ir taip į ją, neva revoliūciją suvaldyti įsiveržusių maskolių negali laukan išprašyti, kazokai nemano pasibaigus revoliucijai trauktiesi iš Persijos.

Persijos valdžia manė, kad kviesdama prancūzus iždą prižiurėti gaus Prancūzijoj paskolą. Bet kad prancūzai skolinti piningų nesiskubino, o jie buvo labai reikalingi, nes buvusi revoliucija ir Lachovo kazokai iždą ištuštino, tai valdžią turinti atsisakė priimti prancūzus iždą prižiurėti, jų vietoj pakvietė amerikonus, tikėdamies, kad reikalingą paskolą perjuos gaus Amerikoj. Amerika neturi nei tiek politiškų reikalų Persijoj, kiek ten jų turi Europos tautos, todėl ir Amerikos paskola ne taip pavojinga.

Persijos valdonai seniau buvo vieni iš turtingiausių ant svieto, bet matyti senų valdonų sukrauti turtai išsisėmė ir dabartiniam valdonui jau piningų pritruko išmokėjimui algų savo rumo tarnams. Jie užtai sustreikavo. Seniau nepaklusniems tarnams valdonas butų liepęs galvas nukapoti, dabar jau ir jis to daryti negali.

IŠPANIŠKOJI AMERIKA.

Į pietus nuo Jungtinių Valsčių Siaurinės Amerikos yra taip vadinamoji Ispaniškoji Amerika, arba respublikos susitvėrusios iš buvusių išpaniškų kolonijų. Gyventojai jose kalba išpanikai; jų yra ne daug mažiau negu Jungtiniuose Valsčiuose. Nors gamta tuos plotus savo turtais gausiai apdovanojo, bet gyventojai nemokėjo tų gamtos dovanų priderančiai išnaudoti, todėl didėji Šiaurinė respublika pralenkė išpaniškas; vien Chili respblika įstengė augščiau pakelti ir pramonę pakelti, kitose pramonė menka ir ta patį, kaip ir Lietuvoj, svetimtaučių rankose, o tie išnaudoja krašto turtus sau, bet ne vietiniams gyventojams.

Nors išpaniškosios respublikos pasiliuosavo nuo Išpanijos gana senai ir tapo neprigulmingoms, bet neįstengė, kaip reikia susidrutinti ir pakilti, nes tarp vienos kilmės jų gyventojų nėra vienybės, todėl jas kaipi savo globoj laiko didėji, ne išpaniškoji Šiaurinės Amerikos respublika, kuri ne kartą kišasi net į vidurinius mažesnių respublikų reikalus, nedrysta užkabinėti vien Chili ir Argentinos respublikų.

Dvi, galima sakyti tvirčiausios išpaniškos respublikos, Mexiko ir Chili šiemet apvaikščioja šimtmetines sukaktuves savo savistovystės. Iš jų Mexiko yra didžiausia, gyventojų turi beveik keturissyk daugiau negu Chili, bet paskutinė daug turtingesnė. Mexika mat dar negali iki šiol atsigriebti nuo pasekmių ją draskusių pirma revoliucijų ir karų. Mexika buvo ir ciesoryste ir respublika. Prancūzai ant ciesoriaus sosto pasodino brolį Austrijos ciesoriaus Maksimilijoną. Bet pasitraukus prancūzų kariumenei, sukilo gyventojai, paėmė nelaisvėn Maksimilijoną ir jį sušaudė. Mexika vėl tapo respublika, bet iš pradžių ją, taip kaip dabar Vidurinės Amerikos respublikas draskė revoliucijos, Tik dabartinis prezidentas, turintis netoli 80 metų, generolas Diaz savo geležine ranka revoliucijoms galą padarė; nors spaudė gyventojus, naikino laisvę, bet ir kraštą šiek tiek pakėlė.

Respublika Chili buvo laimingesnė, nes tent tiek revoliucijų nebuvo, todėl ten pakilo pramonė, tvarka ten geresnė, o per tai ir gyventojai turtingesni ir apšviestesni.

Lygiai Mexike, kaip ir Chili, apvaikščiojiman šimtmetinių sukaktuvių savistovystės pakvietė visas civilizuotas tautas. Europos viešpatystės siunčia dalyvauti iškilmėse savo kariškus laivus. Į miestą Mexiko atkako 250 vokiškų jurininkų nuo kariško laivo "Freya". Be abejonės atkaks jurininkai ir kitų tautų.

Nicaraguos valdžia pagarsino, jog Jungtinės Šiaurinės Amerikos Valstijos pripažino tos respublikos prezidentu generolą Estrada. Kad jos greitai pripažins jį prezidentu, nieks neabejojo, nes Estrada yra labai nuolankus Jungtiniams Valsčiams, beveik tarnu prezidento Tafto. Kitos tautos dar nesiskubina su pripažinimu, bet ir jos pripažįs, nes neturi reikalo priešintiesi.

IŠ LIETUVOS.

IŠ VILNIAUS.

Kaip ir anais metais, prasidėda šiemet, rugsėjo 1 d., paišymo mokslas J. Montvilos mokykloje (Goristyj pereulok, N. 8). Nuo stojančiųjų imama tik 3 rub. metams; gi 2, 3 ir 4 klesos mokiniai nemoka nieko; čia-pat yra kursai vargonininkams (grajyti ir gieloti). Mokama 6 rub. mėnesiui.

Šiomis dienomis Vilniuje, Vokiečių gatve važiavo dviem vežimais čigonai. Kas iš praeivių, nugirdęs verkiantį viename vežime vaiką, sukėlė triukšmą, kad tasai vaikas — vogtinis. Tuojau vežimus apsupo didelė žmonių minia, kad kiek būtų pradėję mušt čigonus. Atvykusioji policija, apgynusi čigonus, nusivedė juos nuovadon, kur paaiškėjo, kad jie jokių vogtų vaikų neturėjo. Čigonus, žinoma, paleido.

("Šaltinis").

IŠ ROKIŠKIO.

Rugpjučio 2 d. buvo čia gyvulių, paukščių ir audimų paroda. Arklius ir galvijus suvedė valstiečiai. Vištų ir kitų paukščių atgabeno iš Gaidės kun. Mykolauskas ir keli jo parapijonai, Gaidės ūkininkų būrelio nariai. Gražius audimus parodė grapienė Przezdzieckienė iš Rokiškio. Paroda buvo naudinga ypač tuo, kad buvo aiškinama, kuo geri ar blogi parodytieji gyvuliai ar audimai. Parodos komitetas daug dovanų išdalijo valstiečiams, nors po nedaug, bet daugumui dalyvavusių. Dovanos buvo įvairios: piningais, mineralinėmis trąšomis, ūkio įrankiais, medaliais ir pagyrimo lapais. Ūkininkai sodiečiai pradeda parodomis interesuoties. Gerai sutvarkomos parodos paragįs veisties geresnius ir stipresnius gyvulius. Ačių galima pasakyti gr. Przedzieckienei ir gr. Jonui Przezdzieckiui, kurie prie tos parodos intaisymo prisidėjo.

("Viltis").

IŠ ROKIŠKIO, EŽERĖNŲ PAVIETO.

Aplink Rokiškį daugybė sodžių jau išsidalijo vienasėdžiais. Daug prie raginimo žmonių dalyties prisidėjo gerb. p. Ivonavičius, Ežerėnų pav. agronomas, nuolat važinėdamas po sodžius ir aiškindamas žmonėms vienasėdžių naudingumą. Yra tokių sodžių, kurie norėtų dalyties, bet jiems kliudo servitutai, nežino, kas su jais daryt. Taip buvo ir su Deksnių sodžiumi, Obelių par. Prikalbėti p. Ivonavičiaus, Deksniai susitarė skirstyties vienasėdžiais, jei Rokiškio grapas parduotų jiems jų sodžiaus servitutus. Servitutų parduoti atvažiavo ant vietos į Deksnius Rokiškio dvaro užvaizda p. Drevnovskis. Sutarė 196 dešimtines servitutų parduoti Deksnių sodžiui už 5.100 rublių. Praslinkus kelioms dienoms, kada Deksniai norėjo daryti pirkimo raštus, p. Drevnovskis jau nebedavė servitutų už pirmiau suderėtą kainą. Žmonės, matydami, kad p. užvaizda taip maino savo žodį, nieko nepešę, grįžo namo. "Lygki, kad nori, su dvaru! Jie kasdiena norėtų kelti suderėtą kainą" — kalbėjo. Tai sužinojęs, p. Ivonavičius kreipėsi nebe į užvaizdą, bet į patį grafą Przedzieckį. Jisai į dvarą pašaukė Deksnius ir pardavė servitutus už pirmiau suderėtą kainą. Taip Deksniai, 40 ūkininkų, tik ačiū p. Ivonavičiaus rūpesniui ir grapo Przedzieckio teisingumui ir gerumui (pardavimas servituto ir dar taip pigiai — tai tikra grapo malonė) dabar išsidalys vienasėdžiais.

—*no—nė.*

("Viltis").

IŠ GIRKALNIO, RASEINIŲ PAVIETO.

Nuo liepos 30 d. ligi rugpjučio 3 d. p. Tadas Daugirdas ir p. Krzyvickis kasinėjo pilekalnį Naukaimyje (Gabrijėliškėje); pusė jo priguli į p. V. Vaitkevičių, pusė į Naukaimės kaimą. Kaimas nedavė kasinėt, manė, jog jiesko pinigų; taigi kasinėjo tik p. Vaitkevičiaus pusėje. Rado tame pilekalnyje 7 ragotines, kelius peilius, 7 piningus, kurių vienas Rymėnų ciesoriaus Trojano laikų, 4 piningus sukabintus ant lenciūgėlio, bet nežinia kurių metų; apie 10 gorčių javų maišytų: rugių, kviečių ir avižų, 2 bronzinius bransolietus, akmeninę kulipką ir 7 grūdelius dirbtinių perlų. Pilekalnis bus augščio apie 8—10 sieksnių. Ištirta, jog viršus buvo akmenimis grįstas; kasant, grindinio rasta gilumoje per aršiną, o vietomis ir giliau. Pilkalnis piltas iš smėlio, o velėną prakasus, žemė juoda, kaip juodylas; niekur nematyt tokios juodos žemės. Siemet p. T. Daugirdas kasinėjo taip-pat prie Dubysos pilekalnį Paturkšlyje arba taip vavinamą Belskio kalną, nes ant to kalno palaidotas masonas Belskis, apie kurį pas vietinius žmonis yra daugel pasakų. Girdėjau, radęs įvairių ginklų ir kaulų daugybę. Dabar p. Daugirdas žada kasinėti apie Ūgionis prie Dubysos dar vieną pilekalnį, o p. Krzyvickis, girdėjau, važiuojąs kasinėti į Būblius apie Siaulius.

Barzdyla Lietuvis.

("Viltis").

IŠ LIUDVINAVO, KALVARIJOS PAV.

Rugpjučio 1 ir 2 d. "Žiburio" draugijos buvo surengta paskaitos. Pirmą dieną skaitė agr. Totoraitis *apie trąšas* ir, pagal pranešimo, turėjo skaityti iš Kauno adv. Samajauskas *apie trečiųjų teismą;* bet nežinia dėl ko vieton jo skaitė stud. Kriščiunas *apie daržą.* Mislijau, kad nors antrą dieną bus skaitymas apie trečiųjų teismą, tat vėl perku bilietą už 25 kap. ir einu klausyti. — Vėl kalba Kriščiunas apie daržą, o paskui kun. Civinskas *apie taupumą.* Pasakojo, kad darbininkas, gaudamas 40 r. algos, jaigu negertų ir nerukytų, gali atidėti mažiausia 25 rub. į taupomąją kasą. O kaip bus darbininkai taupųs, tai bus duosnesni ir visokiems labdaringiems daiktams. Ir kaip pavyzdį nurodė, kad vienas darbininkas, kuris nei gėrė, nei rūkė, o sutaupęs 75 rub. "ant bažnyčios paaukavo". Kitas senas ūkininkas suskaitliavęs, jog jisai per visą gyvenimą prarukė ir pragėrė 10 tūkst. rublių. — Ir taip — sako kun. Civ. — jaigu nesirėdytume, brangių triobų nestatytume, negertume, nerukytume, puotų nekeltume, bargan krautuvėse, ypač pas žydus, neimtume, — tai labai gerai gyventume. Juk žmogus bile pavalgęs. Kas nečėdija (netaupi) kapeikos, tas skatiko nevertas (dailios svajonės — nėra ką....).

Paskui buvo apskelbta 10 minutų pertrauka. Maniau — nors ant pabaigos išgirsiu apie trečiųjų teismą. Bet koks buvo visų nusistebėjimas kuomet po pertraukai p. Samajauskas apskelbia, kad jisai apie trečiųjų teismą neskaitysiąs šiandien dėlto, kad moterų daugiau kaip vyrų.... ir liepė, kas nori, atvykti jo paklausyti į Marijampolę. Tai tau! Šiandien neskaitė užtai, kad moterų daugiau, o vakar?.... turbut dėlto, kad buvo daugiau vyrų?

Tai ir buk žmogus taupus. Norėdamas paklausyti apie trečiųjų teismą išleidau 50 kap. ir sugaišinau dvi dieni, o čia.... moterįs tam ponui kelią "užstojo" ir viskas žuvo. Ir prisiminė man kun. Civinsko žodžiai — "kas nečėdija kapeikos — skatiko nevertas". Na, o kas mane apgavo ant 50 kap. — kiek vertas? *J. A.*

("Lietuvos Ūkininkas").

IŠ MAŽŲJŲ GRUŽIŲ, PANEVĖŽIO PAV.

Dvaras — prigulėjo gr. M. Tiškevičaitei. Žemę šmotais ji išpardavė — (nors ir labai brangiai — po 200 rub. deš.) savo žmonėms (išskiriant vieną latvį). Rumą gi, klėtį, sklėną, pirtį ir 9 deš. geriausios žemės su sodu paliko įkurimui bažnyčios filijos, nes aplinkiniams kaimams labai toli į jų parapijines bažnyčias. Aplinkinių kaimų žmonės išgirdę tą naujieną tuojau keletą kartų susirinko ir pasitarę nupirko palivarko kutes busiančiam kuningui ir jau keletą prašymų siuntė vyskupui, kad atskirtų juos nuo parapijų, o priskirtų prie Gružių filijos ir kad duotų jiems kuningą, o dvaro paliktą klėtį pašvęstų bažnyčiai. Bažnyčios išpuošimą, kuningo užlaikymą žmonės taipgi apsiima ant savęs. Bet čia nelaimė.... Tai prašymas netaip sustatytas, tai negerai parašytas, tai neaiškus.... Tuo tarpu grapaitės dovanotą žemę jau antri metai kuningai valdo, ir dar kaip: Joniškėlio klebonas išduodamas nuomon, neapskelbia, kad susirinktų kas daugiau bet išduoda niekam nežinant pusvelčiui kuningo broliui P. Jarašunui. Tas šiaudus išveža, mėšlą krečia ant savo lauko, žemę nualina.

Gėda mūsų kuningams prieš kitatikius. Kalvinai mums padeda rupintis atsidaryti filiją, duoda patarimus ir prašymus rašo veltui, o mūsų kuningai prieš....

("Lietuvos Ūkininkas").

IŠ VILKIJOS, KAUNO PAV.

Rugsėjo 20 dieną žada įvykti Vilkijoj arklių ir galvijų paroda. Arkliai bus priimami trijų ryšių: darbo, jojamieji ir važinėjamieji, ir tik eržilai (driganti) ir kumelės nuo 1 liki 15 metų; galvijai — visokių veislių: karvės nuo 6 mėn. iki 10 metų ir buliukai nuo 6 mėn. iki 6 metų. Vesti gyvulius parodon gali visų luomų žmonės, turintieji ne daugiau 100 dešimtinių nuosavios arba nuomon (arendon) paimtos žemės Vilkijos ir kituose aplinkiniuose valsčiuose. Geresniųjų gyvulių savininkams bus išdalytos dovanos, — 16 dovanų už arklius ir 9 — už galvijus. Dovanos bus sidabro ir bronzo medaliai, pagyrimo lakštai ir piningai. Piningų tam tikslui skiriama 350 rub.

Tai dar pirmas atsitikimas, kada Vilkijoje taisoma gyvulių paroda. Todėl apylinkėj gyvenantiems žmonėms reikėtų pasinaudoti šia proga ir kuoskaitlingiausia parodoje dalyvauti, ar tai savus gyvulius joje išstatant, arba tik pasižiūrėtų atvažiuojant. Ypač kad nei už išstatomuosius gyvulius, nei už inėjimą parodon nieko mokėti nereiks. Galimas daiktas, jog parodos metu bus ir paskaitos iš ūkio dalykų. Žodžiu, su mažomis išlaidomis galima bus ingyti nemažai naudos.

("Šaltinis").

IŠ PAJUOČIO, PANEVĖŽIO PAVIETO.

Pas mus tiesiog badas pievų, nes samdosi jų netik mažažemiai, bet ir ūkininkai turį po 20—30 dešimtinių. Delei to jos ir brangios, o vėl ir už piningus sunku kur gauti, kad nedaug pas mus tėra. Už prasčiausias kimsynes irtai mokama nevertai. Ir kaip nemokės, kad žmonės dėl pievų varžosi: per išpardavinėjimus nežiūrima pievos, ar ji yra verta, ar ne, bet kas daugiau duos, kieno ilgesnė. Net patįs parduotojai paskui juokiasi, kad mūsų žmonės bereikalo varžosi ir dvigubai ar trigubai patįs padidina pievų kainą. Tuo pasinaudodami, mūsų dvarininkai sukiša žmonėms kuo prasčiausias pievapalaikes — tai už piningus, tai už darbus, t. y. už duotą pievą turi, sulig sutarties, atidirbti dvarui. Čia tai jau tikra vergija ir didis išnaudojimas: žmogus ir karščioje darbymetėje privalai savo darbus mesti, sau nuostolius daryti, o dvarui dirbti. Šiemet p. M. net ganyklas ėmė atidavinėti už darbus ir tuo gerai pasinaudojo. Buvo net tokių "pievų", kad už jos 4 dešimtines tereikėjo piauti tik.... 2 dešimtini avižų, t. y. 1 dešimtinė tos pievos atsiėjo 1 rublis, nes už nupjovimą dešimtinės avižų mokama 2 rub. Jaigu jau "pievos" dešimtinė apkainota 1 rub., tai gan aišku, jog tokia pieva nei už išpjovimą neužsimoka, o ką jau bekalbėti apie pelną? Užtai ir žmonės nenori imti pievų už darbą; bet ką padarys, kad už piningus neduoda niekur, o gi ar visi piningų turi? Tokiuo būdu reikėtų bent mūsų ūkininkams sodiečiams nebesamdyti pievų, nebepakišti kojos mažažemiams; reikėtų susitarus skirties į kolionijas, paskui sėti dobilus, pašarines žoles, pūdymo vietoj — vikius; pagerinti savąsias pievas, kuriose dabar tik samanos beauga ir tt. Kitaip nepaliausime dejavę, tarnavę ponams. Sodžiuose gyvenant, vistiek nepagerės mūsų būvis.

Žemės Dulkė.

("Viltis").

IŠ LUKŠIŲ, ZYPLIŲ VAL., NAUMIESČIO PAV.

Lukšiai stovi gražioje vietoje. Vingiuojasi čion Siesartis, kurios vandenyse atsimuša graži, augšta bažnyčia, pakraščiu alksniai ir medinės, šiaudiniais stogais dengtos triobelės. Už bažnytkaimio tęsiasi derlingi liūliuojančių javų laukai, lankos, pievos ir sodybos.

Kaip ir visuose Lietuvos bažnytkaimiuose, Lukšiuose didesnė pusė gyventojų — žydai, kurie visi varo šiokį ar tokį "geseftą". Yra 8 sankrovelės ir iš jų tik viena lietuvio rankose. Beto žydai išlaiko tris aludes ir vokietys smuklę. Žmonės mėgsta "patraukti" ir per kokius atlaidus, ar taip sau šventadieniais rudbarzdžiai net prakaitą nuo kaktos rankove šluosto, bešinkuodami "garduį" alutį.

Tačiaus negalima labai intarti lukšiškių: valsčiaus raštinėn ateina apie 150 egz. visokios rųšies laikraščių. Yra parapijoje gerai susipratusių, kurie nemėto piningų visokiems raugams, bet suvartoja juos, prisidėdami prie draugijų, išsirašinėdami laikraščius ir kningas. Geriau susipratusiųjų dar nedaug: ant pirštų suskaitysi, bet toliau bus daugiau. Gaila, kad nepasirūpina valstiečiai o labiau tie, kurie apsišvietę, uždaryti šventadieniais aludes ir smukles.

Kaimiečiai veik visur gyvena vienasėdžiais. Tik kurie prie girių, dar tebekiuta, bet ir tie išpalengvo kruta.

Žmonės gan pasiturintieji. Merginos pradeda rėdyties miestiškai.

Bažnyčia iš lauko graži, bet dar gražesnė iš vidaus. Kapinės stovi atstu. Kapinėse yra daug kapų dvarininkų, gyvenusių baudžiavos laikais ir valdžiusių Zyplių valsčių. Tarp kitų atsižymi kapas Bartkovskio.

Bartoveskis, kaip žili seneliai pasakoja, kiek labiau atjautė žmonių pilkasermėgių vargą. Jis pasimirė 1855 metais.

— Lukšių špitolės visai jau niekai. Sueiga nutarė pastatyti naujas.

— Rengiama vakaras. Artistai-mėgėjai vaidįs A. Gužučio dramą "Ponas ir mužikai". Prašymas, regis, jau paduotas. Pelnas skiriamas Lukšių "Žiburio" filijai.

— Naktį iš 26 į 27 liepos ištiko Lukšius ugnelė. Užsidegė žydo kluonai. Naktis buvo be vėjo ir daugiau triobų nesudegė.

("Šaltinis").

IŠ KALTINĖNŲ, ŠVENČIONIŲ PAV.

Rugpjučio 2 dieną užėjo į kleboniją tris jauni vyrai N. Stėpnojev, G. Polėvaj ir V. Korovin; visi tris stačiatikiai, išėję augštesniuosius mokslus. Vienas iš jų elektrotechnikas, antras filologas, o trečio neprimenu koks. Liepos 9 d. iškeliavo jie iš Maskvos; ėjo per Petrapilį, Dvinską, Žarasus.... Klebonijoje užkandę, tą pačią dieną iš Kaltinėnų išėjo į Naujuosius Švenčionis, o iš ten, pernakvoję, Vilniun ir tt. Mat, jie, tyrinėdami žmonių papročius, psichologiją, pasišventę yra per 4—5 metus apeiti aplink visą pasaulį ir, kaip patįs pasisakė, — "pėsti ir be kapeikos prie dūšios". Lengvai hygjeniškai apsivilkę, ant pečių nedidelius nešulėlius prisirišę, keliauja gan greit — vieną dieną daro apie 35—50 varstų.

— Kaikurį laiką viešėjo čia V. Dūmos atsovas M. Cijunėlis. Žmonės pasakojo man, kad jis, nors ir prie lenkų rato Dūmoje prisirašęs yra, bet ir Lietuvos kilimą užjaučiąs. Taip pat Lietuvių Mokslo ir Dailės draugijų namams ingyti netiktai pats žadąs gausiai aukoti, bet ir kitus prie to prakilnaus darbo raginąs. Labai malonu butų mums, lietuviams, apie tai išgirsti.

nes ikišiol, rodos, nei vienas mūsų atstovas nei žodžiu, nei piningiškai nėra prisidėjęs.

Pr. Peregrinus.
("Viltis").

IŠ ŽEMAITKIEMIO, UKMERGĖS PAV.

Liepos 11 d. buvo čia pirmą sykį lietuvių vakaras. Vietiniai artistai vaidino dvi komediji: "Velnias spąstuose" ir "Meška". Vaidinimas puikiai nusisekė. Po to Ukmergės choras gražiai padainavo keletą dainų. Pagaliaus buvo tautiški šokiai: klumpakojis, aguonėlė, noriu miego, saldaus miego ir kt. ir dar skrajojamoji krasa. Buvo bufetas ir pagirtina, kad be svaiginančių geralų. Publikos buvo virš 300, kuningų 12. Susirinkusieji liko pilnai užganėdinti. 30% surinktųjų piningų (38 rub. 12 kap.) paskirta neturtingiems mokiniams vietinės liaudies mokyklos. Viskas praėjo gerai, ramiai. Negalima tik užtylėti, kad besiskirstant svečiams, beveik keliems tik pasilikus, užėdninkas paliepė muzikai užgrajyti "Bože caria chrani...." Muzika išpildė.... Lietuvos hymnas ir dekliamacijos neleista.

J. Didvyrė ir Samsonas.
("Lietuvos Žinios").

IŠ RYGOS.

Rygoje ketina įsteigti išvien kelios draugijos liaudies namą. Latvių kulturos draugija rupinasi gauti leidimą rinkti tam tikslui aukas. Kadangi stinga piningų, tai ir sumanymas turbut negreit dar bus įvykintas gyveniman. Pašalpos iš miesto nesitikima.

Pereitą pirmadienį 12 val. dieną Klėčių (Ambarnaja) gatvėje nežinia iš kokios priežasties kilo gaisras Falbų įpėdiniams priklausančioje klėtyje, kuri pilna buvo prikrauta linų. Visas trijų augštų namas vien linų buvo prikrautas, kurie ir sudegė. Nors suvažiavo gesyti visi Rygos ugnagesiai, tačiaus vos 9 val. pavyko užlieti ugnį. Nuostolių bent už 150.000 r. Prekės apdrausta į 180.000 rub.

Majorenhofe suimta rugpjučio 3 d. ir atgabenta centralinin miesto kalėjiman du apgaviku — P. Rotslane ir V. Treifeldas. Jie skelbėsi laikraščiuose, buk išradę kaž-kokius nepaprastus akinius, pavadintus jų "akiniai — radi".

Kaip jie sakė savo atsišaukimuose, kuriuos siuntinėjo lengvatikiams klijentams tuos akinius užsidėjus esą galima matyti kito kišeniuje laikrodį, kelinta valanda, lošiant kortomis galima esą matyti kiaurai kortas, kas kokias kortas turi ir tt. Žodžiu, akiniai labai puikųs. Akinių kaina — nuo 45 rub. liki 2.500 rublių.

Apgavikai, matyt, gerai suprato, kaip galima lengviau pritraukti ir skelbė, kad išsirašant akinius reikia įmokėti tik 10%, ant 20% uždeda pačtos mokestį, o likusią sumą galima išmokėti per 3 metus. Na, ir sekėsi. Suėmimo dieną rasta pas apgavikus prirengta išsiųsti 1250 laiškų. Tik per vieną sevaitę gavo iš pačtos 502 rub. 30 kap., o suėmimo dieną dar buvo pačte 53 rub. 50 kap.

Nors apgavikai savo sufabrikuotuose neva klijentų padėkos laiškuose (juos siuntinėjo išspauzdinę klijentams) girėsi, buk gaudant žuvis per tuos akinius matomos esą žuvįs ant keturių šieksnių gilumo sudrumstame vandenyje, kad lošiant kortomis visuomet galima esą išlošti, nes matoma kitų partnerių kortos kiaurai jas, bet ištikrųjų nieko panašaus nebuvo, tai pačių apgavikų prasimanymas, kad tik daugiau žmonių pritraukus.

Vienas toks lengvatikis iš Tereko sryties nusipirko stebuklinguosius akinius, bet pasirodė, kad tai paprasti akiniai, kokie visur už keletą dešimtų kapeikų galima nusipirkti. Jis tat pranešė apie tai Rygos policijai. Apsaugos policija apgavikus susekė ir suėmė.

Kiek žmonių apgauta, tuo tarpu nežinoma. Bet apgavikai, kaip spėjama, keletą tūkstančių rublių kišenėn įsidėjo.

("Rygos Garsas").

STUMBRAI.

Šių žvėrių pasulyje išviso yra apie 400—500. Gyvena jie beveik tik Belovėžio miškuose. Kadangi stumbrai (zubrai) yra retenybė, tai Rosijos vyriausybė kaip galėdama jais rūpinasi ir nesigaili jiems leisti nemaža piningų. Bet šiuosmet pastebėta, kad tie žvėrįs ėmė labai gaišti. Apėmė juos bendra visiems stumbrams liga. Ligos priežastis, sako, stoka žolės (stumbrinės), kurią stumbrai labai mėgsta. Apskaityta, kad Belovėžio miškuose tos žolės yra 1 tūkstantis dešimtinių, tai kiekvienam stumbrui per parą jos atsieina 20 svarų ir tokiam dideliam gyvuliui yra permaža. Prie to tą žolę mėgsta briedžiai ir kiti, tad stumbrams jos tenka visai maža. Kadangi stumbrai nedaug gauna taip jiems reikalingos žolės, o minta kitokiomis, nekartą jiems kenksmingomis žolėmis, tai nuo to, sako, pakilusi ir toji liga. Žiemą stumbrai turi kapstyti sniegą ir išpo jo siekti sudžiuvusią žolę, o tada jiems yra dar sunkiau.

Stumbrus prižiūrėti nusiųsta daugybė gyvulių gydytojų. Manoma sausinti didelius raistų plotus, kad galėtų daugiau augti stumbrams reikalingos žolės.

("Šaltinis").

IŠ PRŪSŲ LIETUVOS.

Pagal "Naujosios Liet. Ceitungos" žinių Tilžės lietuviškam apskričiui Karaliaučiaus konsistorija ketina paskirti vyskupą, visai nemokantį lieutviškai. "N. Liet. Ceit." rašytojas prašo, kad visi parapijų vietininkai, kuningai ir parapijonįs kuoveikiausia siųstų maldos gromatą į konsistoriją, prašydami lietuviškai mokančio vyskupo. Sako: "yra juk gana daug lietuviškai mokančių kuningų, kurie už Tilžės vyskupą pavadinti būt galėtų, neprivalom todėl leisti, kad mums nei žodžio lietuviškai nemokantį vyskupą parsiųstų".

Klaipėdoje nekursai nevydonas nusimasino dvi mergaiti 5 ir 9 metų amžiaus pas murą strielčių daržo ir čia prieš senesniąją nusižengė, jai piningų pažadėdamas. Jaunesnioji negalėjo tylėti ir taipo-gi senesnioji motynai prisipažino. Jaunesnioji buvo mačiusi, kaip viens girtuoklis keles dienas pirmto buvo paimtas nuo ulyčios ir nuveztas į policiją ir patikrino, kad tas nevydonas ir ans girtuoklis tas pats yra. Tokiu būdu ji pasisekė surasti ir apkalti.

(N. Liet. Ceit.).

Tilžėje atgabenti iš Rosijos sparnočiai serga cholera. Tilžės gyvulių gurbuose vieną dieną padvėsė nuo choleros 114 žąsų.

(N. Liet. Ceit.).

ATBALSIAI LIETUVIŲ SANTIKIŲ SU LENKAIS PRANCUZŲ LAIKRAŠTIJOJ.

Viename iš didesniųjų katalikiškųjų Paryžiaus dienraščių "La Croix" No. 8403 rugpjučio 13 d. š. m. tilpo p. Rankaus straipsnis apie santykius lietuvių su lenkais vardu "Polonais et Lithuaniens".

Atsiveizint visą to straipsnio svarbumą, pasistengsime, bent santraukoj supažindinti su juom mūsų skaitančią visuomenę.

"Aš nepasakysiu nieko naujo jusų skaitytojams, — pradeda straipsnį p. Rankus, — sakydamas, jog Lenkija, yra persekiojama. Ji daug kentėjo ar nuo Prūsų hekatizmo, ar nuo Rusų carizmo, idant išlaikyti savo kalbą parodė daug heroizmo ir tvirtumo, kurie iššaukė pasistebėjimą, pasigėrėjimą ne vieno jusų rašytojaus. Nėra ką kalbėti, visiems žinoma, kad Lenkija yra persekiojama šalis. Mes visai nemanom ir nenorim atimti nuo jos aureolę, kuri spindi ant jos persekiojamos galvos.

"Bet kodėl ši prakilni tauta vartoja prieš savo silpnesnius brolius prispaudimo, persekiojimo įrankius, kurių nesigėdintų nei caras, nei kaizeris. *Dėlko lenkai kitų persekiojami, patįs tampa persekiotojais?* Tai yra klausimas, kurį aš noriu išgvildenti skaitytojams. Lai bus man leista ardyti senai susidėjusias nuomones ir šaldyti entuzijazmą, rodant išyirkščiąją medalio pusę".

Padaręs tokia įžangą, autorius trumpai perbėgdamas historiją susivienyjimo lietuvių su lenkais, išrodinėja, jog Lietuva niekuomet nebuvo Lenkijos provincija, kaip tai stengiasi paprastai išrodinėti lenkai, bet kad Lietuva visuomet buvusi suvienyta valstija. Pagaliaus išdėstęs, kaip lenkinos lietuvių diduomenė, išrodinėja su kokiu uolumu lenkai platino Lietuvoje lenkystę, per mokyklas ir bažnyčią. Čia priveda jisai tarp kitko veikimą lenkų apaštalo Lietuvoje Seinų vyskupo Strašinskio.

"Jis (vysk. Straš), sako p. Rankus, turėjo gražų paprotį vadinti lietuvių kalbą, kuria žymiausi Prancuzijos filologai pripažino gražiausia, vadinti avių kalba. Šis vyskupas savo "reformų dekretais" įsakė vartoti bažnyčiose visur vietoj lietuvių kalbos, lenkų kalbą, nors žmonės nemokėjo nei žodžio lenkiškai."

"Jis ragino kuningiją atidaryti kuodaugiausiai mokyklų, kur viską priderėjo išguldyti vien lenkiškai. Sitie visi vyskupo padavadyjimai rodosi mums negalimais ir ne viens paklaus ar žmonės galėjo klausyti tų keistų "reformų dekretų". Tą galima išaiškinti tiktai atsižvelgiant į vergijos-baudžiavos atmosferą, kuri buvo apėmusi žmones. Ilgas vergavimas perdaug sulenkė valią, kad būtų galėję pasipriešinti. Užtai lenkų pastangos turėjo daug pasisekimo.

"Rodosi esi sapne, kuomet vartai historijos dokumentus, pasakojančius apie užmačias augštesnės lenkų kulturos"....

Toliaus p. Rankus pereina prie pažymėjimo lietuvių atgymimo panaikinus baudžiavą. Čia jisai priveda tarp kitko Žemaičių vyskupo Valančiaus darbus kuris sulaikė lenkinimo procesą Žemaitijoj.

"Ant nelaimės, sako jisai, tik ta viena dijecezija turėjo tinkamą vyskupą. Dviejose kitose didelėse lietuvių dijecezijose Vilniaus ir Seinų kuningija išvien su bajorija varė lenkystės darbą.... Su paniekinimu vadino ir po šiai dienai tebevadina lietuvių kalbą stabmeldiška. Šalininkus tautiško lieutvių judėjimo praminė *litvomanais*, idant nurodyti tuom buk jie yra ištikti manijos *sui generis*. Vilniaus vyskupas Žvieravičius siuntė kuningus lituvius į parapijas, kur jau lietuviškai nekalbėjo, ir antraip kuningus lenkus į parapijas grynai lietuviškas. Prie šito vyskupo persekiojimai lietuvių kalbos daėjo iki tam laipsniui, kad 1900 m. laikė didžiojo bažnyčios jubilėjaus kryžius buvo nuplėštas nuo sienos Šv. Mikalojaus bažnyčios Vilniuje vien tik dėlto, kad ant jo buvo padėtas lietuviškas parašas. Šitas kryžius tapo nusiųstas Rymąn, kurs turėjo nuspręsti, ar tas kryžius ne "pagoniškas".

"Paskutinis Vilniaus vyskupas baronas Ropas tęsė politiką savo prieštakunų. Lietuviai skundėsi Rymui. To pasekmė buvo įvedimas lietuvių kalbos į vienintėlę bažnyčią Vilniuje iš kur pirm to lietuvių kalba buvo visai išvaryta. Pastaram laike liepiant dabartiniam dijecezijos administratoriui pradeda grąžinti į kai-kurias parapijas lietuvių kalbą, bet čia kuningijai atsieina susiremti su dvarininkais, pavysdin vienas kuningas, būdamas lietuviškoj parapijoj ir negalėdamas pakelti absurdiškos tiranijos, kuri liepė skelbti Dievo žodį lenkiškai ten, kur tos kalbos nieks nesupranta, išsirūpino nuo vyskupo sakyti pamokslus lietuviškai. Dvarininkai suorganizavę giesmininkus ėmė giedoti, jam pradėjus sakyti pamokslą lietuviškai. Kiti lenkų kulturos Lietuvoje platintojai kovoja kitoniškai prieš pavoju lietuviško "pagonizmo".

"Lenkų laikraštija gina savuosius, ji neprlima korespondencijų apie betvarkę jų tėvynainių daromą bažnyčioj ir niekuomet nepapeikia už barbariškumą: ji visuomet atranda "Lietuvius šovinistus" kaltais. Laikraštija nesigaili vienok žodžių išreiškimui lietuvams simpatijos ir nevadina lietuvių kitoniškai kalp "brolišką" tauta.

"Bet tai tiktai žodžiai.

"Pastaram laike Rusų Dūma buvo liudininke negirdėto *"brolišku-mo"*, kuris rišo lietuvius su lenkais: viename paskutinių posėdžių apšvietos komisijos Dūmoje lenkų atstovai balsavo iš vieno su dešiniaisiais rusais už projektą įstatymų, pagal kuriuos lietuvių kalba yra draudžiama pradedamose Lietuvos mokyklose. Pagal ta įstatymą viskas turi but išguldoma rusiškai.

"Dar vienas faktas: pastaram laike lenkai nusprendė sulenkyti Lietuvą kolonizacijos keliu. Ir ištiesų įsteigė jie Varšavoj bendrovę po vardu "Inžynier Klobski et ska"; savo laiškuose į dvarininkus lenkus toji bendrovė giriasi nupirkusi jau daug dvarų Lietuvoje tikslui viršuj pažymėtam. *Jie neturi gėdos vartati ta patį eksproprijacijos įrankį, ką vokiečiai vartoja prieš jų brolius Poznaniuje.*

Ir dabartės, baigia savo straipsnį p. Rankus, kada skaitytojai pažyrė šiuos kelis faktus klausiame nes jų *ar turi tokia tauta jausmą katalikiško solidariškumo?*

Haud ignora mali miseris succesere disco, pasakė poetas. Ar neprivalėtų persekiojama tauta kurios neteisybės ją pačią girdo, ar neprivalėtų malšinti visus arsos lenktinavimus ir susivienyti su broliška tauta dvigubu ryšiu bendros tikybos bendros vergijos? Kitoniškas pasielgimas ne logiškas, ne teišingas ir suvisu ne krikščioniškas. Negalima turėti dviejų saikų, dviejų svarstyklių vieną saikavimui prispaudimo, kurį patiems atsieina kęsti, kitą svėrimui prispaudimo, kurį patįs kitiems užmeta. Visi prispaudimai yra lygus. Jaigu priepaudimas Rusų ar Prūsų yra nepakeliamas, tai lenkų prispaudimas negali buti pavadintas labdaringu".

Kaip mato skaitytojai, šitas sraipsnis palėčia tautiškus lietuvių santikius su lenkais bažnyčios srityje. Neabejojame, kad šiuom žyg balsas lietuvių bus toli girdimas, nes tribuna, iš kurios kalba lietuviai yra labai žymi. ("Le Croix" prancūzų visumeněje turi labai menką vardą. Red.). Šiuomi straipsniu prasideda eilė raštų Paryžiaus laikraščiuose, kurie stengsis padaryti Lietuvą daugiau žinoma Vakarų Europoj, nes iki šiam laikui mus dar neatskiria nuo lenkų.

Juozas Gabrys.

IŠ AMERIKOS.

AMERIKA NORI APSISAUGOT NUO CHOLEROS.

Cholera viešpatauja Rosijoj, Italijoj, apsireiškė Vokietijoj ir Prancūzijoj. Amerikos valdžia apsisaugojimui nuo choleros davė prisakymą savo konsuliams Marseilles, Havre, Cherbourge, Palermo ir Mesinos miestuose, kad jie trečios klasės pasažierius, važiojančius iš Rosijos ir kitų kraštų į Amriką užlaikytų ant 5 dienų apžiūrėjimui, ar jie neserga cholera. Ta patį turės daryti konsuliai Hamburge, Bremene, Antwerpe, Rotterdame ir kituose didesniuose portuose. Taip-gi turės būt labjau prižiūrima, ar visi pasažieriai turi reikalingus įvažiavimui į Ameriką piningus.

REIKALAUJA PRAŠALINIMO VIDAUS MINISTERIO.

Ministeris BALLINGERIS.

Minneapolis, Min. Kongreso komisija, tirinėjusi betvarkę Amerikos vidaus ministerijoj, rado neištikimu ministerį Ballingerį ir nutarė reikalauti jo prašalinimo nuo vietos. Bet ar jis bus prašalintas, nežinia, kadangi už jį užstoja prezidentas Taft. Ballingero skundėju buvo prezidento Tafto nuo vietos prašalintas girių užveizėtojas Penchot.

NEGRAMS ATIMA BALSAVIMO TEISES.

Austin, Tex. Čianykščioj legisliaturoj priimtas sumanymas atšaukti negrams balsavimo teises, leidžiančias jiems, drauge su baltaisiais dalyvauti valstijos valdyme.

GĖRIMŲ UŽDRAUDIMAS IR BLAIVYBĖ.

Ir uždraudus daugelyj vietų pardavinėjamą gėrimų, dar negalima gyventojų blaivais padaryti, jaigu žmonės nemėgsta blaivumo; tąsyk ir nėsant saliunų, jie ras vietas, kur galima gėrimus gauti. Taip yra ir Amerikoj: uždarius karčiamas, žmonės geria dar daugiau negu pirma. Per paskutinį dešimtmetį alaus produkcija pasidaugino ant 51,2%, o degtinės ant 49,9%, gyventojų gi skaitlius pasidaugino tik ant 22,6%. Ir girtų suimta ant gatvių daugiau ten, kur karčiamų nėra: Kansase ir Maine (juose karčiamų nėra) girtų suimta ant 100 gyventojų 1,91.

DEGA KEROSINO ŠALTINIAI.

Badusfield, Cal. Užsidegė čia kerosino šaltiniai Oil Field Well No. 79, didžiausi aplinkinėse Santa Fe ir. keli mažesni. Ugnies iki šiol nepasisekė užgesinti.

NEDARBININKAS BUVO.

Shelnig, Col. Lokomotyvų šapose nupuolė nuo kopečių darbininkas Frank Nichols ir užsimušė. Peržiurėjus jo daiktus, pasirodė, kad tai nebuvo darbininkas, bet turtingas sociališkųjų sanlygų tirinėtojas. Jojo daiktuose rado dokumentus, rodančius, jog jis yra savininku žemės gana didelių plotų; turėjo kasyklų ir gelžkelių akcijų už 50.000 dol.

BICYKLIAI IŠĖJO IŠ MADOS.

Buvo laikai, kada gatvėse visur buvo matyt bicykliais važinėjančius, dabar jie iš mados išėjo netik Amerikoj, bet veik visur. 1897 m. iš Amerikos bicyklių svetur išgabenta už $7.005.000, o pereituose metuose tik už $620.760.

DOVANA 12.000 DOL.

Peoria, Ill. Čia su dinamitu likosi sugriauta Lucas & Sons geležies liejykla. Kas dinamitą padėjo, nežinia. Policija paskyrė dovaną 12.000 tam, kas padės piktadarius suimti.

PAVOGĖ AUKSO UŽ $57.000.

Seattle, Wash. Siunčiant iš Fairbank į Washington Alaska banką auksą, pavogė aukso už 57.000 dol. Auksas buvo skrynioj ir iš jos jį pavogė, o vietoj aukso vagiliai įdėjo švino štangeles. Atkakus siuntiniui į Seattle pečėčiai buvo čieli, bet vienoj skrynioj, vietoj aukso. pasirodė švinas.

DARBO AUKA.

New York. Sename Erie gelžkelio tunelyj nugriuvo uolos ant vienos dirbančių tunelyj darbininkų dalies ir užmušė 9 darbininkus, o 10 sunkiai sužeidė. Iš užmuštų, keturi yra amerikonai, trijų kilmė, dar nesusekta, o kiti buvo ateiviai.

GERAS PELNAS IŠ ALGŲ PAKĖLIMO.

New York. Rytinių gelžkelių kompanijos, priverstos, turėjo pakelti algas tarnaujančių ir už tai pakėlė kainas persiuntimo tavorų. Dabar pasirodė, kad su algų pakėlimu žymiai sau pelną padidino. Big Four gelžkelio kompanija pakėlimui algų išleido $910-549, bet pelnas iš tavorų persiuntimo pasididino $1.244.198; Lake Erie gelžkelis padidintoms algoms išleido $153.045, o pelnas padidėjo $283.600. Vien Toledo & Ohio gelžkelio pelnas sumažėjo.

IŠSIGELBĖJO, BET BLĖDĮ PADARĖ.

The Dalles, Ore. Iš prasižengėlių stovyklų, dirbančių prie taisymo kelio, pabėgo du prasižengėliai ir pasislėpė giria apžėlusiuose kalnuose. Kad apsunkinti gaudymą besivejantiems, uždegė girią. Gaisras greitai išsiplatino, išnaikino didelius girios plotus ir daug tarpgiriuose buvusių farmų. Pabėgėliai ištruko, bet jų besigelbėjimo budas daug nuostolių atgabeno.

NAUJAS VANDENS KĖLIAS.

Washington, D. C. Nuo didžiųjų ežerų manoma padirbti laivams kelią į Mexico jurių koją. Karo ministerija jau paskyrė inžinierių komisiją, kuriai pavesta surengti to kelio plianus.

BOMBA BAŽNYČIOJ.

Youngstown, Ohio. Laike vakarinės dievmaldystės katalikiškoj Šv. Antano bažnyčioj į kuningą Stoble buvo mesta bomba. Bomba per anksti expliodavo, bet visai arti kuningo, vienok expliozija žmonių neužgavo.

GIRIŲ GAISRAI.

Haguiam, Wash. Sitose aplinkinėse dega vėl girios. Miesteliai Steaonsville ir Aloha jau degančių girių apsiausti. Medžių kirtėjai stengiasi ugnį sulaikyti, bet nėra didelės vilties, kad tas jiems pasisektų.

EXPLIOZIJA ANT KARIŠKOJO LAIVO.

Ant kariškojo laivo "North Dacota" expliodavo degančioji medžiaga. Tris jurininkai užmušti ir kokie devyni sužeisti.

GAISRAI.

New York. Sudegė dirbtuvės "Rubber and Collored Horness Trimming Co. Nuostolius ugnies padarytus skaito ant $300.000.

Indianopolis, Ind. Sudegė čia dirbtuvės Bishop & Babsock Co. Nuostolius gaisro padarytus skaito ant 25.000 dol.

NELAIMĖS ANT GELŽKELIŲ.

Kalispell, Mont. Netoli nuo čia ant Great Northern gelžkelio susimušė du traukiniai ir susidaužė. Prie to dvi ypatos užmuštos, 5 mirtinai apkultos, o 30 apkulta nemirtinai.

Mansfield, O. Ant Cleveland and Southern gelžkelio susidaužė traukinys. Prie to 20 pasažierių sunkiai tapo sužeistų; tarp jų yra ir mirtinai sužeisti.

IŠ DARBO LAUKO.

¶ *Chicago, Ill.* Streikai angliakasių Illinois valstijoj pasibaigė ir 45.000 darbininkų turės vėl darbą. Jie streikavo nuo balandžio mėnesio. Ant kokių išlygų susitaikyta, dar nežinia; ne visi pamatai dar apkalbėti, bet nieks neabejoja, kad bus užbaigti streikai, nes ir kompanijos nuolankesnės pasidarė.

¶ *New Yorke.* Suėmė čia sekretorių mantelių siuvėjų organizacijos Louisą Rosen. Jis apkaltintas, buk pasisavino 700 dol. organizacijos piningų.

¶ Po penkių mėnesių streiko, sugrįžo darban 50.000 angliakasių dirbusių Illinois valstijoj. Per visą streiko laiką darbininkai algoms neteko 12 milijonų dolarių reiks jiems ištisus tris metus dirbti atgavimui tų nuostolių, žinoma, jaigu visada darbas bus. Kasyklų savininkai savo nuostolius apskaito ant 18 milijonų dol.

¶ *Galveston, Tex.* Darbininkai Southern Pacific gelžkelio, išviso 3.500 žmonių, metė darbą. Jie reikalauja didesnių algų.

¶ *Philadelphia, Pa.* Paskutinis tarnaujančių ant gatvinių karų streikas kompanijai, kaip ji garsina, atsiėjo $2.300.000.

¶ Pereitą sevaitę Jungtiniuose Valsčiuose buvo 173 nusibankrutinimai, arba 6 mažiau negu užpereitą.

¶ *Montreal, Canada.* Truksta čia tarnaičių, todėl turtingos moterįs gabena negres iš vidurinės Amerikos. 11 d. rugsėjo atkako 18 negrių nuo salos Guadeluope.

¶ *Houston, Texas.* Streikavę vagonų dirbėjai Southern Pacific gelžkelio, išviso 1000 darbininkų, nutarė grįžti darban, kadangi kompanija sutiko tarties su darbininkais ir yra viltis susitaikyti. Jaigu tas pasirodys ne galimu, darbininkai vėl mes darbą.

LIETUVIAI AMERIKOJ.

IŠ PHILADELPHIOS, PA.

Darbai eina čia vidutiniškai, bet iš kitur pribuvusiam darbas sunku gauti, bet visgi galima tik jį palaikyti ilgesnam laikui negalima. ypač cukraus dirbtuvėse: jaigu šiandien gavo darbą tai po vienai kitai dienai nuo darbo atstato, o lietuviai dirba daugiausiai cukraus dirbtuvėse. Nors čia yra socialistų lizdas, bet darbininkų padėjimas gal sunkesnis negu kur nors kitur: kitur dirba 10 val., čia 12—14 ir uždarbiai čia mažesni. Ir čia cukraus dirbtuvių darbininkams butų reikalinga unija, bet unijoms socialistai neprilankus, jas tverti nekalbina. Nors cukrinėse dirba beveik vieni lietuviai ir lenkai, bet "Kova" nemokina, kaip darbininkai dabar galėtų buvį pagerinti, ji užimta tiktai ateities klausimais, o dabar darbininkai gali ir badu mirti.

Piknikų ir balių čia buva daugiau negu reiktų, 3 dieną rugsėjo buvo kun. Kaulakio parengtas parapijos piknikas. Ir čia, nors kuningui reiktų drausti nuo gėrimų, neapsiėjo be apsvaiginančių gėrimų.

J—is.

IŠ ELIZABETH, N. J.

Darbai šiuom kartu čia eina gerai, bet uždarbiai menki, o maistas brangus: sunkiai dirbdamas, darbininkas vos maistui uždirba.

Artinasi rinkimai, respublikonai ir demokratai išsijuosę dirba, samdo savo agentus ir lietuvius. Čia yra du lietuviai graboriai, kurie jau pradėjo savo gaudymo lietuvių balsų darbą varyti, tik nežinia, kaip jiems seksis, nes ir tarp lietuvių pakilo jau supratimas ir jų daugumas jau supranta rinkimų svarbą. Lietuviai turėtų visi suprasti, kad nepadorų yra balsus pardavinėti, nes taip darantis juk parduoda savo brolius, o naudą iš to turi tik keli paskirti gaudyti lietuvių balsus politikieriai, kuriems didesnieji numeta kokią plutą ar trupinį.

Socialistas.

IŠ CAMBRIDGE, MASS.

Rugpjučio 30 dieną buvo čia prakalbos parengtos Lietuvių Socialistų Sąjungos 71 kuopos. Kalbėjo dr. J. Šliupas ir S. Michelsonas. Žmonių prisirinko pilna svetainė ir visi su užsiganėdinimu klausė ypač dr. Šliupo kalbos. Jis aiškino daug budų kaip darbininkai galėtų pagerinti savo buvį. Gaila, kad mūsų žmonės mažai paiso tokių pamokinimų; kad kas paragintų prie bačkutės, tai nei vienas neatsisakytų.

S. Michelsonas savo kalboj kvietė rištis į geras draugijas, ypač kvietė prisiėti prie vietinės Lietuvių Socialistų Sąjungos, bet matyt mūsų žmonės ir tą dalyką mažai supranta; rodosi nei vienas neprisirašė. Ir kaip rašysis į Socialistų Sąjunga, jaigu ant socialistų kas nedėlią kuningas J. Krasnickas iš sakyklos plusta ir vaikščiodamas po stubas neužmiršta gerai išpiusti.

Aukų surinkta $6.27 uždengimui lėšų už svetainę ir kitų iškaščių. Kalbėtojams padėka išreikšta gausiu delnų plojimu. Laike prakalbų, nors buvo susirinkę visi dievočiai karštakranjai užsilaikė ramiai geriau ir norėti nebegalima. Nors nekuriems ir nepatiko, bet vis-gi neišdryso nieko sakyti, kad ir kuningas Krasnickas, vaikščiodamas po stubas, kalbino neduoti Šliupui kalbėti, bet kad bažnyčioj iš sakyklos nieko nesakė, tai ir dievočiai neišdryso susirinkime truksmą kelti.

28 dieną rugpjučio portugalų bažnyčioj ant Portland gatvės, kur tuom tarpu laikomos lietuvių pamaldos buvo lietuviškos vestuvės. Atėjo vestuvininkai gerai jau įsikausę. Kuningui pamokslą sakant, vienas iš vestuvninkų nusijuokė. Užtėmijęs tai kuningas Krasnickas, pasišaukęs bažnytinį tarną išvedė tą vestuvninką nuo pat grotų laukan, o sugrįžęs prie altriaus bandė sakyti pamokslą, bet perpykęs negalėjo, tik iškeikė visus vestuvninkus.

5 dieną rugsėjo buvo kuningo Krasnicko parengtas balius naudai naujai statomos lietuviškos bažnyčios, žinoma, su svaiginančiais gėrimais. Visi kuningai peikia gėrimus, tveria blaivybės draugijas ir jis pats beveik kas nedėlia peikia girtuokliavimus, bet savo balių parengia su svaiginančiais gėrimais.

18 d. rugsėjo bus pašventinimas kertinio akmens naujosios bažnyčios. Iškilmėn buvo užkvietę Lietuvos Sunų draugiją dalyvautų su paroda, bet kad draugija pirma tapo iškeikta, apšaukta bedieviška ir socialistiška, tai ji mitinge laikytame 5 d. rugpjučio nutarė atsisakyti nuo dalyvavimo iškilmėse.

V. Genys.

IŠ LEWISTON, ME.

1 dieną rugsėjo čia buvo prakalbos parengtos D. L. K. Gedimino draugijos. Kalbėjo dr. J. Šliupas. Jis išguldinėjo Lietuvos istoriją aiškino, jog prieš kelis tūkstančius metų lietuviai gyveno

Mažojoj Azijoj, o paskui ant Balkanų pussalio ir iš čia persikėlė į dabartinę Lietuvą. Jie laimingai gyveno, kol neužpuolė kryžiokai, kurie atsibaldė iš Palestinos ir pradėjo naikinti Prūsus, paskui siekė Žemaitiją, kurią buvo paėmę po savo globa. Karai traukėsi 200 metų. Kuning. Keistutis 50 metų kariavo nenusėsdamas nuo arklio taipgi gabiausias iš visų Vytautas. Kur žirgas ir vaikas bėgo, ten priešas galvą lenkė, kur žirgas ir vaikas sustojo, ten laisvė viešpatavo, kur žirgas ir vaikas kovojo, ten karą laimėjo; kur kryžiokas pasisuko, ten buvo užmušinėjimai, plėšimai, naikinimai, net moteris nuo vyrų atiminėjo ir kankino visokiais budais. Popiežiai apskelbė lietuvius pagonais, siuntė kryžiokus kariaut su tais pagonais, t. y. su lietuviais.

1410 m., 15 d. liepos kryžiokai tapo sumušti. Žuvo jų 50.000, lietuvių 60.000 (lietuvių žuvo tik 9.000. Red.). Bet tų lietuvių pasiaukavimas didelę naudą atgabeno ir visai Europai, nes išgelbėjo ją nuo tamsybės apaštalų ir ištaisė kelius mokslui ir civilizacijai. Toliaus aiškino, kaip atsirado baudžiava ir kokios neteisybės buvo baudžiavos laikuose. Jaunos merginos, kaip gyvuliai, buvo parduodamos, ponai išsirinkdavo gražesnę ir nupirkdavo kaip gyvulį; vyrus varydavo surakinę. Nevalia buvo apsivesti be pono leidimo, ir ponui prigulėjo pirma naktis su jaunavede. Toliau aiškino kaip Dievas nulipino Adomą iš molio, kaip sako raštas šventas, jog Adomas turėjo du sūnu, Kainą ir Ablių, bet Kainas Ablių užmušė, ir ištraukė į svetimą šalį. Bet kur gavo moterį, jaigu Adomas turėjo tik du sūnų? Toliaus aiškino, jog išpažinties nebuvo iki 1215 m., išpažintį įvedė Romos popiežiai šnipinėjimui, o kuningija neištikimus sau nuteisdavo, nes ji po savim turėjo ir švietišką valdžią. Katalikų tikybos pamatai paremti ant Biblijos, o Biblija, tai žydų pasakos. Baigdamas ragino skaityti visokius raštus, ir jieškot teisybės.

Lewistoniečiai noriai skaito kningas: ten gal nerastum namų, kur nėra kningos ar laikraščio. Netruksta nei draugijų: yra D. L. K. Gedimino draugija, taipgi L. S. S. A. 105 kp., T. M. D. 34 kp., nutarė surengti prakalbas 18 dieną rugsėjo. Kalbės A. Antonov ir jo žmona. Apart kalbų, bus dekliamacijos, muzika. Pirmą sykį pamatysime moterį kalbėtoją. Bet čia miega L. S. S. A. 130 kp., kuri susitvėrė jau metai, nieko neveikė, net mitingų nelaiko; tai kam ji susitvėrė? Mat ir tarp socialistų nėra vienybės: jie vien šaukia: "visų šalių darbininkai vienykitės", o patįs neįstengia susivienyti ir veikti išvien.

Aukų surinkta uždengimui lėšų $13.50. Publikai ir kalbėtojui dr. J. Šliupui ištariu širdingą ačiu.

Kazys Vilaniškis.

IŠ LIETUVIŲ LAIKRAŠČIŲ.

"Draugas" nurodo keletą faktų iš kurių matosi, kad nemaža žmonių padaro piktadariais judamieji paveikslai ir pigios pasakos apie žmogžūdžius, ekspropriatorius ir tt. Dėlto-gi cenzūra esanti reikalinga ir kaikur jau dedama. Detroite, pvz., viešųjų kningynų užveizda išleidęs surašą kenksmingų kningų, neprivalančių patekti į skaitytojų rankas. Tame suraše esą nemažai ir tokių kningų, kurios įrašyta ir į katalikų indeksą "librorum prohibitorum". Nudžiugusi šituo "Draugo" redakcija sako, kad "ir mums pravertėtų indeksas", ir ilgai nelaukiant tuoj ima jį brėžti:

"Tame indekse pirmąją vietą turėtų rasti Dembskio nevykusieji plepalai dėlto tik vieno, kad jie daro didžiausią gėdą mūsų rašliavai. — Dėl tos pačios priežasties indeksan turėtų patekti didesnė dalis Jono Šliupo raštų. Paeiliui, žinoma turėtų eiti indeksan visi laisvamanių ir socialistų rašinėliai. — Ne pro šalį būtų surašan įtraukti tokios brošiurėlės, kaip Avižonio, "Žemė ir žmogus" ir tt.

Tik šitaip cenzoriškus savo gabumus berodydama, "Draugo" redakcija labai vietoj atsiminė, kad geriausias mūsų literatūros cenzorius bus pati visuomenė. Taigi ji ir tesprendžia.

* * *

Tūlas "Vilties" bendradarbis sakosi buvęs "Maskvos Lietuvių Šelpimos Draugijos" kningyne ir labai jam nesmagu pasidarę, pamačius tokias kningas, kaip: "Tikyba ir Mokslas" d-ro Šliupo, "Sidabrinis kryželis, arba dailydė iš Nazareto" Eug. Sue, "Ašis" ir t. p. Perimtas didžiausio nuliudimo tas bendradarbis sako:

"Maskvos lietuviai katalikai turėtų pasirūpint pašalinti netikusias kningas, o jaigu to padaryti negalėtų, tai geriau, *atsitraukus nuo čia, susitaisyt savo draugiją su kningynu*".

Geras-gi vienybės apaštalas tas "Vilties" bendradarbis. Vien dėlto, kad rado kningyne tarp kitų ir nepatinkamas jam kningas, jis jau nori ardyti draugiją, kviečia įkurti naują su savo kningynu. Labai netoli su tokia siauraprotyste galima bus nuvažiuoti.

* * *

"Tėvynės" redaktorius, p. K. Vidikas, dėl "Draugo" ir "Saulės" užmetimų aiškinasi, dėiko jis Dievą rašo su maža *d*. Jam pačiam Dievas reiškiąs nedaugiau, kaip "gamta", "visata", "pasaulis", ir dėlto jis, kalbėdamas nuo savęs, rašo "dievas", o jaigu kita ypata iš kitokio atžvilgio žiūri į Dievą, tai jis tąsyk rašąs didžią *D*. Bet ką p. Vidikas darytų, jai rastųsi ypata, kuri žiūrėtų dar iš kitoniškesnio atžvilgio. Bene susipainiotų dievai?

* * *

"Tėvynėje" vienas T. M. D. narys M. B. primena visuomenei reikalingumą lietuviams turėti savo encyklopediją, "Žinyną". Surengti "Žinynas" tai ne vienų metų ir ne vieno žmogaus darbas, dėlto-gi p. M. B. sako manąs, ar neatliktų kartais tą milžinišką darbą Tėvynės Mylėtojų Draugija. Kalba, žinoma, vien apie išleidimo išgales. Sako, "kad T. M. D. bėgyje 2—3 metų išaugtų iki 15 tūkstančių sąnarių, mes, be abejo, tuojaus žinyną turėtume". — Žinomą, subruzdus T. M. D. taip, kaip buvo subrusta leidžiant Kudirkos raštus ir surinkus nors ir tokią pat sumą piningų (apie $6.000), jau galima būtų išleisti nemažą ir gal visai pakatiną kai dėl pirmutinės, encyklopediją. (Leiskim kokių 2.000 puslapių). Tik encyklopedijos rengėjų parinkimas ir redagavimas neturėtų būt T. M. D. rūpestis, bet privalėtų būt pavesta kad ir Lietuvių Mokslo Draugijai.

* * *

"Vienybė Lietuvninkų" vasario mėnesyje 1911 metų švęs savo gyvavimo 25 m. sukaktuves. Dėl šitos progos "Vienybės Lietuvninkų" išleidėjai ketina duoti savo skaitytojams dovanas: Historiškai-geografiškąjį atlasą su 24 žemlapiais (šitą atlasą surengti p. J. Gabrys pavedęs Paryžiaus Larousse encyklopedijos firmai), kningą "Pažvelgus atgal" ir tris kalendorius. — Būtų geistina "Vien. Liet." sukaktuvių numeryj išvysti šio mūsų laikraščio gyvenimo peržvalgą. Lietuvių laikraščio, gyvavusio ištisus 25 metus, gyvenimas turi būt įdomus.

CHOLERA ROSIJOJ IR VAKARŲ EUROPA.

(Laiškas iš Europos).

Rašysiu, kas daugiausia Europą judina. Tai nei Ispanijos ar Balkanų atsitikimai, nei Koreos aneksija (užėmimas), bet cholera Rosijoj.

Jau nuo kelių metų į Rosiją visos Europos akįs įtemptos ir ilgai da iš ten lauks nepaprastų, netikėtų atsitikimų. Dabar ateina Rosijai jubilėjų metai: kitą met pripuola 50 metų nuo baudžiavos panaikinimo, da už metų sukanka šimtmetis kaip iš Rosijos bėgo prancūzai, o už trijų metų sueis 300 m., Romanovų Rosijoj viešpatavimo. Neprastesni ir šie metai, — dabar kap tik sukanka treji metai, nuo pradžios pasirodymo Romanovų sostapylėj — Peterburge choleros. Visagalis Rosijos valdytojas su policiją ir šnipų gaujomis neįveikia jos, negali išnaikinti.

Kai Peterburge susirgdavo kasdien pora desėtkų ir trejatas šimtų visuose Rosijos miestuose ir sodžiuose, tai buvo skaitoma paprastu atsitikimu, buvo jau visi prie to pripratę nelyginant, kaip pripratę priemirties bausmės. Valdininkai ramiai plėšė žmones, ėmė kyšius, uždarinėjo draugijas, — varė paprastą reakcijos darbą; cholera gi, kaip nekviesta atėjo, taip ir išsinešįs, manė jie sau. Revoliucija jiems buvo baisesnė už cholerą. Reakcijai vis labiau įsivyruojant, augščiau kelė galvą ir cholera, ir dabar ji paėmė viršų ant reakcijos, ji viešpatauja Rosijoj....

Kur dabar choleros nėra! nuobodu butų išskaityti visas vietas, kur ji siaučia; pamanyk, skaitytojau, plotą nuo Peterburgo iki Odesai, nuo Vilniaus iki Orenburgui, — tame plote cholera susisuko stiprią gūštą. Peterburge kasdien suserga 70—80 žmonių, tai nedaug, kaip Rosijoj manoma, 1908 metais ir po 300—400 susirgdavę; įsigalėjo cholera Dono Rostove ir visame kazokų krašte; skinte skina totorius; siaučia Dono anglių kasyklose, daug čia ji žmonių išguldė, o da daugiau baimės įvarė: darbininkai skubiai parduoda savo turtą ir bėga, kur akįs rodo; darbas anglių kasyklose sustojo, dėl anglių stokos daug pabrikų jau uždaryta. Gen. Tolmačevo sostinėj — Odesoj netik cholera siaučia, bet prisidėjo daug baisesnė — *džuma* (maras).

Iš choleros apimtų vietų bebėgdami žmonės, išnešioja ligą į kitus da choleros neaplankytus kraštus.

Ir kur gi pasidėjo dabar "geležinė" valdžios ranka, kur tie generolai — baudžiamųjų burių vadai, kurie visą jaunąją Rosiją į kalėjimus subruko; laikas dabar jums, pergalėtojai, savo galę parodyti! Kaip be galvos visi valdžią turintieji, — cholera jau visoj Rosijoj, o kiekvienas gubernatorius, kiekvienas žemiečių viršininkas tebeveikia, kaip jam tinka.

Gydytojų maža; žemiečių įstaigoms, net ten kur jos yra, neleidžiama savistoviai veikti. Net prie sanitarų burių gubernatoriai kiša savo letena, žiūri, ar visi ten "ištikimi" žmonės, ar nėra žydų. Pv-Kijevo ir Odesos gubernatoriai uždraudė darbuotis sanitarų buriams, nes gydytojų tarpe buįą po vieną žydą (!). Policija pati nori atlikti gydytojų darbą. Vienas žemiečių viršininkas taip įsikarščiavo, benaikydamas savo apskrityj pasirodžiusią cholerą, kad paliepė kiekviename kaime turėti priruoštas duobes ir grabus! Atkakę sanitarai liepė tas duobes užversti, pradėjo mokinti žmones kovoti su cholera. Žemiečių viršininkas sustatė protokolą, kad drįso panaikinti jo paliepimą.

Visuomenė bevik neprileidžiama su cholera kovoti. Nebėra ir kam kovoti: draugijos, profesijonalinės sąjungos uždarytos, atskiras gi žmogus su cholera nejveiks risties.

Neišpasakyta baimė apėmė liaudį: cholera nebepranyksta jau treti metai, seniau taip ilgai ji neužsilaikydavo. Visur skaitoma, kad cholerą "sėja". Kas? žinoma tie patįs, kas daugiausia kalba apie cholerą, kurie ją neva naikina, visi jie, girdi, turį iš choleros pelną, tai esą: gydytojai, sanitarai, feldšeriai, studentai, policija, net popai. Gydytojai tankiai turi šauktis policijos pagalbos, nes valstiečiai veja juos iš kaimų, tankiai ir netuščioms rankomis ant jų užpuola.

Sretensko pav. viename sodžiuj buvo paliepta geruoju išvažiuoti visam medicinos personalui: gydytojui, feldšeriui, akušerei; feldšeris vos uriadninko bute pasislėpė nuo įniršusių moterų, — gydytojus išvaryti daugiausia, vyrai pasiunčia "bobas", nes jų vyriausybė neturinti tiesos bausti. Po to atsitikimo į tą patį sodžių atvyko pavieto viršininkas su sargybiniais ir tik durtuvais apsiausti susikvietę valstiečių sueigą pradėjo sanitarai skaityti prelekciją apie choleros vibrijoną.

Ne vienam rankos nusileidžia matant tokį tamsumą; bet ar galima už tai kaltinti valsčius? Ne; žemiečių viršininkai ir žandarai išgujojo iš kaimų visus šviesesnius valstiečius, kitus į kalėjimus sukišo, kitus į Sibyrą išgrudo, kiti gi patįs iškeliavo jieškoti laimės tolimesniuos kraštuos; už nusidėjimą buvo skaitoma mokytojams, feldšeriams, akušerėms ir k. su liaudžia draugauti, už tai ne vieną mokytoją kitur iškėlė arba visai pavarė. Liko kaime žemiečių viršininkas, žandaras, sargybinis; turi jie valdžią, turi durtuvus, bet netinka jie kovai su cholera, čia reikia turėti žmonių įsitikėjimas; tokių žmonių Rosijos kaimuose nebėra.

Cholera artinas ir į Vakarų pakraštį. Jau dvi ypati (vyras ir pati) mirė Naujojoj Vileikoj — pačioj Vilniaus pašonėj. Mat čia atvažiavo su visa šeimyna iš Ekaterinoslavo pabėgęs sūnus ir užkrėtė.

Antras atsitikimas: į Tomaševą (Lublino gub.) valdžia atsiuntė kazokų šimtinę iš choleros apimtos vietos. Su jais atvyko ir šimtinės siuvėjas su visa šeimyna, apsigyveno jįs žydų kvartalę; greit siuvėjas susirgo ir mirė; paskui apsirgo jį karšinęs žydas, jo giminės, ir cholera Tomaševe gavo "ukesystės popieras". — Tomaševas gi visai netoli Austrijos rubežiaus (8 varstai), greit gali cholera persinešti ir į Lvovą, Galicijoj.

Skaitlinės geriausia parodys kokią nelaimę Rosijon atplaukė: 1898 m. cholera mirė 17.000 yp., 1909 m. — 28.000, per 7 mėnesius 1910 m. jau numirė 50.287 žm., susirgo gi tuo pačiu laiku 112.985 žm. Per vieną tik liepos mėn. galo sevaitę mirė 10.723 žm.

Argi bereikia kalbėti, kokius didelius nuostolius turi Rosija, dėl choleros; jau minėjau, kad Dono apskričio kasyklose nebedirbama, kad kitur fabrikai stovi; reikia da paminėti, kad užsienio laivai atplaukią į Odesą, Rumuniją ir Austriją stipriai apstatė savo sienas, daboja pereinančius žmones, neleidžia iš choleros apimtų vietų vežti; net Azijos šalis — Persija apsitvėrė siena nuo Rosijos choleros. O kas gi bus, jai cholera prasiplatįs Lenkijoj ir Lietuvoj — visame Vokietijos passienyj? Juk tada užsienio prekyba visai suirs.

Aplankė cholera ir Vakarų Europą: jau keletas desėtkų susirgo Italijoj, — spėjama, kad užnešė ją čia Odesos maldininkai; jau pasirodė cholera Trieste, panaši į cholera mirtis buvo Vindobonoj, Budapešte.

Ir sujudo Europa! Stipriai rengemasi sutikti cholerą, pačioj pradžioj ją užgniaužti; iš Rosjos atvykstanieji per 5 dienas nežymiai yra gydytojų prižiūrimi; rengiama choleros barakai, taisomi sanitarų būriai.

Ir galima tikėtis, kad Vak. Europoj cholera neilgai svečiuos, nes čia kova su ją ves ne policijos viršininkai, bet gydytojai.

Atminkime, kaip Hamburge 1891 m. naikino cholerą. Kaip tik buvo pastebėta, kad vietinėmis spėkomis nebesustabdys choleros, valdžia pasiuntė į Hamburgą choleros vibrijono suradėją — *dr. Koch'ą*. Jį paskyrė choleros diktatorium, jis galėjo visą ką daryti, neturėjo tik savose rankose kariumenės.

Kaip tik Koch'as atvyko į Hamburgą, tuojau išleido atsišaukimą į visas draugijas; "pyliečiai", maž-daug tokiais žodžiais prakalbo Koch, "lig šiol Jųsų pastatyti ligonbučiai, jųsų gydytojai galėjo rūpintis jųsų sveikatą, galėjo vieni kovoti su siaučiančiomis ligomis, bet dabar aplankė mus nelaukta viešnia, esančios įstaigos nebejveiks jos nustabdyti. Kviečiu jųs visus ateiti mums į talką". Sukvietė Koch'as visų draugijų atstovus, išdirbo bendras kovos su cholera taisykles ir pradėjo veikti: į porą sevaičių organizuota įvairių draugijų armija išvalė Hamburgą ir cholera pradėjo mažėti.

O Rosijoj.... tuo pačiu laiku ir ten siautė cholera. Diktatoriais buvo paskirti gubernatoriai; turėjo jie tiesą priverstinai paskirti žmones sanitarais, ligonių prižiūrėtojais, turėjo tiesą aštriausiai bausti neklausančius. Žemojo-Novgorodo gubernatorius, net keletą žmonių liepė sušaudyti už t. v. "cholerinius buntus".

Dabar jau atvirai rašoma. Vak. Europos laikraščiuose, kad pati Rosija choleros nesulaikys. Pasityčiojant vadinama nebe "cholera asiatica", bet "cholera russica", nes Azijoj ji nebetaip tanki viešnia. Kviečiama sutverti tarptautinę sanitarų komisiją ir prispirti Rosijos valdžią klausyti jos nurodymų, kaip cholerą užgniaužti, tokia pat komisija, girdi, anais metais buvusi į Egiptą paskirta. Nusibodo jau Vak. Europos valstijoms turėti pašonėj pavojingą viešnią ir vis būti prisirengus ją sutikti.

Ką gi ant to pasakys Stolypinas ir tikrųjų rusų sąjunga? Jau ir Stolypinas dabar randa, kad padėjimas labai nemalonus, kad cholera labai pavojinga. Skiriamas viršiausis sanitaras, kuris rūpinsis cholerą naikinti; jam padėsią ir valdininkai, policija. Bet ar daug tas gelbės, nors ir tai butų profesorius paskirtas. Joks valdininkas valdžios paskirtas neįstengs cholerą sulaikyti, kol patįs žmonės nesupras, kaip reikia su cholera kovoti. Tas galės įvykti tik draugijoms esant, Stolypinas gi į draugijas skersuoja: per 7 mėn. išviso Rosijoj uždaryta 120 draugijų, net Varšavos gydytojų draugija uždengta.

Galima spėti, kad Vak. Europos valstijos bus priverstos paskirti minėtą sanitarių komisiją ir pasiųsti į Rosiją. O gal rūsai nejsileis?

Sulig to tai abejonės buti negali — užsienio bankierių milijonai Rosijoj labai branginami, be jų caro valdžia neilgai galės apsieiti. Galės atsitikti taip, kad cholera privers Rosijos valdžią griebtis kitos su savo žmonėms politikos.

Jai biurokratija bent kiek atjaus dabartinį padėjimą, tai pirmų pirmiausia nebevaržys esančiųjų ir leis naujas įvairias kulturos ir profesijonalines draugijas steigti.

St—as.

KALBOS DALYKUOSE.

Nors su lietuvių kalbos gramatika menkai arba beveik visai nėsu apsipažinęs, tačiaus, gyvenime susitikdamas su lietuviais beveik iš kiekvienos Lietuvos parapijos arba valsčiaus, aš jos ypatybes pusėtinai gerai insidėmėjau. Dėlto-gi jaučiuos esąs kompitentišku (? Red.) išduoti teisingą nuosprendį apie tūlus mūsų kalbotyrius ir literatus, ar jie prisideda savo darbais daugiau prie sutvarkymo ar sudarkymo lietuvių kalbos.

Senovės graikų ir romėnų svarbiausi literatiški veikalai likosi parašyti pirmiau, negu pasirodė pirmutinės tose kalbose gramatikos. Kaip visos kalbos turi įvairias tarmes, kalbamas įvairiose vietose, taip turėjo jas ir senovės graikų ir romėnų kalbos. Rašytojai, neturėdami tose kalbose gramatikos ir syntaksio, vartojo savo raštuose be abejonės tą tarmę, kuria kalbėjo didesnė graikų ar romėnų dalis.

Kaip buvo su romėnų ir graikų kalbomis taip yra ir su lietuvių kalba. Svarbesni lietuvių kalboje veikalai buvo parašyti pirm pasirodysiant pirmutinei lietuviškai gramaikai, kuri būtų verta to vardo. Paminėsiu vien Duonelaitį, Valančių, Kudirką, Šerną. (Valančiaus laikuose yra parašęs trumputę gramatikėlę S. Daukantas, o taipgi jau buvo tąsyk išėjus (1856—57) Šleikerio "Handbuch der litauischen Sprache", vėliaus, 1876 m., buvo atspausta Kuršato "Litauische Grammatik". Red.). Visi jie rašė — su mažais skirtumais — toj lietuvių tarmėj, kurią didesnė lietuvių dalis kalbėjo. Rezultatas visiems žinomas: kalba pilna tyrumų (ne labai ir ne pas visus. Red.).

Bet Rosijos valdžiai daleidus spausti lietuvių kalboj kningas lotyniškomis literomis, išdygo "lyg grybų po lytaus" daugybė kalbotyrių ir literatų, kurie atsižymi pekuliarišku darkymu lietuvių kalbos.

Tarp lietuvių kalbos darkytojų dabar užima svarboausia vietą (žinoma pagal mano nuomonės, kuri gali pasirodyti visai neteisinga) mūsų literatas p. J Laukis. Jis pats, arba pasinaudodamas kitų kalbos darkytojų darbais, iškraipo savotiškai visokius žodžius.

Paimkim, jis vartoja žodį "karalė" vieton "karlienė". Aš, kaip minėjau, esu susitikęs su lietuviais beveik iš visų Lietuvos parapijų ir neatmenu jokio žmogaus, kuris vartotų žodį karalė — vieton karalienė, Adomaitė — vieton Adomaitienė ir tt. P. Laukis pats gal nemėgtų, jaigu kas jo žmoną vadintų Laukė, o ne Laukienė. (Tarp karalės ir karalienės toks yra skirtas, kaip tarp dievaitės ir dievaitienės, deivės ir deivienės, karalaitės ir karalaitienės: viena turi karališkumo ar dieviškumo ypatybes pati per save, kita — per savo vyrą. Red.). Laukis vartoja vėl žodį "padava" — vieton "padavimas". — Jaigu kas būtų užklausęs dr. Kudirkos, ką žodis "padava" ženklina, jis nebūtų tuojaus atsakymą gavęs, o gi dr. Kudirka ikišiol tebėra svarbiausis lietuvių rašytojas; pažino jis kalba gan gerai, ką liudyja jo raštai. P. J. Laukis vartoja žodžius "Nusisiuntimo raštai" vieton "Pasinaudojimo raštai" ir atsakyme savo kritikui kitą syk savotiškai — juokingai išaiškino, kokių priežasčių dėlei jis varoja žodžius "Nusisiuntimo raštai" vieton "Pasinaudojimo raštai". Tais taip vadinamais "nusisiuntimo raštais" *naudojosi* autorius, kurio kningą "Tikėj. Istorij. Rankvedis" p. J. Laukis išvertė. Todėl geriau ir tyriau būtų juos rašius "Pasinaudojimo raštais". Jaigu yra galima juos vadinti "Nusisiuntimo raštais" ir savotiškai išaiškinti ko dėlei juos galima taip vadinti nedarkant lietuvių kalbos, tai taippat galima juos pavadinti "pasižiūrėjimo", "pasiskaitymo", "pasiėmimo" ir tt. raštais, nes autorius rašydamas savo kningą ir atskirus perskyrimus pasižiurėjo, pasiskaitė, pasiėmė, pačiupinėjo, net atsmesė tuos raštus, kuriuos p. Laukis vadina "Nusisiuntimo raštais." Gal autorius vieną ar kitą iš tų raštų, rašydamas "Tik. Ist. Rankv.", nusipirko arba pasiskolino, tai taipjau galima juos pavadinti "Pasiskolinimo" arba ir "Nusipirkimo raštais". Bet tokis vadinimas aiškiai darko — man rodos, kad ir p. J. Laukis tai pripažins — lietuvių kalbą, bet visgi nedaugiau, kaip žodžiai "Nusisiuntimo raštai".

Jaigu p. Laukis ir kiti jam panašųs rašytojai mano, kad jų vartojama kalba nedarko tyrumo lietuviškos kalbos, bet prisideda prie jos moksliško sutvarkymo, tai aš jiems dar patarčiau, kad jie vieton Lietuvos gyventojus vadinę lietuviais vadintų juos "lietuvėnais" arba "lietuvynais". Nes "lietuvėnai" arba "lietuvynai" reiškia gyventojus Lietuvos. Pasekėjus Jėzaus Kristaus kulto vieton vadinę, kaip paprastai, krikščionįs, vadintų juos kristusėnais, kristėnais arba jėzusėnais. (Kalba pirmiausia yra žmogaus psychikos (ne logikos) išreikštoja, dėlto ji nekenčia jokių darytinių šablonų ir dėlto prie kiekvienos gramatikos taisyklės yra šimtai išskyrimų; taip pat yra su galune *-ėnai* ir su kitomis. Red.).

Išreiškęs savo nuomonę apie mūsų kalbotyrių ir ypatingai p. Laukio darbus, noriu dar priminti, kad aš į jokius viešus per laikraščius garsinamus arba privatiškus per laiškus ginčus nesileisiu. Aš norėjau vien mano nuomonę išreikšti ir visuomenė, jaigu nori, tesprendžia ar ji teisinga ar ne.

Velnio Vaikas.

KAME GYVENIMO SIEKIS?

Nevienas pažvelgęs arčiaus į gyvenimo sukurį, kuris kaip milžiniška mašina užsirydama nuo virpančių elektriškų vilnių, kriokią alsuoja, arba išgirdęs kurčius obalsius vaitojimo ar džiaugsmo, nenoriai užsiduoda sau klausimą: Kas tai yra tas gyvenimas, kas mes jame ir ant galo kame siekis tų kriokiančių mašinos tekinių. Ir negalėdamas duoti sau galutinio atsakymo į visus tuos klausinus pasineria ir pats į tą amžiną verdantį sukurį, kartas nuo karto išduodamas tuos pačius atbalsius, kokius dar taip nesenai girdėjo tekiniuose.

Pasklaidę žmogaus historijos puslapius, beveik kiekviename pastebėsim, kad nuo pat pradžios savo egzistavimo žmogus stengės suprasti kiekvieną apsireiškimą, stengės įeiti kaip pats į savo sielą taip ir į gamtos paslaptis. Klausimai vienas po kito, tarsi kokia šmėkla, lindo į žmogaus smegenis: kame to viso gyvenimo siekis.

Žinoma, atsakymas į tuos visus klausimus buvo nevienodas. Didesnė dalis nesubrendusios žmonijos priversta buvo iš pirmo sutverti visa eilę prietarų arba mėgino atsakyti pačiu patogiausiu ir lengviausiu sanprotavimu,—kad visatos likimą valdo augštesnė esybė.

Vėliaus Sokrates mėgino išaiškint, kad gyvenimo siekio negalima jieškoti kur kitur, kaip tik pačiame žmoguje, o dar vėliaus Kristus apreiškė, jog jis esąs alfa ir omega ir gyvenimo siekis atrastas, kuris eis paskui jį.

Paskutinio mokslas kaip matome šiandien paėmė viršų. Žmogus visuomet yra palinkęs sekti paskui tą, kuris jam laimę žada. Žmonija gyvena vadovų protu. Sokrates liepė jieškoti tikslo savyje, liepė gyventi savo smegeninimis, o Kristus tik liepė žingsniuoti paskui jį, ir jau viskas atsiekta. Jo mokslas nereikalavo įtempimo proto, nes buvo aiškiai pabrėžta, kad ant šios "ašarų pakalnės" gyvenimo siekis negali būti atrastas; kad absoliutiškas išgelbėjimas tegali buti tiktai tada, kada jau nustos širdis plakus!

Žmogus, užbovijęs savo dvasiškus jausmus, toliau ir nebesuko sau galvos. Jis ramiai laukė tos valandos, kada džiugins savo sielą, lakiodamas užburtose erdmėse, kaip Ghoethes Faustas, arba galės linksmai čiulbėti su angelais kvepenčiame sadne — Rojuje.

Bet, po čielos eilės susidėjusių aplinkybių įtekme, žmogus buvo priverstas giliaus pasiknisti, prižadų kningose ir pamatė, kad ir čia nėra jo besiveržiančiai sielai atsakančio peno ir jis skverbės toliaus. Atmesdamas prietarus, stebūklus ir viršgamtiškumą, žmogus pradėjo landžioti po užkampius busenos, jieškodamas absoliutiško siekio. Gal būt, kad taip beklaidžiodamas jis buvo užtikęs ir tokį raktą, kuris tiko į paslapties duris. Iš daugybės klausinų, buvo ir tokių, į kuriuos buvo atsakymai, bet ar žmogus tuom pasikakino? Ne, žmogus nežino pasikakinimo. Pasiekęs vieno, su ta pačia nenulstančia energija jis stengias gauti atsakymą į kitą klausimą, daug painesnį negu pirmas.

Prisižiurėjus arčiau į tą kelionę, kurią praėjo besitobūlinantis žmogus, pastebėsim, kad kaip žmogus neprakaituotų, kokias nestatytų hypotezes, jis visuomet palieka lygiai atitolintas nuo to amžinai neišrišto kankinančio klausimo, ir tik vien tas klausimas veda žmogų prie progreso. Tiktai tos aplinkybės, kad žmogus stovi prieš amžinai naują užduotį ir priverčia jį veikti, kautis, mokintis....

Ant visų savo tobūlybės laipsnių žmonija veržės prie kokio nors apriboto siekio, varlan, kurio kovojo, kentėjo, pergalėjo. Prižengus prie paskutinio taško, veržės prie naujo, augštesnio, tobulesnio.

Kas-gi galų gale tas gyvenimas? Manau, nesuklysiu pasakę: kad gyvenimas tai yra putojanti jurių banga, kuri niekad nesiliauja, ūžus ir putojus. Daleiskime, nors ant valandelės, kad gyvenimo paslaptįs jau atsiektos ir nebėra nieko, ko mes nežinotumėm. Kas tąsik?.... Nėra abejonės, kad gyvenimas būtų nepakeliamai nuobodus, neturįs jokios vertės, nes daiktas, neturįs mūsų akyse jokios paslapties, darosi mums tuom, kuom kudykiui įkirėjęs žaislas. Žinoma, to nebus, žmogaus gyvenimas kaip ir visata neturi jokių ribų. Pasaulis amžinas; viskas jame juda, mainosi ir tas judėjimas ir atsimainymas ir yra patsai gyvenimas. Norėti pažinti jo siekius lyginas norui pažinti sieką putojančios bangos, per amžius kovojančios su apsamanojusia uola.

Arturas Šopenhauer viename savo veikalų išsitarė, kad gyvenimas yra akla, neišmintinga spėka, traukianti mus nežinoma kurlink. Kaip tai nesunku ir per kokius stiklus nežiūrėtum, vienog sutikti su tuo išsitarimu reikia, nes ir ištikro nežino žmogus, kame to galas sukurio, kuriame jis yra, it grūdo sėkla, audros paguta, sumaišyta su milžinišku dulkių stulpu ir nešiojama po plačią padangę. Kur ta sėkla nupuls, kokis jos bus likimas?.... Ar galės ji vėl leisti diegą į trąšią dirvą ir džiuginti pasaulę savo aromatu? O gal ant uolos nukritus pavirs į dulkę, į amžinai judantį efyrą, į tveriančią medegą, iš kurios buvo pačjus, o praslinkus tūkstančiams arba net ir milijonams metų sutvers visai kitą organizmą, gal su visai kitomis tendencijomis, negu tos, kurios buvo buvę.

K. M—s.

Nauji Popiežiaus įsakymai.

Popiežius Pijus X.

Popiežius Pius X davė naujus pritaikytinus įsakymus, kaip suvaržius modernistų besidauginimą. Įsakymais patvirtinta viskas, kas buvo pirmiau pasakyta, ypač, kas išreikšta encyklikoj "Pascendi" ir pridedama dar, kad vyskupai, rektoriai ir visi katalikiškųjų kolegijų ir seminarijų mokytojai kuosmarkiausia dabotų jaunų dvasiškių išsilavinimą, draustų klierikams skaityti visokius laikraščius ir visokius kitoniškus raštus, kurie nesiriša su dvasišku mokslu. Kiekvienas profesorius, kiekvienas kuningas, kuratorius prieš užimsiant skiriamą vietą turi prisiekti, kad nei kuo nesipriešins katalikų tikėjimo doktrinoms bei disciplinai.

Tikėjimų Istorijos Rankvedis

Su paveikslais

Parašė, bendradarbiaujant kitiems mokslininkams,

P. D. Chantepie de la Saussaye,

Teologijos profesor. Amsterdame,

Vertė J. Laukis

ir tikėjimiški jausmai vėl ištruko laisvėn ir Korano bei padavos dviprasmybėje atrado sau geidžiamą progą sukilti ir atsikėršinti neapkenčiamam arabų šeimininkavimui. Pažintis išverstų graikiškos logikos ir dialektikos pavyzdžių tapo jų rankose ginklu, kuriuomi jie ilgą laiką lengvai atmušdavo mahometonų teisatikybę. Šitas eretikinių nuomonių viršijimas suteikia islamo istorijai pirmų trijų metašimčių bėgyje ypatingai margą ir indomų išvyzdį, griežtai atsiskiriantį nuo stovaus ir tarytum nejudamo vaizdo, piešiamo mums tos gadynės istorijos, kurioje stačiatikybė pasiekė monarchiją. Šitose net susitaikė su šita nuomonių įvairybe, kadangi sulyg vienos neapturėjusios valstietinių teisių padavos, pats Mahometas pasakęs, jog jo valsčius išsidalinęs į 73 sektas, kurių tik viena išvengsianti pragaro ugnies. Teisiatikiniai autoriai lygiai tą skaitlių ir parodo; bet jie mums atleis, jei męs neseksime jų pavyzdžio ir apsirubežiuosime tik kaikuriomis ištraukomis iš mahometoniškos eretikybės istorijos.

Pirmas klausimas, kuris perskyrė tikinčius ir galiaus nuvedė į vienvalinę atskalunybę, išpradžių turėjo politišką pobudį. Mirus Mahometui nežinota, kam buti jo valsčiaus viršininku. Jis pats nedavė tam padavadijimo, valdžios gi paveldėjimo principas pas arabus nebuvo priimtas. Kadangi sulyg šito klausimo Koranas ir padava nieko negalėjo pasakyti, tai likosi duoti pasirinkimą valsčiui. Todėl sunnitai teisingai sako, kad pirmutiniai keturi chalifai, kalti savo vietas valsčiaus išrinkimui, buvo vienintėliais įstatymiškais pranašo pasekėjais. Omajadai, abbasidai chalifai buvo de facto, o ne de jure; vienok tikintieji rodė jiems pilną pasidavimą, nes Allach savo išmintyje ką nori, tą iškelia, ką nori, tą nužemina.

Viša kas tas sunnitams matėsi visai pritinkamu; bet kaip blogas silpno Osmano valdymas pagimdė didelį nesitenkinimą, kurio auka antgalo tapo jis pats, ir kaip paskui išsiveržė savitarpinė karė terp naujo chalifo Ali ir jo skaitlingų priešininkų, tai pasirodė dvi įvairios linkmės. Jei paveldėjybės principas netiko arabams, tai atpenė, persų suopročiu, jis buvo vienintėliai galimu. Todėl šitie paskutiniai tvirtino, jog pirmų trijų chalifų rinkimai buvo neteisingi ir jog tik pranašo giminaičiai gali apturėti šitą urėdą, o kadangi pranašas nepaliko po savęs sunaus, tai įstatymiškais jo pasekėjais yra tik jo duktė Fatima ir jos vyras Ali. Nors Mahometas turėjo daug dukterų, — Osma ir buvo jo žentu, — bet teisė Ali be to buvo patikrinama aiškiai išreikštu pranašo noru turėti jį savo pasekėju, ką sunnitai vienok atmetė. Bet męs netvirtiname, kad šita įstatymiškoji teorija tuojaus buvo išplėtota šalininkų Ali (šiitų) visame savo nuosaikume, tik norime parodyti, kad pirmiausiai kilo ginčai terp senarabiškos ir stačiatikiškos linkmės, kuri vienval reiškėsi ir kas sykis vis labiau išsidirbo.

Buvo dar ir trečia nuomonė sulyg klausimo apie imamą, giminiinga sunnitiškai ir stačiai priešinga įstatymiškąjai nuomonė charidžitų, kuriuos nevisai klaidingai lyginta prie žydiškų zilotų ir angliškų puritanų. Išpradžių jie priklausė prie Ali partijos nė dėlto, kad jie laikėsi įstatymiškos pusės, tik dėlto, kad jie sutiko Ali išrinkti į chalifus. Bet kaip šitas nelaimingas chalifas visur sutiko priešingumą — ir pas pranašo našlę, ir pas žymesniuosius islamo dalyvininkus, ir matėsi, kad savitarpinei kovai galo nebus, tąsyk padėjimas virto nepakenčiamu ir jie atėjo prie persitikrinimo, kad su išgirtaisiais pasekėjais ir islamo aristokratais nieko negalima daugiau padaryti. Šitie žmonės, anot jų visi doriškai ištvirkę, išpažysta islamą tik dėl savo asmeniškos gerovės, teip kad vargiai net verti tikinčių vardo. Gudras priešininkas Ali, Muavija, Syrijos vietininkas, vėliausgi pirmasai chalifas iš Omajadų, pataikė šitus nepasitenkinusius dar labiaus suerzinti, teip kad karščiausieji jų tuojaus sukilo prieš Ali ir juos parsiėjo malšinti su spėka. Bet neramus bruzdėjimas buvo numalšintas tik labai trumpam laikui ir valdant omajadams jis dar labiaus kilo, nes daugumas šitos dinastijos chalifų nė kiek nesirupino islamu ir savo valdžią įgijo per kardą ir gudrybę. Sunnitai pripažino jų autoritybę tik dėlto, kad jie buvo šeimininkais; šitai ir charidžitai visai juos atmetė. Šitie paskutiniai, kaip tik pasipynė proga, ėmėsi už ginklo ir rinko sau savus chalifus, kurių sunnitai nepripažino, kadangi šitą rinkimą norėjo įstatyti į tam tikrą apribojimą, apie ką charidžitai iš savo pusės nenorėjo nė girdėti. Pas sunnitus, mat, buvo padava, kad valsčius į chalifus gali rinkti tik koreišitą; todėl į norą atimti nuo onajadų jais paglemžtą valdžią jie žiurėjo gana šaltai. Bet kartais ir jiems pritrukdavo kantrybės, kaip tas atsitiko antai valdant Jezida'i I, su dievobaimingais Medinos gyventojais, kuriems už neklausymą parsiėjo atsiimti gardo išnaikinimą, mirtį ir ištrėmimą. Toki pavyzdžiai veikė tildomu budu ir pranašo padava buvo tuojaus sumanyta, kuri tikinčius šaukė laukti kantriai ir sava valia pasiduoti visokiai tironybei. Tokiu budu charidžitai nenuėjo toliaus nuo tankių sukylimų, kurie katrais buvo malšinami su didele sunkenybe ir baisum žiaurumu, bet galų gale visgi baigėsi nenusisekimu, išskiriant atkampias viešpatybės vietas, kaip štai, arabų provincijoje Oman ir pas berberus šiaurinėje Afrikoje. Supratamas dalykas, kad neužilgo ir jie patys išsiskirstė ir buvo kraštutiniais ir viduriniais charidžitais; bet ant to neapsistosime ilgiaus.

Klausimas sulyg imamato po teisybei buvo politiško pobudžio vienok jis lietė ir teologiją ne tik dėlto, kad su juo angštai jungėsi tikinčių gerovė ar nepasivedimas, bet ir dėlto, kad ačiu charidžitams su juo rišosi teipgi ir tikėjimo klausimas. Omajadams reikėjo atsisakyti klausius ne tiek dėlto, kad jie neišrinkti valsčiaus, kiek dėlto, kad jie buvo skaitomi netikiais, prie kurių turėjo buti pritaikytas šventos karės įstatymas. Vėl iškilo klausimas sulyg tikėjimo esmens ir su savim patraukė visą eilę kitų teologiškų klausimų, ypatingai sulyg to, ar žmogus yra pilnu savo veiksmų valdovu, ar juomi verstinai valdo dieviškoji visogalybė. Atsakymai šitam ir kitiems tolygiems klausimams davinėta įvairiai, tuomi labiau, kad nė iš Korano, nė iš padavos negalima buvo atsakyti dvipusiškai. Krikščioniška intekmė, kuri buvo dar stipri tokioj šalyj, kaip Syrija gal ir galėjo suteikti šitame tulą intekmę ir paduoti vieną ar kitą atsakymą. Bet klausimai likosi neišrištais, kol valdant abbasidams jie nejėjo į naują fazį. Idant šitą išaiškinti, mums reikia pašvęsti keliatą žodžių dinastijos permainai. Tuli omajadų dinastijos chalifai be jokios abejonės buvo labai gabūs ir energiški valdovai, kurie privedė viršutinį mahometonų šeimininkavimo skaistumą iki tokiai didybei, kokios jis potam niekuomet daugiau nepasiekė; bet jų šeimininkavimas, po teisybei, visai nebuvo islamo šeimininkavimu; greičiau jis turėjo tautiškai arabišką pobudį, ir paveiktos tautos, ar jos priėmė islamą, ar likosi tikromis savo tėvų tikėjimui, tiesiog buvo plėšiamos arabų labui. Nors, žinoma, šitas nevišuomet ir nevisur vienokiai lengvai nusisekdavo, bet buvo įvedama pagalvės sistema, kurią omajadai įvykdindavo be mielaširdybės ir sykis nuo sykio, ypatingai arabiškai persiškoje parubežinėje provincijoje Irak, laikydami šitą sistemą labai prasta ir atsakančia tikslui. Prubežinėje gi provincijoje Chorazanoje, kur reikėjo turėti reikalą ne su bailiais iranais, tik su narsiomis turkiškomis gentimis, tas nesisekė. Abbasidai, po pranašo šeimynai talkinimo priedanga, pakėlė maištą, kuris nuvertė omajadų dinastiją jau ir be to susilpnintą kilusiais vėla terp arabų gentiniais vaidais. Nauja abbasidų dinastija, perkėlusi viešpatybės centrą iš Syrijos į Mesopotamiją, padarė didelį žingsnį priekin islamo pobudije, kuris dabar numetė nuo savęs grynai arabišką išvyzdį ir visomis pajiegomis stengėsi išsivystyti į visasvietinį tikėjimą. Dabar pamaži pradėjo rastis visų tikinčių lygybė, kuomet pirmiaus ji buvo tuščiu balsu, teip kad prie Abb-al-Malicho naujai atsivertusius tiesiog vertė mokėti tolesniam laikui pagalvinę duoklę, kurią jie turėjo duoti pirma kaipo netikiai. Pirmieji abbasidai be to užsiiminėjo daile ir mokslu ir todėl prie jų pradėjo plėtotis krutus protiškas gyvenimas, kuriame su jaunybišku atsidavimu dalyvavo ne tik arabai, bet ir persai. Šito krutėjimo vaisiumi yra arabiškai persiškoji kultura, į kurią čion nukreipsime atidžią tiek, kiek ji lietė tikėjimiškas pažiuras.

Teologiškieji klausimai, liečianti prilikimą, tikėjimą, suoprotį apie Dievą, apreiškimą ir tt., dabar pradėjo buti tyrinėjamais daug pamatiškiau ir supratimas jų darėsi gilesnis negu pirma. Ypatingai mutazilitų sekta šituomi pasigarsėjo mahometonų teologijoje. Šita sekta pasidarė per nepripažinimą prilikimo, mutazilitų gi vardą, vadinasi, atsiskyrusių, jos nariai gavo, kaip pasakojama, nuo to, kad jie išreiškė šiek-tiek kitokią nuomonę sulyg tikinčių bedievių. Jų garsiausieji kalbiai buvo to laiko protuoliais ir mokslinčiais, kurie domėjosi visokiai žmogaus pažinčiai ir stropiai mokinosi graikų filozofiją, idant tokiu budu nuvesti kelią prie moksliško dogmatiškų klausimų tyrinėjimo. Jie tai įsteigė Kalam, vadinas, mokslišką dogmatiką, kurią paprastai lygina prie krikščioniškos schôlastikos; bet, nors jie, kaip ir krikščioniškieji teologai, savo metodą perėmė nuo filozofų, jų išeiginis taškas buvo visai kitas. Scholastikai stengėsi proto priparodymais mąsties akyvaizdoje išteisinti bažnytinį dogmatą, jau tvirtai įsteigtą. Mutazilitai gi užėmė daug laisvesnį padėjimą ir tik aplamai norėjo pastatyti dogmatiką ant proto pradžių. Todėl juos visai teisingai vadino islamo racionalininkais; šnekėjo apie juos ir kaipo apie laisvamanius; vienok šitas paskutinis užvadinimas nors ir teisingas sulyg tulų šitos linkmės šalininkų, bet jokiu budu negali buti charakteristika visai linkmei abelnai. Kas ypatingai juos skiria, tai laisvas padėjimas, kurį jie užėmė sulyg Korano ir padavos; šitas iš pačių pradžių atskyrė juos nuo stačiatikių sunnitų ir buvo priežasčia to, kad juos praminė eretikais. Kas atsieina padavos, tai jie rado joje daug ydų; perpasakotojų lengvatikybę, nesuskaitomus prieštaravimus terp atskirų perdavimų, šiurkštų ir nayvišką suoprotį apie Dievą, kuris yra išreiškiamas pačia surambėjusią antropomorfybe ir daug kitų dalykų. Paviršutinė tikrybės atžymybė, kurią ja rėmėsi geresnieji padavų rinkėjai (žr. augščiau) jiems rodėsi visai neužtektina, nes, kaip jie stengėsi parodyti, terp pirmųjų akiregių galėjo buti ir tikri melagiai. Anot jų, kiekvienas turi ištirti pats padavos turinį ir atmesti visa ką tą, kas nesutiko su Koranu, su kitomis ištikimesnėmis padavomis arba su protu.

Kas atsieina Korano, tai jie neabejojo apie jo originališkumą ir jo turinį pripažino Dievo apreiška; bet šitame atsitikime jie kreipė savo opoziciją ypatingai prieš dieviško žodžio amžinumo dogmatą. Šitas mokinimas buvo remiamas paties Korano liudijimu, kuriame tulose vietose sakoma apie esančią pas Dievą paslėptą lentelę, bet jis, sutinkamai su mutazilitų suopročiu, visai neturi buti skaitomas dogmatu. Dievobaimingi mahometonai turėjo neišpasakytą guodonę šventai knygai ir laikė ją bevik teip kaip fetišą, teip kad kartais skaitė amžinu net daiktinį Korano egzempliorių, su apdaris ir makštimis. Šitam pavyzdžiui buvo žydų dievinimas Toros; į paprotį įėjo vadinti bedievybe visokį išsitarimą prieš Korano tobulybę ar dieviškumą. Bet, kaip mutazilitai išdryso ant to ir net privedė patį chalifą Al-Mamuną priimti jų nuomonę, jog Koranas yra sutvertu daiktu, tąsyk sunnitai, palaikomi Achmed-Ibu-Ganbalo, turėjusio abelną guodonę, atsisakė priimti šitą nuomonę ir drauge su juo buvo areštuoti. Mutazilitiškas mokslas potam buvo oficiališkai apšauktas valstybiniu mokslu, bet miniose, dėlei privestų jau priežasčių, jis nerado sau pritarties, nors ir gana čiupnus buvo priparodymai, jo apgynėjų teikiami. Jie sakė, kad dieviška apraiška buvo arba parašyta, arba atsiųsta ant žemės reiškių balsų pavidale, vadinas, stojo ir apsireiškė laike.

Šitas mokslas buvo susirišime su mokslu apie dievybės ypatybes, kurių skaitlius paprastai siekė septynis, butent: gyvastis, pažintis, visagalybė, valia, girdėjimas matymas ir kalba; nors apie dievo ypatybes nešnekame nė Korane, nė padavoj, bet jis juose vadinamas dievu gyvu, visažinančiu ir tt., kas buvo paimta toj prasmėj, jog dievas gyvas gyvasčia, viską žinąs per pažintį ir tt. Dievas vadinasi teipgi kalbančiu, vadinas, tokiu, kuris per amžius davė save pažinti suprantamu budu. Mutazilitai ginčijosi teipgi ir sulyg šito suopročio apie amžinas ypatybes vieną dėlto, kad tulos šitų ypatybių turėjo antropomorfišką pobudį, paskui todėl, kad, jų supratimu, amžinas dievas ir amžinos jo ypatybės butinai turi vesti prie suopročio apie dvigelį amžinų esybių, vadinas, prie politejybės. Tokiu budu jie stengėsi Korano išraiškas aiškinti kitaip, šnekėjo apie tam tikrus padėjimus, kuriuose Dievas kartais buva vienok jo esybė nepasiduoda jokiai permainai; bet kokį aiškinimą jie nebutų ėmę, vis jie atsisakydavo pripažinti amžinų ypatybių buvimą.

Su ypatinga aitra stodami už dieviškos esybės vienumą, mutazilitai nemažiaus stengėsi išdėti ant pirmos vietos ir jo teisingumą. Todėl jie su noru vadino save vienumo ir teisingumo žmonėmis ir visi vienodai atmetė prilikimą kaip iš antropologiškos, teip ir iš teologiškos pusės. Jei Dievas anot jų, deda žmonėms tam tikras doriškas (ar kitokias) priedermes, žadėdams žmogui bausmę ar dovaną (pragarą ar rojų), žiurint į tai, kaip jis pasielgs sulyg tų reikalavimų, tai dieviškasai teisumas, išeinąs, kaip aiškiai matoma iš tų pačių reikalavimų, iš pačios dieviškos esybės, reikalauja, idant žmogui butų duota pragumas patenkinti juos, vadinasi, idant žmogus butų laisvas savo mintyse ir darbuose. Šitas sanprotavimas privertė juos užsiimti teodiciija ir šitame tai uždavinyj jie apturėjo nepasivedimą sulyg klausimų apie bepročius mažais mirusius kudikius ir tt.

(Toliau bus).

Mabel Collins.

PER AUKSO ANGA.

Vertė J. Laukis.

mas, skausmas, kančia, nužudymas visa, kas yra miela ir brangu, keliasi prieš išsigandusią sielą ir stabdo ją ties aleivienu pasisukimu. Kas šituos kibelius ten stato? Protas susispaudžia prie vaikiško dramatiško vaizdo, kurį tikėjimininkas stato prieš jį, — Dievas leidžia Velniui kankinti savo sutvarus jų pabaiginei gerovei! Kuomet ta pabaiginė gerovė bus atsiekta? Sąvoka, šitan vaizdan paimta, leidžia pabaigą, galutiną tikslą. Nieko tokio nėra. Mes visi drąsiai galime sutikti su tuo; ant kiek žmogaus patirtis, protas, mąstis, nuovoka, ar omė gali pasiekti bejieškodama gyvenimo paslapties, tai visos apturėtos buitys rodo, jog takas yra begalo ir amžinuma negali buti užmerkta ir pataikaujančios sielos paversta į milijoną metų.

Pas žmogų, imant pavieniai, arba kaipo visybę, aiškiai yra dviguba sąstata. Aš kalbu aplamai dabar, žinodama gerai, kad įvairios filozofijos mokyklos skaldo jį ir dalina sulyg savo savotiškų teorijų. Aš noriu pasakyti šitą: kad iš jo prigimties muša du dideli pajautos priepludžiai, dvi didelės spėkos jo gyvatą veda; viena padaro jį gyvuliu, kita gi padaro jį dievu. Jokis žemės žvėris nėra toks žvėriškas kaip žmogus, kuris savo dievišką jiegą paveda savo gyvuliškai jiegai. Tas yra prigimta išeiga, kadangi visa dvigubos priegimties spėka yra tąsyk sunaudojama vienoj pakraipoj. Tiesogus ir prastas gyvulys klauso tik savo omės ir negeidžia daugiau kaip savo smagumo mėgulio patenkinimo; jis mažai atkreipia atidžios į kitų esybių buitį, išskyrus tiek, ant kiek jos daro jam smagumą ar skausmą; jis nežino nieko apie nematomą žiaurybės mėgulį, arba kokius kitus žmonybės palinkimus, kurie turi savyje savo nuosavą patenkinimą. Šiteipos žmogus, kuris liekasi gyvuliu, milijoną kartų geriau gali gyvenimą aprėpti už tikrą gyvulį ir tas, kas tikram gyvuliui yra nekaltu pasigėrėjimu, netramdomu savarankiškos doriškos matuoklės, yra jam nedorybe, nes ji yra daroma sulyg principo. Priegtam jis šita vaga paleidžia visas savo dieviškos esybės jiegas ir žemina savo sielą, darydamas ją savo jausmų verge. Sukaneveiktas ir perkeistas dievas patarnauja gyvuliui ir maitina jį.

Apgalvok tad argi negalima padėjimo atmainyti. Žmogus pats yra karaliumi šalies, kurioje šitas įdomus reginys matoma. Jis leidžia gyvuliui paveržti dievo vietą, nes toje valandoje gyvulys geriausiai patinka jo upiam karališkam įvaizdui. Tas visuomet negali trauktis; kam leisti trauktis ilgiau? Kolai gyvulys valdo, tolai bus aštriausios kančios dėl atmainos, dėl judėjimo tarp smagumo ir skausmo, dėl noro ilgo ir smagaus fiziško gyvenimo ir skausmo, dėl noro ilgo ir smagaus fiziško gyvenimo. Ir dievas tarno vietoje tūkstanteriopai prisideda prie visa šito, padarydamas gyvenimą daug pilnesniu smagumo aštrybės, — reto, geidulingo, aistetiško smagumo, — ir skausmo didybe, tokio aistraus, kad nežinia kur baigiasi jis, o kur smagumas prasideda. Kolai dievas tarnaus, tolai gyvulio gyvata bus aplobinama ir auganti vertėje. Bet tegul kralius panori apkreipti savo rumo pryšakį ir varu nuvaro gyvulį nuo valstybės sosto atasteigdamas dievą dievystės vietoje.

E, kokia gili ramuma rumą apsiaučia! Viskas atsimaino. Asmeniškų lukesčių ar pageidimų karščio nėra daugiau, nėra nei maišto ar nelaimės, nei smagumo troškimo ar skausmo bijojimo. Tai lygiai teip, kaip didėji tyla užeinanti ant audringo vandenyno; tai yra lyg minkštas vasaros lietus puoląs ant išdegintos žemės; tai yra lyg gilus klanas, rastas bodžiuose, troškiuose nedraugiškos girios labirintuose.

Bet ten yra daugiau kaip tas. Netik žmogus yra daugiau kaip gyvulys, nes jame yra dievas, bet jis yra daugiau negu dievas, nes jame yra gyvulys.

Sykį nuvaręs gyvulį į jam tinkamą vietą, į žemesnę, išvysi save turinčiu didelę lygtol netikėtą ir nelauktą jiegą. Dievas kaipo tarnas tukstanteriopai prisideda prie gyvulio smagumų; gyvulys kaipo tarnas tūkstanteriopai prisideda prie dievo jiegų. Ir tik vienybėje, prideramame šitų dviejų jiegų santykyje pas jį žmogus atsistoja kaipo tvirtas karalius ir gali iškelti savo ranką ir pakelti Aukso Angos juostą. Kaip šitos jiegos netinkamai yra sutaikytos, tai karalius yra tik vainikuotas gašlunas, be jiegos ir jo didenybė yra jam tik pašiepimu, kadangi nedievintieji gyvuliai bent pažysta ramumą ir nėra draskomais nedorybės ir nusiminimo.

Tai yra visa paslaptis. Tas ve padaro žmogų stiprum, galingu, jiegum pasiekti dangų ir žemę savo rankom. Nemanyk, kad tas lengvai yra pasiekiama. Neklysk, manydamas, jog tikėjimiškas ar doras žmogus tą padaro! Ne. Jie vien duoda matuoklę, kelią, dėsnį, kuriais yra valdomas gyvulys. Dievas iš dalies yra priverčiamas jam tarnauti ir jis tarnauja, pataikaudamas jo tikėjimams ir gaivinamiems tikėjimininko įvaizdams su augšta asmeniškos puikės prasme, kuri padaro dorininko džiaugsmą. Šitos ypatingos ir kanonizuotos nedorybės yra daiktais perdaug žemais ir žiauriais tikram gyvuliui, kurio vienintėliu įkvėpėju yra pati Gamta, visuomet šviežia yt aušra. Nupuoląs žmoguje dievas yra atkarus daiktas su nelemta tverybos jiega.

Pakilęs žmoguje gyvulys yra neišpasakomas daiktas su savo didžiomis tarnybės ir stiprybės jiegomis.

Tu užmiršti, tu, kuris leidi savo gyvulinei savipatai gyventi, tik sulaikytai ir laikomai tam tikrose ribose, jog tai yra didelė jiega, neatimama, tavo gyvenamo pasaulio, gyvulinės gyvatos dalis. Su ja tu gali pakreipti žmones ir veikti į patį pasaulį maž-daug jaučiamai sulyg savo stiprybės. Dievas, davus jam prideramą vietą, teip įkvėps ir ves šitą nepaprastą sutvarą, teip švies ir ugdins jį, teip vers jį prie veiksmo ir savo padermės pripažinimo, kad tu drebėsi išvydęs galybę, kuri sužado tavyje. Gyvulys pas tave tąsyk bus karaliumi tarp pasaulio gyvulių.

Tai yra seno pasaulio stebukladarių paslaptis, kurie vertė Gamtą tarnauti jiegą ir daryti stebuklus kasdien jų pravartumui. Tai yra busimos žmonijos paslaptis, į kurią Lordas Lyttonas numojo mums.

Bet šita jiega yra pasiekiama tik duodant dievui viršenybę. Padaryk savo gyvulį valdytoju savęs, o jis nenorės valdyti kitais.

UŽBAIGTINIS ŽODIS.

Uždaryta ir paslėpta pasaulio širdyj ir žmogaus širdyj yra šviesa, kuri gali apšviesti visą gyvenimą, ateitę ir praeitę. Ar-gi mums jos nejieškojus? Tikrai kas-nors turi jieškoti. O tąsyk gal jie pridės ką reikalingo prie šito menko mąsties trupinio.

Pabaiga.

S. K. Krukovskaja.

Chinija.

Dangiškosios ciesorystės gyvenimo ir papročių vaizdeliai.

Su paveikslais

Vertė J. Laukis

I.

Chinų rubežius. — Vidurinė karalystė. — Kalnai ir mineraliniai turtai. — Upės ir kalnai. — Klimatas. — Augmenįs ir guvuliai.

Didysis Siberijos kelias, nusitiesdamas baisum Siberijos plotu, sujungia Rosiją su jos atrtimiausiu kaimynu Azijoje — Chinais. Šito kelio nuvedimas palengvina susipažinimą su šita tolima ir akyva šalimi. Chinai randas ant rytinio Azijos sausumos krašto, skalaujamo Chiniškomis ir Geltonomis jūromis; nuo šiaurės ir vakarų jie susiremia su Siberija ir rusų azijiškomis valdybomis, pietuose gi prancūziškomis. Chinų valstija sulig didumo (11-115.605 ketv. varstai) užima trečią vietą*), o sulig gyventojų skaitliaus (361.500.000) ji yra pirmutinė valstija pasaulyj. Didžiulę Chinų valstiją padaro: Mandžurija, Mongolija su stepu Gobi arba Samo ir tikrieji Chinai, arba Vidurinė Valstija, kaip ją kad vadina patįs chiniečiai: jų mat manyta, jog jų šalis, tai viso pasaulio vidurys. Chinų šalies gamta ir žmonės yra toki įvairųs, kad męs kalbėsime tik apie pačią Chiniją arba Vidurinę karalystę.

*) *Pirmą vietą sulig ploto užima Anglija su savo naujokijomis, antrą Rosija.*

Vidurinė karalystė užima 4.004.650 ketv. varstų. Tai yra tirščiausiai apgyventa šalis ant žemės rutulio (350 milijonų žmonių, vidutiniškai imant po 90 žmonių ant ketvirtainio varsto; kaikuriose Chinijos provincijose, kaip va, ties žemutiniais Goango ir Jantsekiango tekėjimais, pamarinėse dalyse, aplink Sanchajų išeina net po 300 žmonių ant ketvirtainio varsto).

Chinija yra greičiau kalnuota, negu žema šalis. Kalnai randasi viduryj, vakaruose ir pietuose. Vakaruose kalnų sketeros yra augštesnės, rytų linkui jos žemėja ir pereina į lygumą. Šitų kalnų takai ir perėjimai yra neaugšti ir lengvai prieinami; jie leidžia pamarės gyventojams gabenti savo prekes šalies vidun. Chinijos kalnai turtingi visokiomis rudomis. Kalnuose randama geležis, varis, auksas, sidabras, cinas, švinas, brangiej akmenįs, rubinai, topazai, safirai, smaragdai, nefritai*), vietomis marmuras, su gyslelėmis, turinčiomis keistą išvaizdį. Nemažiau Chinija būdas ir lopetas iš bambusinių nendrių ir randama didžiausi, neišbaigiami kietųjų anglių klodai. Vienok tik vienoje Sečuane klodas užima nemažiau 250 tūkst. ketv. varstų. Jaigu anglis būtų imama tik iš dviejų Chinijos provincijų, tai jos užtektų per kelis tūkstančius metų visam pasauliui. Bet chinai nemoka dar naudotis savo gamtiniais turtais. Pavyzdžiui, anglinių klodų išdirbystei jie vartoja dudas ir lopetas iš bambusinių nendrių ir šitie įtaisai atstovi jiems sudėtingas Europos inžinierių mašinas.

*) *Nefritas — akmuo, toks pat kietas, kaip deimantas, skaisčiai žalios spalvos. Nefritas atsitinka geltonos, batltos ir raudonos spalvų. Jis yra gaunamas upėse, ties kalnų apačia.*

Rytine chiniškąja lyguma teka dvi svarbiausios Chinijos upės — Goango ir Jantsekiang. Abi jodvi išteka iš Tibeto kalnų ir teka vienon pusėn į rytus. Viduriniu savo tekėjimu šitos upės yra toli viena nuo kitos ir atidalintos kalnų retežiais. Bet šituose kalnų retežiuose yra perėjimai, esanti gerais susinešimo keliais. Žemutiniu savo tekėjimu šitos dvi upės susiartina viena su kita ir įteka į Geltonąsias jūres.

Upė Goango chinų kalboje reiškia Geltona, pašvęsta žemei, o Jantsekiang — Mėlyna, pašvęsta dangui, nors jodvi abi yra vienoda

(Toliau bus).

E. Mečnikovas ir žmogaus senatvė.

E. Mečnikovas labjausia yra žinomas svietui, kaipo žmogaus senatvės priežasčių tyrinėtojas. Gimė jis Charkove 1845 m. mokinosi Giessene ir Muenchene ir 12 metų buvo zoologijos profesorium Odesoje. Nuo 1895 m. jis patapo galva Pasteuro Instituto Paryžiūje.

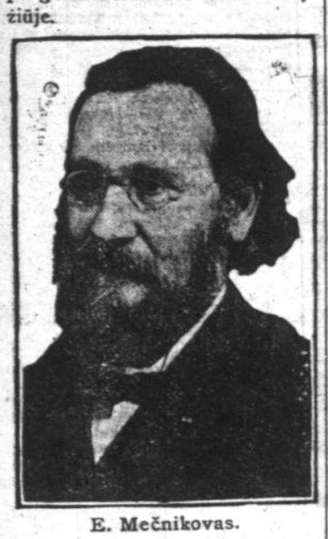

E. Mečnikovas.

Mečnikovas, betyrinėdamas virinimo dalykus, pastatė sau klausimą: "delko žmogus sensta?" Jo atsakimas buvo, kad mes palengva esame sunaikinami ir užnuodyjami bakterijų, kurias mes nešiojame savyje per visą gyvenimą ypač virinimo kanaluose. Mūsų valgis ne visas mums yra naudingas. Didelė dalis yra visai nenaudinga ir yra suvartojama bakterijų. Bakterijos gyvena nenaudingame mums valgyj, surugina, supūdo jį ir gamina nuodus, kurie mus palengva ir nuolatos nuodyja. Šitų nuodų veikimas atima mums visokią galę ir sendina mus. Mečnikovas galvojo, kaip čia sumažinus nereikalingų dalykų puvimą mūsų viduriuose. Išpradžios jis išreiškė drąsią nuomonę, kad reikia prašalinti iš žmogaus vidurių visas žarnas, kadangi jos nereikalingos ir yra tik prieglobstis milijonams bakterijų. Tačiaus šitas negalima buvo įvykinti. Tad Mečnikovas išvedė, kad reikia valgyti lengviausią valgį, ypač pieną. Pasiremiant tuo, kad rūgštaus pieno bacilės užmuša blėdingąsias bakterijas, jis ypač rūgusįjį pieną nurodė, kaipo vaistą prieš senėjimą. Šitai nuomonei patvirtinti nurodoma, kad rytų Europos tūlų tautų žmonės, misdami daugiasia rūgintu pienu, labai ilgai gyvena.

Nesenai buvušiame Anglijoj British Medical Association mitinge tūli tyrinėtojai Mečnikovo nuomonės gan aštriai kritikavo. Buvo nurodinėjama, kad rūgusis pienas, jaigu ir užmuša blėdingąsias bakterijas, nesykį gamina tokioj ar kitokioj formoj reumatizmą. Nežiūrint į tai Mečnikovas yra visame sviete augštai gerbiamas, kaipo labai gilus gamtininkas — tyrinėtojas.

IŠ VISUR.

|| Beviešint carui Vokietijoj, jį dabojo nuo žmonių "meilės" ne vien kareiviai, policistai, bet daugybė maskoliškų šnipų. To dar nepakako — caro dabojimui bus pasiųsti iš Darmstadto policistai su savo šunimis.

Rusijos caras, viešįs dabar Vokietijoj.

|| Vokietijoj, tarp Karaliaučiaus ir Gedanijos atsibuva vokiškos kariumenės manevrai. Dalyvauja 85.000 kareivių. Viena dalis perstato vokiečius, kitą neva įsiveržusius Vokietijon maskolius. Vokiečius perstatanti armija turėjo orlaivius, su kuriais ištyrė priešų silpnas pozicijas ir tuojaus juos išvijo.

|| Tolesniuose vokiškos kariumenės manevruose netoli maskoliškojo rubežiaus, kariumenei perstatančiai maskolius pasisekė savo priešus prisivilioti į tyčia jiems surengtas kilpas ir tai prisivilioti padėjo pačių apginėjų orlaiviai, kurie klaidžias žinias suteikė. Vienas orlaivys s uvisais jame buvusiais kareiviais tapo suimtas. Tokiu budu išsvajoti maskoliai sumušė vokiečius.

|| Prancūzijos kariumenė šiemet atlieka manevrus Prikardijoj. Dalyvauja manevruose daugybė orlaivių; tuli orlaiviai turi prietaisas bevielinio telegrafo, automobilius šaudymui į augštai lakstančius orlaivius.

|| Iš pietinės vien Prancūzijos, iš Nizzos apskričio perėtuose metuose išgabenta Amerikon perfumų už $1.080.810, iš kitų apskričių dar daugiau. Išviso iš Prancūzijos išgabenta perfumų beveik už 11 milijonų frankų.

|| Žandarų oficierių Rosijoj pagal valdžios žinią yra 870, iš jų 25 generolai, 326 štabo oficierių ir 516 paprastų. Veikia jie 75 guberniniuose ir pavietiniuose miestuose ir 27 gelkelių įstaigose.

|| Anglijoj už 1909 metus buvo 4.092 mirtinų sužeidimų prie darbo. Iš to skaitliaus, iškraustant iš laivų ir važinėjant laivais mirė ar paskendo — 1.152, kalnakasių mirtinai sužeista — 1.571, ant gelžkelių — 366, ant visokių fabrikų — 700.

|| Sustreikavo visi tarnai rumo Persijos šacho, kadangi nuo senai jiems neišmokėtos algos.

Persijos šachas.

|| Hamburge šiomis dienomis įvyksta viso svieto kooperativų atstovų suvažiavimas.

|| Dr. Crippeno teismas Londone tebesitęsia. Viena liūdytojų pripažino, kad policijos rastieji plaukai priguli Crippeno žmonai. Aptiekorius paliūdyjo, kad Crippenas ėmė nuo jo penkis gramus nuodų. Po areštui Crippenas pirmu syk pasimatė su savo buvusia stenografiste ir numylėtine panele Le Neve. Jinai su juo kalbėjosi nuleidus akis, nežiūrėdama į jį.

|| Serbijos sostinėj Belgrade pasimirė serbų raštininkas Ljubič Matavuli ir savo turtus vertus pusę milijono užrašė labdaringoms ir apšvietimo įstaigoms, o namus Serbijos muziejui. Tuom tarpu iš teismo nežinia kas pavogė testamentą. Mano, kad pavogė pasimirusio giminių papirktas vienas Belgrado advokatas.

|| Ant prigulinčios Prancūzijai salos Reumon aštuoni plėšikai likosi teismo pakorimui paskirti. Jie užmušinėjo žmones ir jų kraują gėrė, o kas liko, stiklines prisipylę, nešdavosi į olas, kuriose gyveno.

|| Tvirčiausioji ir geriusiai suorganizuota pietinės Amerikos Chili respublika šįmet apvaikščioja šimtmetines sukaktuves savo neprigulmybės.

|| Maskoliškoji valdžia leido žydams gyventi 8 vietose iš kaimų perkeistose į miestus: Vitebsko, Volyniaus, Mohilievo, Poltavos ir Chersonio gubernijose. Tų miestų vaidžios prašė valdžios leisti žydams gyventi, nes be jų apsieiti negali.

|| Amerikos pasiuntinys, Panamoj gązdina tos respublikos valdžią užėmimu jos ir priskyrimu prie Jungtinių Valsčių, jaigu nebus prezidentu išrinktas Washingtono politikierių nurodytas kandidatas. Ir tai daro neva neprigulmingoj respublikoj! Argi dar reikia stebėtiesi, jaigu išpaniškosios Amerikos respublikos su neužsitikėjimu žiuri į Jungtinius Valsčius ir nori kruvon susijungti, kad galėtų atremti jų politikierių užsimanymus.

|| Anglijos mokslo draugijos susirinkime dr. Russel pranešė, jog jis, drauge su dr. Hutchinson surado priežastį žemės nevaisingumo: priežastis ta tai mikroorganizmai (mažyčiai, neužmatomi liuosomis akimis organizmai), kurie naikina bakterijas reikalingas žemės vaisingumui.

|| Abisinijos ciesorius Menelik, apie kurio mirtį jau ne kartą laikraščiai garsino, dabar ištikro tapo apopleksijos užgautas ir pavojingai apsirgo.

|| Anglijoj, mieste Portsmouthe likosi suareštuotas vokiškas oficieras Helm. Pas jį rado daug Anglijos tvirtovių plianų ir užtai pasodino kalėjiman.

|| Brazilija, savo kariumenės organizavimui pakvietė vokiškus oficierus, nes mano, buk vokiškoji kariumenė yra geriausia. Bet ar ištikro taip yra? Prieš karą Maskolijos su Japonija nieks netikėjo, kad Japoniškoji kariumenė galėtų sumušti pratusią sandaros laike žmonės žudyti caro armiją.

|| Kadangi Prancuzija iki pabaigai lapkričio mėnesio savo kariumenei įtaisys 75 aeroplianus, vokiečiai reikalauja, kad ir vokiškai kariumenei butų padirbti toki jau orlaiviai.

|| Vokietijoj, maudynių mieste Nassan pasimirė dr. Fahlberg. Jis 1879 m. išrado sachariną, kurį ištraukia iš akmeninių anglių.

|| 16 d. rugpjučio Varšavoj pasimirė pagarsėjęs žmonių papročių tirinėtojas Zigmunt Gloger. Gimęs jis Suvalkų gubernijoj. Tarp kitų jo darbų, yra rinkinys su meliodijoms lietuviškų dainų.

¶ Varšavoj, besikeliant nuo pasilinksminimo vietos vadinamos "Saska Kępa", ant Vislos vidurio apvirto valtis ir žmonės supuolė į upę. Prigėrė tris vyriškiai ir viena mergina.

|| Paryžiuj pasimirė viena senai elgetaujanti moteris. Peržiurint jos daiktus namieje, rado tarp visokių skarmalų 14.000 frankų, kuriuos ji surinko elgetaudama. Retas darbininkas, sunkiai dirbdamas, gali tiek pinigų surinkti. Matyt elgetavimas yra gana pelningas užsiėmimas.

|| Siberijoj šiemet laukia bado. Kadangi ir žolė neuždėrėjo stepuose, tai badas laukia netik žmones, bet ir gyvulius.

|| Amerikoj tarp italų sukrovė sau lizdą "Juodosios rankos organizacija", ir jos valdžia neįstengia išnaikinti; pačioj Italijoj yra dar bjauriau: ten valdžia, neįstengdama ramių žmonių nuo "Juodosios rankos" apginti, užmezgė su jos organizatoriais tarybas, mano nusilenkimais juos savo pusėn patraukti.

|| Paryžiaus miestas paskyrė dovaną 20.000 dol. orlaivininkui, kuris su vienu pasažierių nuleks iš Paryžiaus į Bruxelį.

|| Ant Filipinų salų, besikeliant per Agua Grande upę prigėrė 8 amerikoniški kareiviai.

|| Čekijoj, mieste Lobositz, 29 d. rugpjučio, apvaikščiojant čekiškiems Sakalams savo šventę, čekai susimušė su vokiečiais apvaikščiojančiais kokią ten savo šventę. Pulkas vokiečių, kelį tūkstančiai vyrų, giedodami savo hymną "Wacht am Rhein", užpuolė mieste ant čekų tautiškų namų, bet juos nustumė pašaukti pageibon policijai žandagai. Išvažinojant čekams-sakalams, ant gelžkelio stoties vėl užgimė kruvinas mušis jų su vokiečiais, kurie čekams kelią pastojo. Perskyrimui besimušančių, kadangi ir žandarų nepakako, pašaukė raitelių eskadroną. Iš abiejų pusių yra diktai sužeistų.

|| Paryžiaus universiteto profesorė Currie pagarsino, jog jai pasisekė ištraukti tyrame pavidale radium; iki šiol jį gaudavo druskų pavidale; yra tai balzganas metalas.

Paryžiaus profesorė Currie—Skladowska.

|| Džuma Rosijoj iš Odesos perėjo į Kijevo miestą.

|| Mirė lenkų rašytojas Juozas Grainertas.

|| Rugpjučio mėnesyj mirė žinomas italų fiziologas, antropologas ir hygienistas Paolo Montegazza. Žinomos buvo jo kningos: "Fiziologija meilės", "Fiziologija malonumų", "Fiziologija sopės", "Hygiena meilės" ir p.

|| Rosijoj švietimo ministerija įnešė dumon sumanymą vidurinių mokyklų reformos. Pagal to sumanymo: realinės mokyklos turės būt panaikintos, visos vidur. mokyklos turės vadintis gymnazijomis ir turės būt padalintos į 3 skyrius: pirmame skyriuje bus mokinama latinų ir graikų kalbos, antrame vien lotynų, trečiame-gi tik prancūzų ir vokiečių kalbos.

PRANCŪZIJOS LAISVAMANIŲ SUVAŽIAVIMAS.

¶ Prancūzijos mieste Rouene įvyko prancūzų laisvamanių suvažiavimas. Prancūzijoj laisvamanių yra labai daug, beveik kiekviename kaime yra susijungę antiklerikalų bureliai. Dėlto-gi ir susivažiavime buvo gana daug delegatų. Visi jie pasirodė labai prilankus Prancūzijos valdžiai, įvykinusiai atskyrimą bažnyčios nuo viešpatystės. Suvažiavimas priėmė rezoliuciją, reikalaujančią mokinimo liuosybės. Pagal juos tikintįs žmonės gali leisti savo vaikus į jų įsteigiamas katalikiškas mokyklas, tik tas mokyklas turinti kontroliuoti valdžia. Užtai valdiškos mokyklos turį galūtinai išvyti religiją ir visus senuosius rankvedžius, kuriuose dar minima apie religiją ir skelbiama religiškosios idejos.

Beto suvažiavimas reikalavo, kad krikštas, komunija ir kiti dalykai būtų daleidžiama atlikti tiktai pagal tėvų ar globėjų prašymo. Bažnyčios turį būt pavestos viešiems svietiškiems susirinkimams. Visos valdiškos šventės, supuolančios su katalikų šventėmis, turį būt atmainytos ir perkeltos į kitą laiką. Užsilikusi dar iš Napoleono I laikų prisiekos religijinė forma teismuose turi būt pamainyta paprastais žodžiais: "prisiekiu savo sąžine ir įstatymais". Pagalios suvažiavimas išnešė rezoliuciją, reikalaujančią visotinos santaikos įvedimo ir mirties bausmės panaikinimo. —Taigi Prancūzijos laisvamanei su tikrai prancūziškų karštumu nori iš pašaknų išdildyt religiją savo tautoje.

Tėvynės Mylėtojų Dr-stės Reikalai.

Visus raštus Tėv. Myl. Dr-jos reikaluose, kuopos ir pavienios ypatos malonės siųsti Dr-jos Lit. Kom. nariui ir redaktoriui.

J. LAUKIS,
501 Brick St., Valparaiso, Ind.

TIKRA TIESA.

Tūlas T. M. D. narys M. B. "Tėvynės" num. 36, apie reikalingumą mums Žinyno ir jo parupinimą rašo šitaip:

"Kiekvienas mūsų stengiasi kas miela valandėlė apsipažinti su įvairiais mokslais, su tulomis gamtos dovanomis-dalykais. Kiekvienas mūsų jau šioje eroje protauja. Bet.... deja.... mes, gavę pasimokinti kelias žiemas Lietuvoje valsčiaus mokykloje, neįstengiame išsimokyti kitų kalbų, kuriose yra literatūros iš visų mokslo šakų užtektinai ir gan geros ir pigiai įgyjamos. Pas mus lietuvius, apart "Lietuvių Tautos", leidžiamos Mokslo Draugijos, ir "Draugijos" — Šv. Kazimiero, ir iš dalies "Laisvosios Minties", daugiaus nieko nėra. Jai mes kąnors norėtume dasižinoti iš Lietuvos istorijos, literatūros, ekonomijos, etnografijos, filologijos, geografijos, botanikos ir tt., negalime, nes mes tas žinias semti neturime iš kur. Vaistas ir pagalba tam visam dalykui gali būti tiktai *Lietuvių Žinyno, enciklopedijos, suruošimas ir išleidimas.*

"Visi matot, jogei *Žinynas* būtinai reikalingas. Ir jo vienas asmuo, ar nors viena kokia draugija nebeišleis, kaip būtų nieks nebesistengęs išleisti visus Kudirkos raštus. Čion prie tokio milžiniško darbo turi visa mūsų visuomenė prisidėti ir, kaip man išrodo, ar neatliktų kartais tą milžinišką darbą *Tėvynės Mylėtojų Draugija.* Žinomas dalykas, trįs tūkstančiai sąnarių mokėdami po 60c. kas metai (o juk mums Žinynas už kokių 2—3 metų būtinai reikalingas!) be kitų pagalbos nebejstengs išleisti; čionai jau reikalinga T. M. D. 10—15 tūkstančių sąnarių ir dar diktokos pagalbos nuo kitų draugijų. Gerdėjau būk, tą patį sumanymą šiemet per T. M. D. suvažiavimą Centro Valdyba tarp savęs svarsčiusi ir apkalbėjusi. Taigi, aš kaipo jaunas šviesuomenės sąnarys, geisčiau, kad T. M. D. platintųsi ir kad kiekvienas lietuvis ar lietuvė būtų jos sąnariu. Kad T. M. D. bėgyje 2—3 metų išaugtų iki 15 tūkstančių sąnarių, mes, be abejo, tuojaus *Žinyną* turėtume. Prie suruošimo ir išleidimo jau dabar galima tartis ir imtis darbo! Reikia susekti, kaip kitur leidžiami ir sustatomi *Žinynai,* apsvarstyti skyrius, pakviesti prie darbo senus ir jaunus mokslininkus, visuomenę, rinkti kningas ir rankraščius, kaipo medžiagą *Žinyniui.* Kas metai išleisdami po vieną-dvi dali, *Žinyną* greitu laiku turėtume.

Tat pagalvokime ir svarstykime!.... Šviesuomene, atsiliepk!"

Kad apie Žinyno parupinimą buvo kalbėta, tai tas tiesa, ir kad Žinynas mums butinai yra reikalingas, tai yra antra neatmetama tiesa. Mūsų žmonės trokšte trokšta mokslo ir jo gauti negauna kaip reikia. Jie, žmonės, kėlė klausimą apie mokyklų steigimą, moksliškų raštų stoką ir kitokius tolygius dalykus. Praėjo jau tie laikai, kur kazyros ir alus buvo jiems visu kuo; jie mato, kad nežinystė, tai prapultis, ir griebiasi mokslo iš visų jiegų. Visur girdime kningynus steigiant, švietimo ratelius tveriant, diskusijas keliant ir balsus į šviesuomenę atsiliepiant: Atsiųskite mums paskaitų!

Jaunas, iš Lietuvos atvažiavęs vaikinas neleidžia dykai nei laiko, nei pinigų; jis skaito visus laikraščius ir kningas ir kiekvieną uždirbtą savo centą taupoja, o sutaupojęs, labai tankiai, važiuoja mokyklon. Šitą aš kalbu ne iš piršto išlaužęs, bet iš tikrų atsitikimų. Vienas vaikinas dabar yra mokykloje, kuris atvažiavęs Amerikon nemokėjo nei skaityti, nei rašyti ir abiejų išmoko *pats per save,* užsidirbo pinigų ir tikisi su jais trejus metus išbuti mokyklose. Ir šitas pavyzdys nėra vienatinis. Tas reiškia, kad mūsų tauta nėra supuvus ir jos ateitis šviesi

Bet visa tas, kas ligšiol pas mus yra daroma, nors tai labai malonus apsireiškimas, tankiausiai yra tik pavienių žmonių darbas. Mes darome daug, bet visi kas sau ir pertai pas mus darbo skalsos nežymu. Vienas žmogus gali daug nuveikti. Užsispyręs gali apsišviesti, bet tas paims tau visas tavo gyvenimo dienas ir nepaliks laiko įgytą apšvietą suvartoti. Visuomenė, jai ji nori augščiau pakilti, — o apie tai nėra abejonės, — ji turi visomis savo jiegomis padėti savo vienatoms lavintis. *Tik toji visuomenė gali pasaulio gėrybėmis gėrėtis, kurios vienatos yra gerai išlavintais veikėjais* — gerais raštininkais, muzikais, varsotojais, technikais ir tt.

Mums vienatų trokštančių išsilavinti netrūksta; truksta mums tik šaltinių toms vienatoms lavinti, kuriuos gali parupinti *tik* pati visuomenė.

Šitų švietimosi šaltinių mums truksta iš visų pusių, bet labiausiai atjaučiama, tai žinyno stoka. Mes tiesiog apsieiti negalime, norėdami gyvuoti, kaipo savysta visuomenė ir jo parupinimu turėtume užsiimti nieko nelaukus. Žinoma, tas darbas priklauso T. M. D., bet kol kas šita draugija su dabartinėmis savo spėkomis to padaryti negali. Čia darbininkai reikalingi šimtais ir jie kiekvienas tur buti apmokėti, kadangi valgyt kiekvienas reikalauja, o pininguočių pas mus nėra, kame be mokesties galėtų dirbti. Taigi šitam darbui reikia tūkstančiai dolarių turėti kas metas. Tai yra pamatas be kurio bereikalo butų apie tai svajoti.

Ar T. M. D. gali tikėtis tūkstančius dolarių surinkti kas metas? Kitaip klausimą pastačius. Ar galima tikėtis, kad T. M. D. kuomet sulauktų 10—15 tūkstančių savo narių? Pasižiūrėkime į tai.

Draugijos tikslas — apšvietą skleisti, nėra priešingas mums nei vienam; jis lygiai gerai tinka visoms mūsų partijoms — taip katalikams kaip laisvamaniams, taip socialistams kaip tautininkams; *šitoje draugijoje mes visi išvieno galime dirbti* kiekvienas savo tikslų atsiekimui, vienas kitam neužkenkdami.

Draugijos narių sąlygos taip pat yra lengvos ir kiekvienam prieinamos; 60c. užsimokėti per metus aleivienas gali ištesėti, kuomet nauda iš to apturima yra nesulyginamai didesnė. Tik neišmanėliai mano, kad Kudirkos raštų gavimas yra netikėta ir paskutinė laimė, kokios jie gali nuo šitos draugijos tikėtis ir gavę minėtus raštus nuo draugijos pasitraukia. Tokia laimė yra galima kas metas, jai tik draugija narių turėtų gana. Tas, kuris Kudirkos raštus gavęs nuo draugijos pasitraukia, pats save apgauna daugiausiai — žinoma, apgauna ir visą visuomenę, nes kaipo tinginys, nenori naudingo darbo atlikti.

Iš to visko matome, kad surinkti reikalaujamą T. M. D. narių skaitlių nėra sunku. Jai, sakykime, kiekvienas T. M. D. narys dėl savo paties gero pasirupintų gauti T. M. D. bent po du narius, tai ir visa darbo sunkenybė žinyno renigmui butų beveik apgalėta. Juk tai nesunkus darbas, priešingai, labai lengvas, o kaip daug tuomi butų nuveikta! Už kelių metų visą mokslą turėtume savo kalboje. prie kurio kiekvienas iš mus galėtų prieiti. Kas galėtų nesididžiuoti tuomi ir ar galima dar ko daugiaus belaukti nuo tokio mažo pasistengimo? Tikrai ne.

Taigi supraskime, kad visi dideli daiktai *tik* iš mažų padaryti, dedant vieną mažą daiktą prie kito, ir to supratimo laikykimės, norėdami patjs buti didesniais. Rupinkimės visi iki vienam, kad iki kitam T. M. D. seimui mūsų draugijos narių skaitlius išaugtų iki 10—15 tūkstančių, o tąsyk nebus ko abejoti, kad mes ko gero nepadarysime.

Narys.

Schenectady, N. Y. 18 T. M. D. kuopa turėjo metinį susirinkimą 7 d. rugpjučio, kuriame buvo išdalinta nariams V. Kudirkos raštai; kningas gavo 18 narių, trims gi pripuola kningos su apdarais, tai tie dar negavo. Ateinantiems metams jau turime užsimokėjusius 22 narius ir pinigai yra pas kuopos kasininką; Centran nešsiuntėm, nes tikimės daugiaus narių gauti ir manome kuopą butinai sustiprinti, kuri blogais laikais buvo susilpnėjusi nariams kitur išvažinėjus. Vienas tokių narių sugryžo, užsimokėjo už 1910 ir 1911 metus ir nori gauti Kudirkos raštus, kadangi jis yra narių nuo kuopos įsteigimo; nuo Centro Raštininko gauta atsakymas, kad jis galės gaut. Metiniame susirinkime likosi išrinkta nauja kuopos valdyba: pirmininku M. Gudzin, 321 Carrie St.; raštininku A. J. Gudzin, Box 703; kasininku —. Račkauckas, 5 Blaine Av.

A. J. Gudzin.

VIETINĖS ŽINIOS.

ROOSEVELTAS APLANKĖ CHICAGĄ.

8 rugsėjo d. T. Rooseveltas buvo Chicagoje. Politiškasai Hamilton klubas iškėlė jam didelį bankietą. Bankiete dalyvavo daugybė augštų politikos žmonių, senatorių ir kitokių. Pažymėtina, kad Rooseveltas nepanorėjo būti drauge už vieno stalo su senatoriu Lorimeriu. Dažinojęs, kad Lorimeris, kaipo Hamiltono klubo sąnarys, pakviestas į bankietą, Rooseveltas išreiškė, kad, jaigu būsiąs Lorimeris, tai jis nebūsiąs.

© 1910, by American Press Association.

T. Rooseveltas.

Kvietimo komitetas tuojaus numušė telegramą Lorimeriui, atšaukdamas pakvietimą. Vienas politikų apie šį atsitikimą pasakė taip: "Jo šventybę popiežius turi tiesą ką nori priimt pas save ar nepriimti, tai dėlko T. Rooseveltas negalėtų turėt šitos privilegijos".

Bankiete Rooseveltas pasakė kalbą, kurioje aštriai nupeikė apsireiškusius Illinois valstijoje neteisingumus prie balsavimų, balsų pirkimus ir tt. (Tas palyti Lorimerį, Browną). Balsavimo dalykai, visa Illinois politika turi būt nuvalyta. Žmonės turi žinoti, kad augštos vietos gaunama garbingai, bet ne per korrupciją.

Senatorius Lorimeris, su kuriuo Rooseveltas nepanorėjo buti už vieno stalo.

Apskritai apie Chicagą Rooseveltas pasakė šitokius žodžius: "Kada aš esu Chicagoj, aš jaučiu, kad esu savame mieste, kad esu viename centrų išreiškimo gyvios amerikėniškos dvasios. Jusų problemos yra mano problemos, nes jusų problemos yra Amerikos tautos problemos". — Šitie paskutiniai žodžiai yra gana įdomus, perdėjus kitaip, jie skambėtų: "Aš tai esu Amerikos tauta, Amerikos tauta tai esu aš". Visai panašiai, kaip Prancūzijos Liudvikas anais laikais buvo pasakęs: "Viešpatystė tai aš". Gal ir iš tikro Roseveltas mano patapti ne tik Amerikos prezidentu, bet ir jos viešpačiu.

MICHIGANO EŽERE PASKENDO LAIVAS IR SU JUO 33 ŽMONĖS.

9 rugsėjo bevielinis telegrafas ryto 5:20 val. atnešė žinią: Laivas N. 18 skęsta. Dėl Dievo meilės siųskite pagalbą. Po 8 minučių dar sykį atėjo toki pat telegrama. 7:30 atėjo telegramą iš laivo N. 17: Aštuonioliktas skęsta. Gelbėkit, o 7:35: aštuonioliktas paskendo. 9:05 val. telegrama iš 17 laivo skelbė: Visi aštuonioliktojo laivo jureiviai pražuvo. Nei vienas neišgelbėtas.

Tokio baisaus atsitikimo nebuvo buvę Michigano ežere per ilgus metus. Kad ne bevielis telegrafas būtų visi nuskendę. Dabar-gi 33 žmonės išgelbėti.

Laivas Pere Marquette N. 18 važiavo iš Milwaukee į Ludingtoną. Buvo didelė audra. Tikrų priežasčių, dėlko N. 18 pradėjo skęsti neištirta, nes visi, kurie tai galėjo žinoti jureiviai paskendo, pildydami iki paskutinei minutei savo pareigas. Sakoma, kad vie-

nas tavorinių laivų buvo įdaužęs N. 18 į šoną.

Bevielinio telegrafo žinią pirmas gavo Pere Marquette laivas N. 17. Kol davažiavo iki nelaimės vietai praėjo dvi valandi. Privažiuoti prie laivo nebegalėjo, laivas jau buvo beskęstantis ir už poros minučių su dideliu kriokimu pražuvo gelmėse, palikdamas po savęs didelę duobę. Rėkimas ir kliksmas skęstančių žmonių pasigirdo Michigano vilnyse.

Iš laivo N. 17 buvo nuleisti maži laiveliai; pirmas iš jų buvo pagriebtas baisios vilnies, kuri su didele galybe trenkė jį į laivo šoną ir sudaužė į šupulius; du jureiviu iš to laivelio tapo užmušti ant vietos. — 17-jo laivo jureiviai su dideliu pasišventimu ir karžygiškumu gaudė skęstančius. Vėliaus pribuvo pagalbon kiti laivai. Išgelbėta 33 žmonės — visi pasažieriai ir tik keletas jureivių iš 18 laivo. Aštuonioliktojo laivo oficierai ir jureiviai, norėdami, būtų galėję patįs išsigelbėti, įsėdę į laivelius, bet jie pašventė savo gyvenimą gelbėjimui laivo bei pasažierių ir pildė savo pareigas, iki juos su visu laivu neprarijo vilnįs.

Iš Chicagos Lietuvių Gyvenimo.

Pirmoji "Aušros" Draugijos prelekcija bus 18 rugsėjo, 3 val. po piet, Lietuvių Klube, 3149 So. Halsted str. Skaitys Kl. Jurgelionis apie scenos meną: dekliamaciją, mimiką, žaidimą. Įžanga į prelekciją 10c.

"Aušros" Dr-jos 1 kuopos,
Valdyba.

"Darbininkų choras", 11 d. rugsėjo Hull House teatre lošė B. Vargšo "Paskutinę Bangą", beto buvo pora monologų ir kelios dekliamacijos. Pati drama (jaigu tą veikalą galima taip vadinti) yra labai silpna, veikimo gana mažai turi, ir tas pats neatsakantis išreiškimui atsitikimų, kuriuos autorius bandė perstatyti. Į šį veikalėlį Br. Vargšas sukišo visą savo agitatyviską "jausmą" taip, kad net juokingai išrodo. Čia nei vieno nėra "darbininkų judėjimui" priešingo, nežiurint ar jis yra žemsargis, oficierius arba "plikponis". Bet jau lošimas, anot priežodžio, buvo stačiai kaip "nuo dantų gėlimo". Lošėjai savo roles buvo išsimokinę kaip vaikai poterius ir kaip poterius atbambėjo, be jokių jausmų ir be mažiausio įsigilinimo. Visi lošė blogai. Tik vienas J. Petraitis (žemsargis) dar truputį buvo geresnis. Kazys studentas, turėjęs butį herojum, pasirodė kaipo kalbantis manekenas, be jausmų ir be tikimo savo vieton. Kalbėjo vien tik todėl, kad parodyti, jog taip kningutėje yra parašyta. Jo tėvas Dulevičius tokiu pat pašiepiančiu, šiurkščiu balsu išreiškė neužsiganėdinimus ir simpatiją. Pašnekėsį apie darbininkų judėjimą jie perstatė kaipo sceną kurioje du girtu besibardamu tik-ką nesigriebia į plaukus. Butvilas visą laiką žiurėjo į savo kojas, tarsi bijodamas, kad kas jo akių nepamatytų. Šeimyninkė, Varašauskiutė, 50 metų amžiaus, išrodė ne senesnė kaip 20 metų. Gečas, oficierius, buvo tikras krapaila. Sakydamas savo pačiai: "aš tave myliu", išrodė tartum butų sakęs "šalin, nenaudėle!" Išeidamas iš savo triobos vestų kareivių mušti darbininkus paliko ant stalo kepurę, o kada atnešė į triobą nušautą Oną, oficieriaus pačią, Kazio seserį, o Dulevičiaus dukterį, oficierius pirmiausiai išsiėmė skepetaitę, gerai nusišnypštė, skepetaitę įsidėjo į kišenių, dar truputį pasidairė ir kai atėjo eilė jam išreikšti savo gailestį, kaip parašyta kningutėje iš kurios išmoko savo žodžius, priėjo artyn, atsargiai pritupė ir užsiėmęs rankom akis pradėjo sakyti "Onute" — juokiančiu tonu. Šiam atlikus savo, Dulevičia pradėjo neva verkti, neva kvatoti. Kiti irgi taip verkė, jog sunku buvo pasakyti, ką jie daro: ar verkia ar juokias.

Volner šiaip taip atpoteriavo savo monologą paimtą iš "Dagio", vardu "Draugas". Rajackaitė dekliamavo "Piktą sėklą mes išraukim", bet užbaigė pasakius apie penkias eilutes, nes daugiaus negalėjo atsiminti. Augustinavičius, lošęs Kazį, sakė monologą "Ar vesti ar atsimesti", bet taip jam menkai sekėsi, kad nuolat klausė

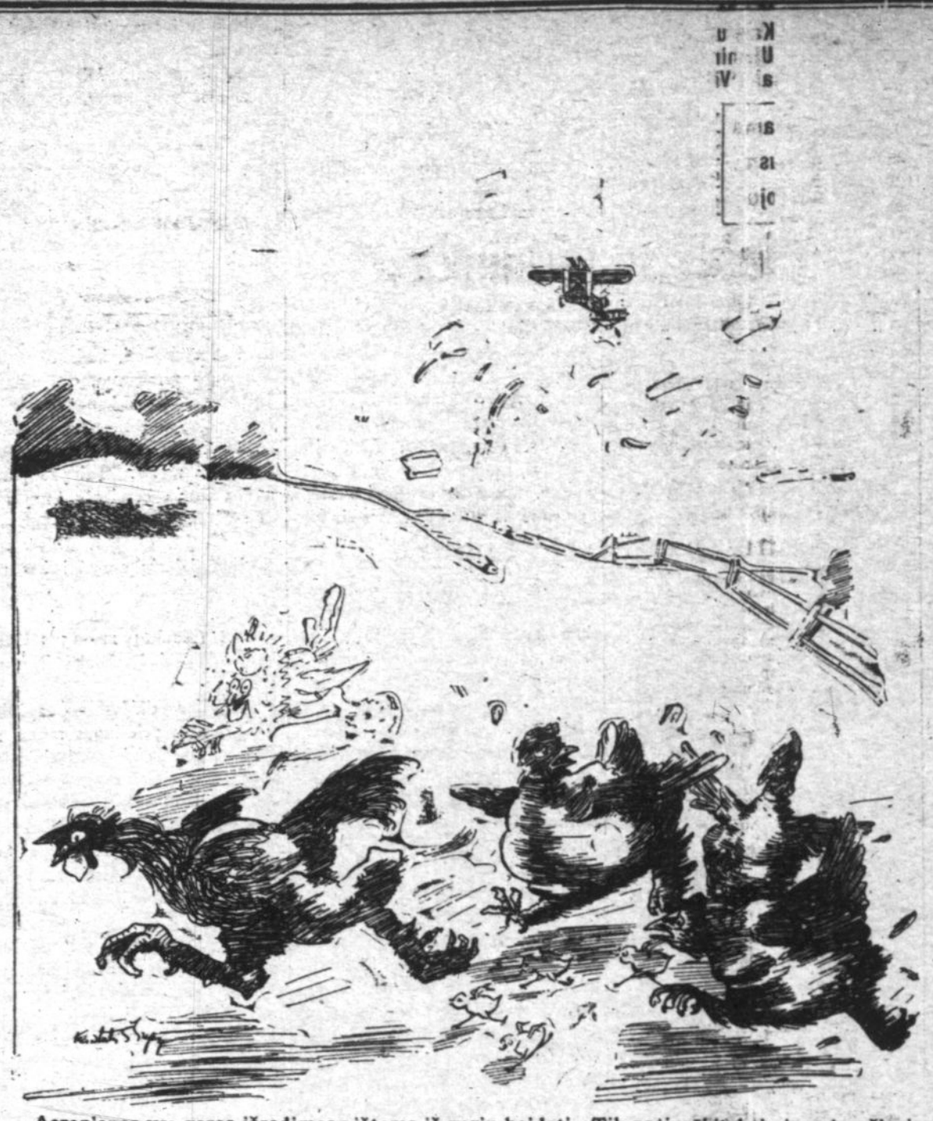

Aeroplanas yra geras išradimas vištoms iš rugių baidyti. Tik pažiurėkit, kaip jos, užmačiusios aeroplaną, bėga.

režiseriaus, kas reikia sakyti toliaus.

Tvarka buvo visai netikus. Perstatymą nutęsė daugiaus pusvalandį po pažymėtam laikui. Kol atidarė balkoną, žmonės turėjo stovėti apie dvidešimts minutų ir laukti.

Perrėžė stiklu savo pačiai vidurius. Darbininkų šventės dienoje, 5 d. rugsėjo, pas p. Vaivadą, gyvenantį ant Austin Av., So. Chicagoje, buvo susirinkę svečių ir prie šitlų gėrimėlių linksminosi. Besilinksminant, apie 9 val. vakare, Vaivadas truputį lyg ką nužvelgė. Mat jam pasirodė, kad tūlas ponas Vincas Gedminas ir ponia Vaivadienė kur ten pranyko. Su bonka rankoje įėjo į miegamąjį ir ten tikrai atrado pranykusius nepadoriam padėjime lovoje. Gedminas gavo bonka į šonus, o moteris taip buvo pavaišinta bonkos stiklu, per vidurius, kad policija ją nugabeno į ligonbutį. Ponas Vaivada ir Gedminas tapo įtupdytas į kalėjimą.

"Aušros" Amatų Mokyklos Kom. Mas-Mitingas buvo 10 rugsėjo, Mark White Square. Susirinkime buvo kalbėtojais: J. P. Varkala, K. Šliupas, J. Ilgaudas, Jonikis, Hertmanavičius, Dr. Graičiūnas, Mikolaitis ir Mišeika, susirinkimo vedėjas. Kalbos buvo apie tokios mokyklos naudingumą. Mokyklai jau yra paskirti mokytojai ir yra pora dešimčių mokinių.

Dr. Kulis metus viešėjęs Europoje sugrįžo atgal į Chicagą. Jis su savo motere aplankė žymesnius Europos miestus, buvo ir Lietuvoje.

K. Balevičius sugrįžo po vakacijų į Chicagą jau vedęs.

VISI TURI PROGĄ, BET NEVISI NAUDOJAMĖS.

Tankiai girdėt lietuviai mažiau apsišvietę išmetinėja apšviestesniemsiems sakydami: "Kaip mums vargdieniams sunku gyvent: — dirbi, dirbi, prakaituoji visą dieną tik už $1.50, arba dar už mažiau, vos gali pragyvenimą padaryt.... Taip širdies neskaudėtų, jaigu visi lietuviai vienodai uždirbtų, bet su mokytais nesusilyginsi, jie visi uždyką pinigus ima. Stai, Jonas Čebatas, ant vieno šipo važiavo į Ameriką, vos į 14 dienų perskaitė mažiulinkę kningutę apie Katrę ar Aleną. Pabuvo čia porą metų, insisuko į kokią spaustuvę ir dirbo ten ir ima net 15 dol. savaitėj! Arba Kazimieras Kulbokas; su juom Lietuvoj sykiu ėjom pas daraktorių ir jisai mažiau mokėjo, nes aš tris sykius perėjau "lementorių" ir jau ant kantičkų vieną puslapį buvau pramokęs, o jis tik vieną "Lementorių", o dabar susilygink su juom, tapo net policmanu, o jau angliškai, tai kaip ledą kremta.

Broliai! Mes negalime išmetinėt apšviestesniems už mus, negalime skųstis, nei jiems pavydėt mokslo, bei uždarbio, nes mes patįs kalti.

Jusų draugai, su kuriais atvykot į Ameriką, vienokio buvo mokslo su jumis, bet jie, matyt, žinojo, kad tik skaitymu išsilavina žmogaus protas, jie žinojo, kad tik kningos ir laikraščiai yra pirmu šaltiniu įgyti mokslą ir neapsigavo. Atvažiavę Amerikon, kad ir padėkim į Chicagą, rado užganėdinimą savo troškimams, jie džiaugėsi, atradę apšviestesnius lietuvius, džiaugėsi radę moksliškas draugijas, turinčias kningynus ir laikraščius.

Ar nelaikas visiems atsikelti iš to miego? Kodėl rugoji ant apšviestesniųjų. Tu savo draugams nedavei skaityt, tu persekiojai juos, tu nenorėjai nei žinot, ką jie skaito? Ir be abejonės, jai butum turėjęs norą skaityti kningas, nesakytum dabar su pavydumu, kad tavo draugai skaitė apie Katrę ar Aleną. Tu ir dabar toks jau esi kaip pirma, nieko neskaitai, nieko nesimokini, da ir kitiems pavydi. Pravardžiuoji savo draugus, vadini juos "Dzionas, Čalis!" Atmink, jog nežengiant pirmyn, kiekvienas daiktas stovėdamas ant vietos, nyksta, taip ir tu lietuvi, gyvendamas Amerikoj, jai nesekei žengiančius pirmyn draugus, atsilikai, jie pakilo augščiau, o tu stovėdamas ant vietos, pamiršai ir tą ką mokėjai, net savo draugų tikrus vardus. Gyveni Chicagoj jau apie 10 metų ir neperskaitei nei vienos kningutės? Tu nežinojai, turbut, kad netoli yra du, gal didžiausi visoj Amerikoj lietuviški kningynai. Vienas kningynas ir skaitykla jau bus metai kaip įrengtas — Lietuvių Kliubo. Gal sakysi, kad nesenai uždėtas, tai negirdėjai apie jį, nors laikraščiai nesykį rašė apie jį. Bet ar negirdėjai apie Lietuvišką Tautišką Moksliską ir Pašalpinę Draugiją Simano Daukanto? Ji uždėta 12 d. lapkričio 1893 m., ta draugija jau 17 metų gyvuoja ir yra viena iš didžiausių draugijų Chicagoj. Turi puikų kningyną, telpinantį 600 egz. visokio turinio kningų, kurias duoda skaityt kiekvienam lietuviui. Kas nori skaityt, turi asabiškai atsišaukt pas vieną iš draugijos kningių, jų adresai: 1) Petras Žmuidzinavičius, 913 — 32 St., 2) Jonas Janulevičius.

Sim. Daukanto draugijos kningiai, atsisaukusems su mielu noru patarnąs, duos kningas, kokias tik kas norės.

Šiemet Simano Daukanto draugija padidino savo kningyną šimtu egzempliorių naujausių kningų, davė atspaudint naujus kataliogus, kuriuos galite gaut ir iš jų persitikrinsite apie didumą Simano Daukanto draugijos kningyno.

Taigi, broliai lietuviai, pabuskit ypač kurie sakot: pusę amžiaus pragyvenau be skaitymo, tai ir dabar nereikia keltis! Pabuskit ir tie, kurie pavydite apšviestiems lietuviams, jųjų mokslo, garbės ar uždarbio; pabuskit ir tie, kurie moksliškas draugijas šmeižiate begėdiškai! Su pagalba kningų ir laikraščių, nukratysite nuo savęs samanas tamsybės, kurios baigia ėst gal ir gerą lietuvišką sielą. Rašykitės prie draugijų ypač prie apšviestesnių draugijų, tąsyk nereiks kitus už jusų atsilikimą kaltint, nes suprasite patįs, kad visiems yra proga išsilavint, tik ne visi iš progos naudojasi.

Simano Daukanto draugijos kningius,
P. Ž.

NAUJI RAŠTAI.

M. Biržiška. Antanas Klementas, Lietuvių rašytojas XIX-ojo amžiaus. Perspausta iš "Lietuvių Tautos", Vilniuje, 1910. Kaina 50 kap.

Apie A. Klementą iki šiol nieko beveik nebuvome girdėję. A. Klemento niekad nespaudinti rankraščiai dabar yra patekę L. Mokslo Draugijos archyvan. Pasinaudodamas jais, M. Biržiška parašė ištyrinėjimą apie šitą vienalaikį su D. Pošką lietuvių rašytoją.

Lengvutė Lietuvos Istorija. Parašė A.Agaras. Išlėšimo(!)A.Macijauskas. Rygą 1910. Mažučio formato 88 pusl. Kaina 25 kap.

Historija labai trumpa. Svarbiausioms historijos gadynėms pavesta vos po porą puslapių. Historiškuose varduose ir net faktų išdėstymuose ne maža klaidų. Prie galo pridėta "žvilgterėjimas į lietuvių raštiją ir dailę", kuriame surašyta garsiųjų lituvių rašytojų vardai. Autorius neužmiršo ir savęs į tų garsiųjų skaičių įrašyti, nors apie jį beveik niekas iki šiol negirdėjo.

Žmonės. Drama 3-jose veikmėse. Parašė Br. Vargšas. Kaina 15c. Chicago, Ill. Turtu ir spauda "Lietuvos" 1910 m.

"Draugija" NN. 42—43. Turinys: *M. Gustaitis,* Tėvynės rauda (eilės), Tėjų gyvenimo keliai (eilės), *M. Vaitkus,* Vasaros vakaras (eilės). *P. Kragas.* Lazdynų Pelėdos veikalai. — Rašytojas labai augštai vertina Lazdinų Pelėdą skaito ją didžiausiai talentuota lietuvių beletriste. Nuomonė gana klaidinga. Lietuviai turi rašytojų daug daugiaus parodžiusių talento, negu Lazdynų Pelėda. O teisingai sakant, tai mes visai nežinome ar Lazdynų Pelėda turi nors kokį talentą; ji pati vos moka plunksną pavadžioti, o jos apysakų sumanymai gauna geresnį ar menkesnį literatiškąjį indirbimą, žiūrint pagal to, kokia redakcija juos sutaiso. — *Pr. Dovydaitis* (univer. stud.) Problema apie Kristų. *A. Jakštas.* Kur-gi išganymas? (polemika su kun. Šepečiu). *Prof. kun. K. Šaulys.* Apskritas socialinio klausimo supratimas, *Dagilėlis* 1410—1910 (eilės), *Kun. A. Juocapavyčius,* Vyskuopo Merkelio Giedraičio grabo jieškojimas ir to jieškojimo rezultatai. *J. M.* Naujas Seinų vysk. Ant. Karosas. Iš bažnyčios gyvenimo. *A. Jakštas,* Lenkų ir Rusų spauda apie Lietuvą. Bibliografija ir kritika. Lietuvių spaudos turinys ir k.

Jednodniówka. Wiedza społeczna. Wilno. Rok 1910.

Laikraštį *"Wiedza"* valdžia sustabdė, taigi vieton "Wiedzos" numerio dabar išleista ši "Jednodniówka", kaipo atskira kningutė.

"Visuomenė" N. 6. Turinys: M. Baltasis, Apie "Aušrinę"; M. B—ka, Lietuvių literatūra Vilniaus universiteto metu (Tąsa). *A.* Iš Lietuvos "Kultūrinimo" istorijos (Tąsa). Silkinis Lyg ir apžvalga. J. M. Angliakasių apskrityje, vienaveiksmis scenos vaizdelis (Šermukšnės vertimas). S. D. Apie S. Čiurlianienės "Lietuvoje".

"Dagis" No. 9

JUOKELIAI.

Mokytoja. — Ką reiškia Kristaus žodžiai į Petrą pasakyti: "Nuo šio laiko gaudysi žmones"?

Vaikas. — Manė skirti jį į policijantus. ("Katalikas").

— Mano drauge, tu esi asilas.

— Bet aš noriu paklausti, ar aš esu asilas dėlto, kad aš jusų draugas, arba aš esu jums draugas, dėlto kad esu asilas.
("Jugend").

— Tai-gi pirkk iš manęs šitą lagaminą.

— Kas man iš jo?

— Na-gi, jai keliausi kur, tai galėsi padėti į jį kelnes, ploščių.

— Tai tu manai, kad aš be kelnių ir be ploščiaus galiu važiuoti.
("Jugend").

Dailininkas. — Dabar nuneškite mano abrozą į parodą; ale būkit atsargųs, nes dažai dar neuždžiuvę.

Tarnas. — Nesirūpinkite, mano serměga jau sena.
("Kaimynas").

— Tu savo vietą gavai per "pigiąją" politiką.

— O, ji man ne pigiai kaštavo.

Sūnus. — Kas tai yra svietiškoji gudrybė?

Tėvas. Svietiškoji gudrybė, mano sūnau, yra geriausias žinojimas visų ydų, kurias turi mūsų kaimynai. ("Montr. Star").

APGARSINIMAI.

PRIEPUOLIUOSE.

Kiekviena šeimyna turi būt visuomet prisirengusi sutik priepuolius ir turi žinot, kokią reikia duot pirmiausią pagelbą. Vienas geriausių vaistų tokiuose atsitikimuose yra Trinerio American Elixir iš kartaus vyno, nes jis greitai sužadina organų veikimą ir draug sustiprina juos. Jis padidina gyvenimo spėkas ir kraujo cirkuliaciją, pastiprina nervus. Žmonės netekę apetito, nusiminę ir negalintįs dirbti, galės persitikrint, kad Trinerio American Elixir iš kartaus vyno yra pasitikėtinas vaistas. Išbalusios ir sergaliojančios moterįs turi irgi jį vartot, nes jis gamina naują gerą kraują. Jis yra labai geras visokioms skilvio ir žarnų ligoms gydyti. Vartokite jį kaipo pirmą pagelbą, kai tik pastebėsite, jog pradedat nustoti apetito, silpstat, ar svaigsta jums galva. Vaistų sankrovose. Jos Triner, 1333—1339 So. Ashland Av., Chicago, Ill.

SIMANAS KVIETKAUSKAS

"LIETUVOS" KELIAUJANTIS AGENTAS.

Simanas Kvietkauskas keliauja valstijose Illinois ir Wisconsin, užrašinėdamas laikraštį "Lietuvą" ir priiminėdamas už jį prenumeratą. Jis turės nuo laikraščio "Lietuvos" išleistojo A. Olszewskio rašytą paliudyjimą ir kvitas, pagal ką galėsite jį pažinti, kad yra musų užtikrintu agentu ir galėsite drąsiai jam duoti pinigus ant prenumeratos, kningų ir kitokių tavorų, nes męs už jį atsakome.

Simanas Kvietkauskas taipgi yra agentu ir musų štoro, The Bridgeport Clothing Kompanijos. Jis turės su savim sampelius tulų musų štoro tavorų ir kas tik ko reikalaus galės per jį užsisakyti, o męs viską prisiųsime. Męs savo štoro tavorus gvarantuojame, kad bus toki, kaip musų Katalioguose aprašyti. Jaigu gavęs juos rastų kitokiais, tegul sugrąžina, o męs jam pinigus sugrąžinsime.

KSAVERAS STRUMSKIS "LIETUVOS" KELIAUJANTIS AGENTAS.

Jis lankosi valstijose Connecticut ir Massachusets ir turi musų paliudyjimą. Pas jį taip-gi galima užsirašyti "Lietuvą" ir duoti pinigus ant tavorų Bridgeport Clothing Štoro, o mes viską prisiųsime ką tik pas jį apsisteliuosite.

A. Olszewskis "Lietuvos" Išleist.

Draugijų Reikalai.

LIETUVIU RATELIO SKAITYKLA 3149 So. Halsted St. Chicago,

Atdara šiomis dienomis ir valandomis:

Utarninkais ir ketvergais nuo 7 val. vak. iki 9 val. vakaro; subatomis nuo 7 val. vak. iki 10 val. vak.

Sekmadieniais (nedėldieniais) nuo 1 val. dieną iki 6 val. vakaro.

Skaitykloj randasi visi lietuvių laikraščiai ir kningos. Skaityti galima pačiame kningyne ir namo nešties.

24-tas PASILINKSMINIMO BALIUS rengiamas Jaunų Amerikos Lietuvių Pasilinksminimo Kliubo. Atsibus nedėlioj, 18 d. rugsėjo (Sept.), 1910 m. Freiheit Turner svetainėje, 3417 So. Halsted St. Prasidės 5 val. vakare. Muzykė prof. Kiefer. Įžanga 25c. ypatai. Užkviečia visus
Komitetas.

TĖV. MYL. DR. 119 KUOPOS SUSIRINKIMAS.

Draugai kenosh'iečiai!

18 d. rugsėjo Šv. Petro salėje atsibus 119 kuopos T. M. D. mėnesinis susirinkimas tuo po sumos 11½ val., teiksitės visi pributi ir atsivesti draugus norinčius įstoti į T. M. D. sąnarius. Susirinkimas atsibus sykiu su S. L. A. 212 kuopa.
Sekr. Kaz. Braževičius.

PIRMAS DIDELIS IR IŠKILMINGAS BALIUS.

Yra rengiamas draugijos Tėvynės Lietuvos, Mylėtojų, nedėlioj 18 dieną rugsėjo, 1910 m. Jono Baukos svetainėj, 8430 Vincennes Road. Balius prasidės 4 val. po pietų ir tęsis iki vėlyvai nakčiai. Įžanga 25c. porai. Draugija kviečia visus jaunus ir senus, mažus ir didelius ateiti ing tą balių. Tai bus pirmas balius prieš užbaigiant vasarą. Kviečiame atsilankyti, bus linksma.
Dr-joe T. L. M. Komitetas.

SOCIALISTŲ PARTIJOS CHICAGOS Latvių skyriaus teatrinė grupė atidengs 1910—1911 metų teatrinį sezoną sekmadienyj 25 rugsėjo 1910 m. Valdins C. S. P. S. salėje, 1126—1128 W. 18 gatvė, A. Kosorotovo dramatiškąjį veikalą 4-se veikmėse "Pawasara pluhdi". Valdinimas nuo 3:30 po piet. Salė atsidarys nuo 2:30 po piet. žais Latvių Socialistų orkestra. Pertrankose bus skrajojanti pačta, konfeti ir k. Įžanga 35c.
Kviečia Komitetas.

PRAKALBOS!

(Su stereoskopiškais paveikslais, dekliamacijomis, muzika, etc.). Rengiamos 114 kuopos T. M. D. (Naudai "Aušros" Amatų Mok.), nedėlioj, 18 d .rugsėjo (Sept.). Prasidės 7:30 val. vakare M. J. Sullivan svetainėje, 302 W 47th St., arti Wenthworth Av. Įžanga vyrams 15c. Moterims ir merginoms dovanai.

vakare bus rodomi paveikslai iš paminėjimo laiko kovos ties žalgiriu. Taipgi bus rodomi paveikslai iš hygienos srities, kuriuos aiškins dr. A. L. Graičūnas. Kiti kalbėtojai, tarpe tų pp. K. Mikolaitis, F. Elsmontas ir J. Ilgaudas aiškins įvairius gyvenimo reikalus bei keliamus klausimus, kas bus interesinga kiekvienam žmogui paklausyti. Apart to bus geros dekliamacijos, muzika ir tt.

Visus lietuvius ir lietuvaites širdingai kviečiame atsilankyti kuoskaitlingiausiai, o užtikriname, kad išgirsite daug naudingų ir reikalinkų Jums dalykų. Kviečia *Komitetas*

PADĖKAVONĖ.

T. M. D. 58 kp. mieste Grand Rapids, Mich., tariame širdingą ačiu, aktoriams lošusiems 4 rugsėjo dieną, 1910 m., "Velnias ne boba" ir "Neatmezgamas mazgas". — Pp. Juozui ir Rožei Šlikams, F. Gilienei, F. Beliniui, J. Demečiui, Z. Urbanavičiui, J. Besaspariui, M. Beliuniutei ir K. Gapšiui, taip pat už duetą p. M. DineviČiutei, choro vedėjui G. Beliniui, dekliamatorei P. Ostrauskiutei, muzikos vedėjui Valentai, teatro vedėjui J. Garnupiui, tvarkos vedėjams ir kuopos viršininkams pp. R. Pašluostai ir Leonui Braškui. P. J. Ilgaudui už gerus ir gražius plakatus ir tikietus, vyrų chorui, kvartetui ir visai publikai už dalivavima teatre ir už prijautimą mūsų kuopai.

T. M. D. 58 kuopos Komitetas.

P. S. Taip pat tariu ačiu visiems lošėjams, už klausymą ir gerą atlošimą o visai kuopai už meno rėmimą.
J. Garnupis,
352 Hamilton st., Grand Rapids, Mich.

Pajieškojimai.

Pajieškau savo brolio Antano Juraško. Paeina iš Kauno gub., Raseinių pav., Kvedainių parap. 8 metai kaip Amerikoje. Pirmiau gyveno Chicagoje, Ill., dabar nežinau kur. Duokite žinią šiuo adresu:
Kaz. Juraška,
518 Mexwell St., Chicago, Ill.

Pajieškau Juozapo Kuokšto, 13 metų Amerikoj, pirmiaus gyveno Spring Valley, Ill.; paeina iš Kauno gub. Šiaulių pav., Gruzdžių val., Normalčių kaimo. Jis pats ar kas apie jį žinotų teiksis pranešti man šiuo adresu:
Martin Kuokštis,
2446 Carmmen Av., Chicago, Ill.

Pajieškau savo moteries Petronelės Valavičienės (po tėvais Jusaitytė). 6 dieną liepos išvažiavo nežinia kur, palikus vyrą ir sunų dviejų metų. Paeina iš Šilvėnų kaimo, Ilguvos parap., Naumiesčio pav., Suvalkų gub. Kas duos žinią apie jį, gaus $10 dovanų. Meldžiu pranešti šiuo adresu:
Jurgis Valavičė,
10530 Curtis Av., Chicago, Ill.

Pajieškau savo brolio Jurgio Briedelio. Kokie tris mėnesiai atgal jis gyveno Chicagoje; dabar nežinau kur jis dingo. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žinią adresu:
Mikodimas Briedelis,
2219 W 23 Pl., Chicago, Ill.

Pajieškau savo brolio Vincento Girkunto. Jis paeina iš Kauno gub., Raseinių pav., Jurbarko miestelio, apie 5 metai Amerikoje; gyveno Chicagoje, Ill. Jis pats arba kas kitas tegul duoda žinią šiuo adresu:
Marijona Girkuntaitė,
4617 So. Marshfield Av., Chicago, Ill.

Pajieškau savo draugo Jono Kuizino. Prašau duoit žinią adresu:
Jurgis Vaslovas,
721 Buena Vista Pl., Chicago, Ill.

Pajieškau savo dėdės Franciško Milgaudžio, rašosi Frank Miller, 10 metų atgal, gyveno Pittstone, Pa., iš ten persikėlė į Albert, W. Virginia. Paeina iš Kauno gub., Raseinių pav., Labardžių val., Degliškių kaimo. Malonėkite duoti žinią šiuo adresu:
Kaz. Balvika,
5830 Grove Av., Chicago, Ill.

Pajieškau savo tėvo Izidoriaus Jomanto ir draugo Ignaco Norvaišo, abudu paeina iš Kauno gub., Telšių pav., Tirkšlių parap., Peimlenų miestelio. 8 metai kaip Amerikoje; pirmiaus gyveno New Yorke, dabar nežinau kur. Meldžiu, kad jie patįs arba kas kitas duotų žinią šiuo adresu:
Pranciškus Jomantas
23 Marion St., Cambridge, Mass.

Pajieškau savo dviejų dėdžių Stepono ir Mikolo Gegžnių, paeina iš Dragonių kaimo, Pušaloto parap., Panevėžio pav., Kauno gub. 20 metų kaip Amerikoje, norėčiau žinoti ar jie yra gyvi ar mirė. Pajieškau taip pat draugų Kazimiero M. Karicko Benedikto Kuzminsko ir Jurgio Butkevičiaus, visi iš Naujamiesčio miestelio, to paties pav. ir gub., o taip jau ir Franciškos Virvyčios, 3 metus gyveno Elizabethport, N. J. Jaigu kas žinote apie juos arba jie patis malonės duoti man žinią adresu:
Tadas Shurny,
2100 W. 24 St., Chicago, Ill.

Pajieškau savo dviejų seserų: Domicelės Antanavičienės ir Veronikos Bastienės (iš namų Petkytės). Gyveno jos kaž-kur apie Oklahoma. Paeina iš Kauno gub., Raseinių pav., Vidūklės parap., Ardišukų kaimo. Teikkitės duoti žinią šiuo adresu:
Monika Mosteikienė,
4633 So. Wood St., Chicago, Ill.

Pajieškau Dominiko Suravičiaus, Gardino gub., Sviedubrės sodžiaus. Šnekėt negali visai, švepluoja. Norėtau žinoti, kur jis yra. Prašau duoti žinią šiuo adresu:
Motiejus Suravičius,
82 Eldriege St., New York, N. Y.

Pajieškau Joną Januškevičių, ketvirti metai iš Mažeikių, Antaną Antanavičių, Joną Voverę, nesenai tretį kartą atvažiavo į Ameriką, ir Vincentą Petrauskėlį. Visi jie gyveno Rygoje, Suvorovo gatvėje N. 54; visi Kauno gub. Meldžiu duoti žinią šiuo adresu:
Jonas Mažeika,
1002 Van Buren St., Chicago, Ill.

Pajieškau savo brolio Mikolo Jatužio; jis paeina iš Kauno gub., Panevėžio pav., Vabalninkų parap., Guodžių kaimo. 2 mėnesiai kaip iš Lietuvos. Turiu svarbų reikalą. Meldžiu duoti žinią šiuo adresu:
Jonas Jatužis,
369 E.Kensington av., Kensington, Ill.

Pajieškau savo draugo Vinco Janulio, Kauno gub., Ukmergės pav., Bajorišekio viensėdžio. Pirmiau gyveno Pittsburge, Pa. Turiu labai svarbų reikalą. Meldžiu duoti žinią šiuo adresu:
Jur. Šukis,
1199 S. Superior St., Cleveland, Ohio.

Pajieškau savo vyro Pilypo Grigaliausko, Kauno gub., Telšių pav., Plungės parap.; 5 metai kaip Amerikoje. Aš nuo 8 kovo mėn. dienos esu atvažiavus ir niekur jo negaliu surasti. Tai jaigu kas apie jį žinote būkite malonus man pranešti šiuo adresu:
Domicelė Grigaliauskienė,
1456 So. Canal St., Chicago, Ill.

Pajieškau savo švogerio Petro Ladavičiaus, paeina iš Kauno gub., Panevėžio pav. Du metai atgal girdėjau gyveno Holyon, Mass. Meldžiu kas apie jį žino arba jis pats teduoda žinią šiuo adresu:
Motiejus Užubalis,
52 Seymour St., Pittsfield, Mass.

Reikalavimai.

Reikalauju gerų kriaučių moteriškam darbui, mokestis gera.
Reikalauju taip-gi gero ir teisingo vyro už sargą dirbtuvės.
Reikalauju mergaitės ing ofisą.
Reikalauju merginos ar vyro, kad galėtų prižiūrėti darbą.
Kreipkitės ing ofisą.
Paul Straus, Lietuviška dirbtuvė,
1400 W. Harison St., Chicago, Ill.

Reikalauju jauno vaikino į bučernę mokantį darbą, arba ir norintį mokintis to amato. Gali atvažiuot arba kreipties laišku:
Josepph Atkenson
Groc. & Market, Steger, Ill.

Reikalauja darbininkų merginų ir vyrų. American Can Co. 39 & Canal St. Nuelkite iš ryto apie 7 valandą.

Reikalingas į ofisą jaunas lietuvis, mokantis rašyti gramatiškai lietuviškai ir lenkiškai. Butų gerai kad mokėtų maskoliškai ir šiek tiek angliškai, bet tai nėra butina. Tegul atsišaukia ypatiškai arba raštu į Eagdžiuno Banką, 2334 So. Oakley Av., Chicago, Ill.

Reikalinga gera lietuvė ar lenkė mergaitė naminiam darbui. Nereikia virti nei rūbus plauti. Geri namai gerai mergaitei.
A. Rubenstein,
1417 Harrison St., Kansas City, Mo.

Reikalaujam moteriškių siūti rankom. Darbas ant visados. Reikalaujam gerų preserių moteriškam darbuf. Kreipkitės adresu: 1400 W. Harrison St., Paul Straus.

Reikalinga 10 užbaigėjų, siuvėjų rankomis bei stryguotojų. 15 siuvėjų moteriškųjų drabužių. Kreipkitės į Unity Skirt Co., 209 State St., Room 506.

Ant Pardavimo.

Parsiduoda lietuviškas saliunas ant Canal gat. prieš fabrikų. Liga verčia parduot labai pigiai. Randa tik $12. Prie saliuno yra 3 kambariai. Taip-gi parsiduoda Barzdaskutykla visai pigiai ir labai gražioj vietoj. Sužinokit 1112 S. Canal gat., Chicago, Ill.

Parsiduoda bučernė ir grocernė geroje lietuvių ir lenkų apgyventoje vietoje, biznis gerai išdirbtas. Arklys, vežimas ir visi įrankiai. Pirkę nesigraudinsit.
F. Geister,
4845 W. 14th St., Grand Works, Ill.

Pigiai ant pardavimo puiki barzdaskutykla lietuvių apgyventoje vietoje, biznis geraĩ išdirbtas. Pardavimo priežastis — kitas biznis. Kreipkitės adresu: 4500 Hermitage Av., Chicago, Ill.

Parsiduoda pigiai trijų kambarių naminei rakandai, visi veik nauji. Apsivesti norintiems ar iš kitur pribuvusiems geriausia pradėt gyvenimas, kad ir su mažai pinigų. Arenda tik $8.00. Netoli lietuviškos bažnyčios, 3-čios lubos iš kiemo, 3428 S. Halsted St., S. V. B.

Parsiduoda už $450 vaisių sankrova vertės $1.000 — lietuvių ir lenkų apielinkėj. Apleidžiu miestą. Kreipkitės: 3440 So. Morgan St., netoli 35 gatvės.

Parsiduoda naminiai rakandai už labai prieinamą kainą. Pardavimo priežastis — mirė mano moteris. Kreipkitės sekančių adresu:
Ignas Urba,
922 — 33rd St. Chicago, Ill.

Parsiduoda pigiai gera valgių sąkrova (grosernė) (su arkliu ir vežimu); lietuvių apgyventoje vietoje; biznis jau nuo senai išdirbtas. Gera, atsakanti vieta atsakančiam lietuviui. Parsiduoda dėlto, jog savininkas turi butinai išvažiuoti Europon. Kreipkitės pas:
J. Ilgaudas & P. Garmus,
1613 So. Halsted St., Chicago, Ill.

Parsiduoda (galima imti ir arendon) bučernė ir grocernė su namu ir visais įtaisais, gera vieta, lietuvių apgyventa, biznis kuogeriausiai išdirbtas. Tinkama vieta lietuviui. Tony Frisco, 819 — 23 ave ir Lake st., Melrose Park, Ill.

Kambariai su mebliais atiduodama arendon vienai ar dviem žmogystėm. Naujoviškas intaisymas. Flat A, 3246 So. Halsted St.

NUOMON KAMBARYS.
Jaigu kas norėtų iš vyrų ramų kambarį gauti, prašom kreiptis šituo adresu: 3159 So. Halsted St., (3 floor rear). Mrs. Dobkevičienė.

Arendon atsiduoda bučernė ir grocernė su butu ir gera rūsim (beismontu) po visa krautuve. Randa boxas, kaladės, barai ir visos lentynos reikalingos mindštam biznui, tiktai reikia tavoro nupirkti, sėsti į šasti. Gera vieta lietuviui. Kas norėtų užvesti biznį, prašau atsilankyti: 3119 S. Morgan pas namo savininką.

TAISOME IR VALOME
elektrikines ir gazines lempas. Darbą gerai ir greitai atliekame.
Wm. Daratis & Grikštas,
4601 So. Paulina St., Chicago, Ill.
Phone Drover 839.

JONAS BALCHAS,
Lietuvis siuvėjas West North dalyje
Siuvame visokius moteriškus ir kitokius drabužius rudeninius ir žieminius, dirbame geriaus kaip kokie žydeliai. Valom, dažom, negerus pataisom ir prosinam. Dirbame greitai. Meldžiame persitikrinti, tada ir kitiems pasakysit, kad pas mus daroma gerai ir greitai.
Jonas Balchas,
2239 W. 23 Pl., Chicago, Ill.
Telefonas, Canal 2024.

Dabar geriausia proga
FARMAS PIRKTI.

Važiuokite apsigyventi į Michigano valsingą žemių širdį — Mason Manistee ir ežero šalis į Swigart Tract — dobilų, vaisių ir apskritai farmines žemes. Kaina nuo $10. iki $25 už akrą. Išlygos labai lengvos: įmokėti nuo $10 iki $25, o paskui ant išmokesčio kas mėnuo po 5 ar 7 dolarius ant 40 akrų. Greitai augantis distriktas, du nauji miestai, lotai biznui ir apgyvenimui. Klimatas labai sveikas. Galite turėti viską, kas tik auga Illinois, Indiana ir Ohio valstijose. Ekskursija važiuoja kiekvieno mėnesio pirmu ir trečiu utarninku. Ten ir atgal iš Toledo ar Chicagos $6.00. Patvados ir nurodymai dykai. Užmokėtus už tikietą pinigus sugrąžiname po nupirkimui žemės. Norėdami platesnių paaiškinimų rašykit pas mane: Anton Kiedis, vietinis atstovas, Peacock, Lake Co., Mich. Dabar geriausia proga farmas pirkti.

Mokykla Šokių!

Prof. Julius S. užtikrina, kad išmokys šokti kiekvieną jauną ar senį. Išmokina valcą 6 rųšių ir teip, kad gali drąsiai eiti šokti publikoje. Teipgi išmokys ir kitus šokius su 6 vakarais; vakare nuo 8 valandų iki 11. Kas moka vaikščioti, tas gali išmokti ir šokti. Kas nori mokytis tegul ateina į svetainę, po numeriu, 2119 So. Halsted St., mokinu kas dien apart šventų dienų. Prof. Julius S. praneša visiems, kurie nori išmokt tuos šokius, kad ateitų sekančio adreso: 2124 South Halsted St.
Ofisas ant 3-čių lubų. Atdaras nuo 5 iki 8 val. vakare.
Prof. Juliaus šokių mokykla uždaro June 25, ji vėl bus atdara September 2.
Jau pradėsim Buck ir Wing šokt Sept. 2.

Burtininkų Kazyros (Kortos)

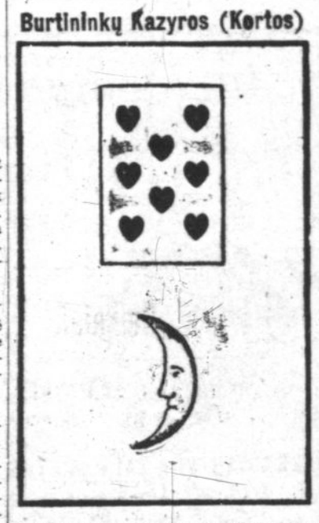

Visi žinote, kad burtininkai (Amerikoje vadinami Fortune Tellers) spėja žmogui laimę ar ateitį su pagelbą Kazyrų (Kortų). Ar toki burtininką spėjimai iš nukeltų Kazyrų turi kokią vertę; mes apie tai nekalbėsime, tik pasakysime, kad yra tukstančiai žmonių, kurie pas tokius burtininkus lankosi įspėjimui savo ateities ar laimės ir moka jiems už tai po kelis ir po keliolika dolierių. Garsiausia ant svieto burtininkė buvo tai pone LENORMAND. Paryžiuje, Francuzijoje, kuri su pagelba savo Kazyrų visiems įspėdavo ateitį. Pas ją vaikščioja kelti Kazyras viso svieto didžiunai, kunigaikščiai ir karaliai ir kiekvienam jį ateitį įspėdavo.
Po myriui virš minėtos burtininkės jos Kazyros pateko į svietą ir šiądien jomi naudojasi garsiausi svieto burtininkai, ir kiekvienas, kas jas turi, gali su joms įspėti ateitį teip gerai kaip ir burtininkai. Šios Kazyros su pilnu išaiškinimu lietuviškoje ir lenkiškoje kalbose, kaip jas vartoti ir kaip ateitį įspėti yra dabar gaunamos musų štore. Kaina jų 50c.
Šios Kazyros yra geriausia bovykla liuosame laike ir su jom, ne tik save, bet ir visus kitus geriausiai nubovysi šeimyniškuose ir draugiškuose susirinkimuose.
Siųsdami pinigus ant kazyrų adresuokite:
The Bridgeport Clothing Co.
3246-3248 So. Halsted St. CHICAGO, ILL.

TĖVYNĖS MYLĖTOJŲ DR-STĖS CENTRO VALDYBOS ANTRAŠAI:
Pirmininkas: Jonas V. Liutkauskas, 120 Grand st., Brooklyn, N. Y.
Vice-Pirmininkas: Pr. Butkus, 3252 So. Halsted st., Chicago, Ill.
Raštininkas: Jonas Dagis, 3252 So. Halsted st., Chicago, Ill.
Iždininkas: A. J. Povilaika, 804 Bank st., Waterbury, Conn.
Knygius: J. Simanavičius, 331 Barnes st., Plymouth, Pa.
Literatiškasis Komitetas: J. Gabrys, 11, rue Sommerard Paris, France. V. Jokubynas, 3153 Wallace st., Chicago, Ill. J. Laukis, 501 Brick st., Valparaiso, Ind.

Mes Sujieškom.

Užčėdyjimui laiko ir galvasukio namų pirkėjams, mes sujieškojome keletą namus, geriausius kokius galima rasti už paduotą kainą, ir čionai juos pagarsiname. Kas išsigali įmokėti trečią dalį, ar daugiu, ant tų namų tam mes trukstančius pinigus paskoliname lengviausiomis išlygomis.
Šituos namus mes patariame pirkti lietuviams:,
No. 121. 8 ruimų murinis namas, ant stulpų. Lotas 24x125. Randos į metus nešą $204. Kaina $1.600.
No. 232. 4 kambarių murinis namas. Geroj vietoj. Lotas 25x125. Kaina ..... $1.600.
No. 220. 2 lubų medinis namas, 2 gyvenimai 1 — 5 r. 1 — 4 r. Lotas 24x125. Randos nešą į metus $216. Kaina ..... $1.700.
No. 156. 2 mediniai namai, 1 — 5 r. 1 — 4 r. Lotas 31x147, kampinis. Kaina ..... $2.000.
No. 12. 2 namai, 4 gyvenimai po 4 r. Lotas 25x125. Randa $384. Kaina ..... $2.000.
No. 10. 2 lubų murinis namas, 2 gyv. po 6 r. Lotas 25x135. Kaina ..... $2.500.
No. 4. 2 lubų murinis namas, 4 gyv. po 4 kambarius. Randa $480. Kampinis lotas 30x147. Tiktai $3.700.
No. 217. 2 lubų murinis namas, 2 gyv. po 6 kamb. Lotas 25x125. Randos nešą į metus $372. Kaina $3.000.
No. 241. 2 lubų murinis namas, 16 kambarių. Lotas 125x125. Randa $504. Kaina ..... $4.500.
No. 241. 2 lubų murinis namas, 4 gyven. 2 — 5 r., 1 — 3 r., 1 — 4 r. Lotas 25x125. Randos nešą į metus $540. Kaina ..... $4.500.
No. 187. 3 lubų murinis namas, 3 gyv. po 6 kamb., 2 maudyklos. Lotas 25x125. Gatvės užmokėtos. Randa $564. Kaina ..... $4.700.
No. 69. 3 lubų murinis namas, 3 gyv. Su maudyklioms. Lotas 27½x127. Randos nešą į metus $552. Kaina ..... $5.300.
No. 179. 3 lubų muras, 4 gyv. 2 po 6 rum., 2 po 4 rum., 2 maudyklos. Lotas 27x129. kandos nešą 624. Kaina ..... $5.500.
No. 238. 2 lubų muras, akmenų priešakys, 2 guv. po 7 kamb., 5 r murinis namas užpaklyj. Lotas 25x125. Randa $624. Kaina .... -5.500.
Kiekvienas iš tų namų yr vertas gero žmogaus. Ateikite apžiūrėti.
Norėdami platesnių žinių, kreipkitės ypatiškai į musų offisą.

A. Olszewski
3252 S. Halsted St., Chicago, Ill.

VYRAM TIKTAI
INEJIMAS DYKAI
kas gali but matyta
GALERIJOJ MOKSLO
344 SO. STATE ST.
CHICAGO, ILL.
near Harrison St.

Žingeidumai Patologijos
Žingeidumai Osteologijos
Žingeidumai Gromuliavimo Organu

Tirinek pradžia ir išrsivystima Žmogiszkos Rasos nuo Lopszio iki Grabui. Pamatyk Keistumus Gamtos. Žingeidumus ir Mišiniszkumus.
Tirinek intekme ligos ir galeistuvystes, perstatytas gyvo didumo figurtose, sveikuose ir ligotuose padėjimuose. Lavus išrandinetojas atsakineja visokius klausymus. Didžiausia proga tavo gyvenime.
INŽENGA DYKAI
Atdaryta kasdiena nuo 8 ryto iki vidurnakcziui
LIUOSA GALERIJA MOKSLO
344 So. State St. CHICAGO, ILL.

Im. 23 AKMENU.
Gelžkelio Laikrodis.

Galvute užsukamas ir nustatomas Vyrų ar Moterių dydžio.
20 metų aukszuotas, drigubuose uždaromuose inkštuose, ingraverutas. Tikrai geras laiko rodytojas gelžkelio žmonems, reikalaujantiems gero laikrodžio.
Gvarantuotas 20 metų. Siųsim šitą laikrodį visiems C. O. D. už $8.75 ir expreso lėšas išegzaminavimui. Jei nebus toks, kaip sakom, Nemokėkite nei centą. ATMINKIT, kitur užmokėsite už tokį laikrodį į 35 dol. Auksuotas rotežėlis ir ketetas Dykai su kožnu laikrodžiu
EXCELSIOR WATCH CO. 900 Athenssen Bldg. CHICAGO.

Seniausia Lietuvių užeiga pas
JUOZUPĄ RIDIKĄ
Užlaiko visokius pirmo skyriaus gėrimus ir kvepenčius cigarus ir
Gražią Naują Svetainę
Susirinkimams, vestuvėms, baliams ir tt. Širdingas priėmimas ir broliška roda kiekvienam
3253 Illinois St., Kerte 33rd

"DAGIS"
Kritikos, Satyros ir Juokų Ménesinis Laikraštis.

DAGIS gražioj formoj knygos, ant geros popieros ir su viršelialis, viso 20 puslapių kas mėnuo duoda skaitymų.
DAGIS kas mėnuo talpina po keletą originalinius, lietuvių piештus paveikslėlius.
DAGIS bado visus be skirtumo, kas tik nusikalsta prieš visuomėnę, todėl "Dagis" turi rastis kiekvino lietuvio namuose, tai yra geriausia gyduolė nuo visokių ligų. Juk visiems yra reikalingas linksmumas ir juokai, o "Dagis" nesigaili straipsnių su įvairiais pasišaipimais ir juokais.
DAGIO kaina labai žema, tiktai 10 centų num., arba $1.00 metams.
Siunčiant prenumeratą, adresuokite:
"DAGIS" PUBL. CO.,
812 — 33rd Street, Chicago, Ill.

Kas užsipirks antrai šių metų pusei "Lietuvos Ukininką" stačiai iš redakcijos, tas gaus dovanai "Vilniaus Kalendorių" 1911 metams.

3 rub. metams 1r. 50k. pusm. D. Lietuvoje

Visiems prieinamas, kiekvienam reikalingas, seniausias lietuvių laikraštis Lietuvoje eina nuo 1905 metų

2del. 20c. met. 1del. 10c pusm. Amerikoje

"Lietuvos Ukininkas"

1910 metais savo ėmėjams duoda:
52 No. No. "Lietuvos Ukininko'
26 No. No. "Žemės"
13 No. No. "Mokyklos"
12 No. No. "Sveikatos"
1 "Vilniaus Kalendorių,' 1911 -
Sėklų išbandymui:
Ukio padargų premijoms už geriausius ukio aprašymus.

Kas nori padaryti daug naudos ir smagumo savo giminėms ir geriems pažįstamiems pasilikusiems Lietuvoje, teužperka

jiems "Lietuvos Ukininką"

Labai naudingas yra "LIETUVOS UKININKAS" ir Amerikoj, ir kitur gyvesantiems lietuviams, nes daug jame jieras žinių ir naudingų pamokymų iš visokių šalių ir sričių.
Kas įsirašys į "L. UKININKO" BENDROVĖS narius ir užmokės 25 rublius (13 dol. 75 c.), tasai gaus "LIETUVOS UKININKĄ" visuomet dovanai.
KAINA: Lietuvoj (ir Rosijos valstijoj) metams 3 rub. (1 dol. 65 c.) pusmečiui 1 rub. 50 kap. (38 cent.) Užsieniuose (ir Amerikoje) metams 4 rub. (2 dol. 20 c.) pusmečiui 2 rub. (1 dol. 10c.)
Tos pačios "L. Ukininko" Bendrovės dar yra leidžiamos nuo 1909 m.

"Lietuvos Žinios" su "Aušrine"

Progresiviškas lietuvių laikraštis. Eina 2 kartu į savaitę.
KAINA: Lietuvoj (ir Rosijos valstijoj) metams 4 rub. (2 dol. 20 c.), pusmečiui 2 rub. 50 kap. (1 dol. 38c.) Užsieniuose: metams 6 rub. (3 dol. 30c.), pusmečiui 3 rub. 50 kap. (1 dol. 92c.) Abiejų laikraščių adresas:
Vilnius--Siemionovskaja 10-1 Russia--Lithuania.

Mes Išgydom Vyrus

Mes trokštam, kad visi, kurie yra nenūgandinti su kitais gydymais, ateitų pas mus ir pamėginto musų tikrą ir ištikimą gydymą. Mes pasilikinsim tau dėlko kiti gydymai tavęs neišgydė ir kaip mes tave išgydysim.

Kraujo Užnuodyjimas Paeinantis nuo užsikrėtimo arba priežasčių dėl kurių ligonis nenori kreiptis prie šeimyniško gydytojaus, rudos plėmos, lopai burnoje, skaudulis ant liežuvio, sliužimas plaukų, skausmas kauluose, sunarinose, plėmos ant kuno, jausius tekanti skaudulisi. MES IŠGYDOM ŠITOKĮ PADĖJIMĄ—MES NELOPOME.

Nubėgimai Ar kankina tavę nubėgimai paeinanti nuo peršengimo gautos tiesų, vyriški silpnumai, nualinimas, silpna atmintis, galvos skaudėjimai, plėmai priešai akis, nerviškumas, skausmai strėnose? Ar pats ši apintas nors vienu iš tų ženklų? Ateik pas mus, mes tave išgydysim nes kitaip nerekalauji mum mokėti.

Užsikimšimai Nedarą skirtumo koks tamistos nesveikumas yra, jeigu žemistą kankina doginimai, plikinantis šlapinimas, pusės nesveikumas, erzinimai, tankus norėts iššlėtinimo, mes išgydom viršui minėtus padėjimos be varžojimo peilio ir be sluntimo į ligoninėtį.

Abelnas Nusilpnėjimas Silpnumas, pamirštimas, negalingumas prie darbo arba linksmumu gyvenimo, nuliūsimas, yvairus gėdinanti silpnumai, ir tt. ATIDĖJIMAI YRA PAVOJINGI—PASIRODAVIK SU MUMI DABAR.

Sutinimai Uždegimai, šutinę ir skausmingi sunariai, kantrybę atimančios užsisėdėję ligos kurios padaro gyvenimą nelaimingu. IŠGYDOMOS ANT VIŠADOS BE ŽUDIMO LAIKO.

Odos Nesveikumai Eczema, išbėrimai, spuogai, lopai, netobulumai, žaizdos skaudulisi, pageltonavus ir išbyrėjus oda, pajuodavę paskiai. Vyrai, yra jum nuo to visko vaistas, atsišaukiant pas mus ant gydymosi. GALI UŽMOKĖTI KADA BUSI IŠGYDYTAS.

Guzuotos ir Susisuke Gystos Šitokios gystos randasi visur ant žemonės dalies kuno, bet daugiausiai kairėj pusėj; jos padaro žmogų labai neramų; yra silpnas velkantis jautimas daugmaž nuolatai. Gystos yra užčiopiamos ir nurodo kaip botagas.

Inkstu, Pusles ir Sebrus Nesveikumai Inkstų nesveikumas gali išsivystyti į pavojingas komplikacijas, ir jeigu nesitbotas, pagimdys kitas ligas ir komplikacijas. Ar manai apsivesti? Ar esi tikrai sveikas?

Atsišauk tuojaus jeigu esi klapate.

State Medical Dispensary

150 SO. CLARK ST., arti Madison gatves, CHICAGO, ILL.

Ofiso valandos: nuo 10 ryto iki 4 po piet. Nuo 6 iki 7 vakarais. Nedėldieniais ir Šventadieniais nuo 10 iki 12 tiktai. Ypatos geidžiančios gydymo turi atsišaukti asabiškai, nes ligos negali but gydomos teip pasekmingai per susirašinėjimą kaip ligoniui atsišaukus pačiam. Nerašyk bet atsilankyk.

Naujausias importuotas Fonografas :: :: :: **DYKAI**

Bus duotas kiekvienam, kas nupirks pas mus rusiško tabako už $6. Nieko nuo jusų daugiaus nereikalaujame tik kad patartumete savo draugams ir pažystamiems pirkti iš musų firmos tabaką.
Šitas importuotas fohografas yra padarytas iš geriausio metalo, turi didelę nikelinę triubą ir labai gerai skamba. Turėdami musų fonografą, galite surengti namie puikų muzikos koncertą. Užsukite tik mašinėlę, uždėsite volluką, ir galėsite išgirsti graziausias tautiškas, darbininkiškas ir kitokias dainas, ištraukas iš operų ir operečių, žaidimą visokių instrumentų pavienių ir orkestroje. Klausant tai viską bus malonu ne tik jums ir jusų šeimynai, bet ir jusų pažystamiems bei kaimynams.
Musų fonografas yra geriausias, koks tik dabar gali buti. Už tokį fonografą užmokėtumėt mažiausia $12. Mes duodame jums tą fonografą suvis dykai. Prisiųskite tik 50c. markėms ir mes išsiųsime jums geriausio rusiško tabako už $6 ir tą fonografą draug su voleliais ir nurodymais, kaip reikia apsieiti. Apturėję tai per expresą, užmokėsite likusius $5.50. **Namie galite išbandyti musų fonografą, o jaigu jis jums nepatiks, tai galite sugrąžint mums tabaką ir fonografą, o mes sugrąžinsime jums visus įmokėtus pinigus.**
Ši dovana yra supruntama ir puiki, nėra čia jokios rizikos, taigi naudokitės, pamatysite, kad busite užganėdinti.
ENGLISH ASIATIC TOBACCO CO.
111-115 East 7th Street, :: NEW YORK, N. Y.

A. Olszewskio Banko
galite aprupintiį visus savo reikalus
TOJ BANKOJ LIETUVYS NOTARAS
Išdirba "Doviernastis" — Kontraktus, Raštus pardavimo
ir visokius kitus dokumentus, ir užtvirtina visokius dokumentus pas konsulių. Inkorporuoja draugijas ir atlieka visokius kitus notarijališkus darbus.
Visokiuose notarijališkuose reikalose kreipkitės į
J. J. Hertmanowicz
(Notary Public)
3252 So. Halsted st., Chicago.

Nori mokintis Barzdaskutykios?

Tamista šį amatą gali išmokti nuo 4 iki 6 savaičių. Kainuos tau tik $30. Mes duosime visą setą skutimo prietaisų. Šis amatas yra tinkamu perdėm visame svėto ir tamista turėsi tada savo ypatišką verteivystę busi savo darbdaviu. Rašyk pas:
NOSSOKOFF'S BARBER SCHOOL.
1408 Penn Ave., Pittsburg, Pa.

AKIU LIGOS.
Ar turi galvos skausmus?
Ar akys vandeniuoja?
Ar jas niežti?
Ar teipgi ir apaudžia?
Ar daiktai išrodo dvigubi?
Ar jie buva neaiškus, migloti?
Ar turi uždegtas akis?
Ar jos greit palista skaitant?
Ar jas skaudina šviesa?
DAUG ZMONIU
turi akių nesveikumų, kurių visai nežino, ir sirgdami nejaučia skausmo ir nė jokio nesmagumo, bet jie turi nešioti akinius, kad išgelbėti savo regėjimą ateityj.
Mokslinio laipsnio okulistas
S. GINSBURG
2038 S. Halsted St. netoli 21 g.

Dr. O. C. HEINE
DENTISTAS
OFISAS—Kampas 31 ir So. Halsted gat.
(Syvosiomas virš aptiekos.) CHICAGO, ILL.

Mokinkis Angliską Kalbą.

Žinai kaip labai yra reikalinga angliška kalba šioje šalyje. Nors tu butum geriausiu mekaniku, profesijonalistu, ar biznierium, jeigu nemokėsi angliškos kalbos, tai Amerikoje negausi nė gero darbo, nė biznio, nė profesijos negalėsi vesti. Žmogus, mokantis angliską kalbą Amerikoje, yra visur pageidaujamas ir gerai apmokamas. Todėl kuogreičiausiai rupinkis ją išsimokinti.

DABARTINIS BUDAS IŠSIMOKINIMO ANGLIŠKOS KALBOS YRA LABAI LENGVAS. ŠTAI JIS.

1. Pirmiausiai perskaityk knygelę "VADOVĖLIS" No.1209. Kaina 25 centai.

2. Paskui perskaityk knygelę "RANKVEDIS" No.1300. Kaina $1.25.

3. O tada užsirašyk laikraštį "LIETUVĄ" ant 18 mėnesių už $3.00, tai gausi dovanų knygelę No.1491, vadinama: "KAIP RAŠYTI LAIŠKUS LIETUVIŠKOJE IR ANGLIŠKOJE KALBOSE", o su pagelba šios knygelės galutinai išmoksi netiktai angliską kalbą, bet jau mokėsi ir laiškus rašyti angliškoje kalboje.

Knygas No.1209 ir No.1300 parduodame už pinigus, bet Knygelę No.1491 už pinigus neparduodame, tiktai dovanojame ją tiems, ka angliškai kalbėti ir rašyti ir dėkavoja mumis už tos knygelės išleidimą.

Knygags No. 1209 ir No. 1300 parduodame už pinigus, bet Knygelę No. 1491 už pinigus neparduodame, tiktai dovanojame ją tiems, kurie užsirašo "LIETUVĄ" ant 18 mėnesių ir užsimoka $3.00 prenumeratos, tai tiems ją duodame dovanų. Skaityk šios knygelės apgarsinimą ant 8-to puslapio šio laikraščio ir persitikrink apie jos vertę.

Kiekvienas gaus ją dovanų kas užsirašys "LIETUVĄ" ant 18 mėnesių ir užsimokės $3.00 prenumeratos.

Todėl ir Tamista, jei nori išmokti angliską kalbą, tai užsirašyk "LIETUVĄ" ant 18 mėnesių ir gausi minėtą Knygelę dovanų, su kurios pagelba išmoksi gerai nevien angliškai kalbėti, bet ir angliškai laškus rašyti.

Siųsdamas pinigus už "LIETUVOS" prenumeratą adresuok:

A. OLSZEWSKI
3252 So. Halsted St., CHICAGO, ILL.

DIDŽIAUSIAS LIETUVIŠKAS
KATALIOGAS

Laikrodžių, Laikrodelių; Muzikaiiškų Instrumentų. Drapanų ir šimtų visokių kitų naudingiausių ir reikalingiausių daigtų, gaunamų pas
Bridgeport Clothing Co. Chicago, Ill.
Kataliogas dalinasi ant kelių skyrių ir kiekviename skyriuje telpa sekanti daigtai:

Drapanų Skyriuje. Rasite Drapanų Siutus, Overkotus, Kelnes, Marškinius, Kaklaraiškčius, Pirštines, Kepures, Skrybėles Čeverykus. ir tt.

Muzikališkų Instrumentų Skyriuje. Rasite Armonikas, Koncertinas, Smuikas (Skripkas), Fleitas, Pikolas, Klernetus, Obojus, Fogotus, Soksofonus, Kornetus, Melofonus, Trumpetus, Trambonus, Altus, Tenorus, Baritonus, Basus, Kontrabasus, Bubnus, Cimbolus, Megafonus, Bandžius, Gitaras, Mandolinas, Citras, Kylafonus, Autoarfus, Muzikos Dėžes, Fonografus, (Šnekamas Mašinas), Pijanus, Vargonus, ir daugybę kitų instrumentų.

Bižuterijos Skyriuje. Rasite Laikrodžius, Laikrodėlius, Lenciugėlius laikrodėliams ir moterims ant kaklo nešiojamus, Komposus, Medalikus, Bronzoletas, Auskarius, Spilkas, Sagutes, Žiedus, ir tt.

Tolesniame Skyriuje. Rasite Sidabrinius Peilius, Šaukštus, Videlcius, Tacės, Fotografijų Kameras, Parasonus, Žiuronus, Elektriškas Liktarniukes, Siuvamas Mašinas, Fontaninės Plunksnas, Paišelius, Kalimorius, Britvas, Šepečius, Šukas, Peilukus, Žirklukes, Pypkes, Fotografijoms Albumus, Mapas, Globus, Stereoskopus Abrozus, Abrozėlius ir šimtus kitų labai naudingų ir reikalingų daiktų.
Kataliogas turi 160 puslapių, didelio formato su aiškioms iliustracijom visokių daiktų.
Prisiųsk už 10c. markę pačio kaštam ir mes jį prisiųsim DYKAI.
Adresuokit šiteip:
The Bridgeport Clothing Co.
3248 So. Halsted St., X Chicago, Ill.

"LAISVOJI MINTIS"

Vienintėlis mokslo ir literaturos iliustruotas laikraštis, talpinantis rimtus ir gerai apdirbtus straipsnius iš įvairių mokslo šakų: Historijos, Kulturos Historijos, Gamtos Mokslų, Draugijinių Mokslų, ir t. t., lygiai ir originališkai parašytas apysakas iš musų gyvenimo.
Kaina metams $2.00; pusei metų $1.00; į užsienį $2.50
Kas, prisiųsdamas mums prenumeratą, prisiųs iškirpęs ir šį apgarsinimą, tas gaus dovanas knygomis: užsirašantiems "L. Mintį" metams duodame knygų už $1.00 užsirašantiems pusei metų už 50c.
Paskubinkit—Dovanas neilgai teduosime.
Adresas:
"Laisvoji Mintis,"
1401 N. Main Ave., - Scranton, Pa.

F. P. BRADCHULIS
Attorney & Counselor at Law
132 S. Clark, Cor. Madison St.
Atwood Bldg., Room 806
Tel. Franklin 1178.
Lietuvys advokatas, baigęs tiesų mokslą Amerikoje. Veda visokias bylas, civiliškas ir kriminališkas visuose teismuose (sudusose).
Gyv. 3112 S. Halsted st., arti 31mos
Telephone Yards 2390.

Dr-as W. A. Martišus
Ofisas R. 409 Tacoma Bldg.
Madison & LaSalle Sts. Chicago,
Gydau visokias ligas kaip šviežias teip ir užsisenėjusias. Ypatingai vidurių ligas, moterų valkų ir vyrų. Teipgi pritinkau akinius ir pataisau nesveikas akis.
Offiso valandos: nuo 9 ryto iki 5 po pietų. Nedėliomis offisas uždaras tiktai pagal sutarimą.

KOŽNAS GAUS DYKAI

kuris prisiųs keletą markių, musų No. 2 katalogą, didžiausią lietuviškoj kalboj, 64 didelį puslapį. Jame telpa apraašymai savirų 200 ligų, vyrų, moterų ir vaikų, pasako nuo ko jos prasideda, kaip jas pažinti, kaip nuo jų apsisaugoti, kokias gyduoles naudoti, kiek jos prekuoja ir kur jas gauti. Paveikslai ir prekės vyrišų kvepiančių ir gydančių muilų, Perfumų, Elektro-gydančių aparatų, Roberinių išdirbimų, Monų, Painų, Šukų, Drukuojamų Mašinėlių, Armonikų, Koncertinų, Britvų, Pavinčevonių ir šimtai kitokių kožnam reikalingų dalykų. Iškirpk šitą apgarsinimą ir prisiųsk mum, o tuojaus gausi visai dykai katalogą. John L. Bagdžiunas, Prop.
JOHN'S SUPPLY HOUSE
3334-3336 SO. OAKLEY AVE., CHICAGO, ILL.
Vardas _____
Adresas _____
Miestas _____ Stetas _____

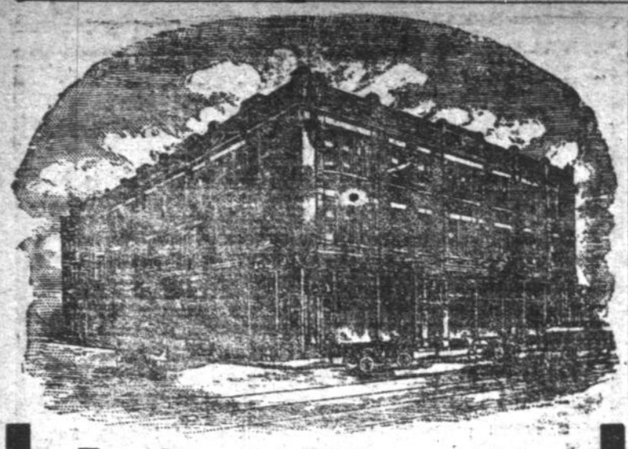

Banka A. Olszewskio

3252 So. Halsted St., Chicago, Ill.

Priima pinigus taupinimui ir moka už juos 3% metams.

Skolina pinigus pirkimui namų ir liotų mieste Chicagos.

Sukolektuoja žmonių pinigus padėtus kitose bankose; teipgi iškolektuoja darbininkų neužmokėtas algas ir paskolintus pinigus.

Padaro visokius Notarijališkus raštus, kaip tai: Dovierennastis, Kontraktus pirkimo ir pardavimo, Affidavitus ir visokius kitus rejentališkus ir legališkus raštus.

Išmaino pinigus visokių žemių ant amerikoniškų ir amerikoniškus ant kitokių.

Perka ir parduoda namus ir liotus.

Siunčia pinigus į Rossiją, Lietuvą, ir visas dalis svieto.

Parduoda šifkortes ant visų linijų išvažiuoti ir atvažiuoti, ir išvažiuojantiems Lietuvon parupina pasportus nuo Rosijos konsulio.

Musų kainos visada pigesnės kaip kitų ir musų tarnysta visuomet geresnė už kitų. Rašykite mumi apie šifkorčių ir rublių kainas, o mes mielai tokias Jums prisiųsime.

Rašydami mumi visada adresuokite šiteip:

A. OLSZEWSKI

3252 So. Halsted St., Chicago, Ill.

Knygele verta tiek aukso, kiek ji pati sveria.

Jos Vardas yra:

"Kaip rašyti Laiškus Lietuviškojo ir Angliškoje kalbose".

Ko ji mokina? Ji mokina rašyti laiškus (gromatas) lietuviškoje ir angliškoje kalbose. Žmogus gali visą amžį mokintis angliška kalbą, bet pakol jis nemėgins rašyti laiškų angliškoje kalboje, tai ir angliškos kalbos niekada gerai neišmoks. O kad rašyti laiškus angliškoje kalboje, reikia tam tikros knygos, kuri nemokantį mokintų. Taigi ši knygelė mokina rašyti laiškus angliškoje kalboje.

Šioje knygelėje yra daugybė laiškų visokiuose reikaluose ir atsitikimuose į visokias ypatas: Laiškai tėvų į vaikus, vaikų į tėvus, vaikinų į merginas, merginų į vaikinus; tarnų į darbdavius, darbdavių į tarnus ir tt. Tie visi laiškai yra abiejose kalbose, viens lietuviškas kitas angliškas, teip kad rašėjas skaito lituviška laiską ir mato kaip tą jatį laišką angliškai rašyti. Kašant angliškus laiškus žmogus mato kaip surišti žodi su žodžiu, kaip padaryti pilnus sakinius ir tie sakiniai įsiskverbia žmogui į smegenis teip giliai kad jis juos jau ant visada atmena. Jokia gramatika, jokia kita knyga teip greitai ir teip gerai žmogu neišmokins angliškos kalbos kaip kad virš paminėta knygelė. Žinoma pirm paėmimo šios knygelės, žmogus turi pirmiau perskaityti knygeles "Vadovėlis" No.1209 ir "Rankvelis" No.1300, kad gauti pradžią, o paskui jau imti knygelę *"Kaip rašyti laiškus lietuviškoje ir angilškoje kalbose"*.

Ši knygelė ne vein mokina laiškus rašyti, ne vien mokina angliškos kalbos, bet dar mokina ir daugybės kitokių labai naudingų ir reikalingų dalykų, kokių pamokinimų jokioje knygoje nerasite. Ji mokina:

Kaip daryti kontraktus pirkimo, pardavimo, samdymo ir visokių formų biznio reikaluose; kaip daryti vekselius skolinant pinigus; kaip daryt testamentus; kaip vesti draugysčių reikalus, ir visoki kiti pamokinimai. Teipgi mokina formų kaip žmonėse apsieiti visokiuose atsitikmuose; antai kaip apsieiti svečiuose, apsilankymuose, supažindinime vieno su kitu, pakalboje vieno su kitu, kaip užsilaikyti bankietuose, vestuvėse, krikštynose, pagrabuose, atsilankant ant metinių švenčių ir tt. Toliau knygelėje yra šimai patarlių vartojamų angliškoje kalboje išverstų į lietuvišką, kokių dar niekad negirdėjai, ir ant galo yra Žodynėlis svetimų žodžių, vartojamų yvairiose kalbose, išverstų į lietuvišką kalbą ką jie reiškia.

Ši knygelė turi 293 puslapius. Yra apdaryta popieros apdaruose ir audimo gražiuose apdaruose. Ji yra verta daug pinigų, bet už pinigus mes jos niekam neparduodame. Mes ją dovanojame tiems, kurie užsirašo musų laikraštį "Lietuvą" ant 18 mėnesių ir užsimoka $3.00 prenumeratos, tai tiems duodame šią knygelę dovanų ir siunčiame "Lietuvą" per pusantrų metų. Skaityk mųs apgarsinimą ant puslapio 7.

Kodėl teip brangią knygelę mes dovanojame už dyką? Pirma todėl, kad mes norime kad kiekvienas lietuvys išmoktų angliską kalbą, kad paskui galėtų užimti geresnią vietą ar darbą ir pralobtų, o kada bus musų lietuviai turtingesni ir apšviestesni, tai ant tiek pakils lietuviška tauta ir kultura ir mes nuo turtingesnių daugiau biznio turėsime. Antra — mes norime, kad kiekvienas lietuvys skaitytų musų laikraštį "Lietuvą", kuri tarnauja žmonių apšvietimui ir kulturiškam jų pakėlimui, ir ant kiek "Lietuvos" skaitytojai pasidaugins, ant tiek mes galėsime pagerinti laikraščio "Lietuvos" įturą. Pasidauginus skaitytojams, mes galėsime užlaikyti geriausius raštininkus, kurie parupins žmonėms tikrai gerų ir pamokinančių raštų visokiose mokslo šakose. Laikraštis turi buti žmonių mokykla, jis turi mokinti žmonis to visko kas jų gerovei reikalinga, todėl mes ir rupinamėsi laikraštį "Lietuvą" tokia žmonių mokykla padaryti.

Lietuviai jau pradeda suprasti musų gerą norą, nes kasdien vis užsirašo "Lietuvą" daugiau ir daugiau, ir gavę nuo mus virš paminėtą knygelę dovanų, kuodidžiausiai mumi dėkavoja už jos išleidimą.

Todėl ir tu, broli, kurs šį apgarsinimą skaitai, nelauk, ilgiau, bet tuojaus prisiųsk $3.00 prenumeratos už "Lietuvą", o mes ir tau prisiųsime tą brangią knygelę dovanų ir siųsime musų laikraštį "Lietuvą" per pusantrų metų.

Siųsdami pinigus savo laišką adresuokite šiteip:

A. OLSZEWSKI

3252 So. Halsted Street. CHICAGO, ILL.

Dr. E. C. COLLINS
uždėtojas.

AR TURI:

Viduriu ligos. Užketejima, nedirbimo. Galvos skaudejima, Reumatizma, Odos ligos, Sirdies ligos, Inkstu ligos, Kepenos ligos, Hemoroidus, Skrofulus, Nerviška nusilpnejima, Plaučiu ligos, Pilvo kataro, Neuralgia, Viduriu skausmus, Kataro noses ir gerkles, Bronchitis, Astma, Paraliža, Ausiu ligos, Akiu ligos, Patrukima, Pusles ligas, Visokius išberimus, Kirminus, Visokias slaptas ligas Vyru ir moteru, šviežias arba chroniškas.

Prisiusk tuojaus 10 centu markiems, idant aptureti garsinga knyga Dr. E. C. Collins "Vadovas in Sveikata". Ji yra neatbutina kožnai šeimyn.

The COLLINS NEW YORK MEDICAL INSTITUTE

NE TUŠTI KALBA, BET FAKTAI

darodo daktarų gabumą ir atsakomybę. Ne gana buti gydytoju ir apsigarsyti laikraščiuose, bet mųsų vargdieniai Lietuviai, serganti žmonis, reikalauja dangiausiai suprantančių, dangiausiai žinančių ir knodangiausiai teisingų ir sąžiniškų gydytojų, del pasielpimo Jų ir palengvinimo Jųjų skaudėjimuose. Mųsų vargdieniai, serganti žmonis ne gali ištekti mokėjimui Jų sunkaus uždarbio už nieką, del pripildymo mokinančiųjų kišeninių daktarų ir stotis kas kartą blogesniu nuo jų bemaudiškų, apgaudinėjamų vaistų.

Tantiečiai! Ne tikėkit tokių daktarų saldiems žodžiams, pritaisytiems Jųms, Jų apgarsinimuose, kurinos pažystate vien tik iš kelių savo garbinančių eilių, talpinamų laikraščinose ir tokiu budų jie įkalbinėja apie atsakomybę savo, bet ne gali dorodyt ne vieno išgydymo.

Collins New York Medikališko Instituto gydytojai, yra žinomi Jųms visiems. Jie pasiventę savo nandai mųsų sergančių Lietuvių, per daugelį ir daugelį mėtų. Jie tyrinėje (studijuoje) per ilgus metus, dabar gali gydyt kiekvieną, norinti nuo senei apleistą, ar pagadytą per kitus gydytojus ligą, su geriausiomis ir pulkiausiomis pasekmėmis.

Tukstančių tukstančiai originališkų ir teisingų paliudijimų tą darodo ir laimingumas šimtų tukstančių šeimynų gire Jų žmoniškus gerus darbus.

Collins New York Medikališkas Institutas, užlaiko tiktai geriausius, gabiausius ir tvirčiausius savo amate gydytojus tyrinėjimui vaistų ir ten nėra ligonio, kuris Juos apleistų ne užganėdintas arba ne apturėjas reikalingą pagelbą. Vaistai, kuriuos tie gydytojai skiria, yra geriausi pasaulėje, per tai ir niekados ne galima abejoti apie jų pasekmingumą.

Jeigu kankina kokia norinti liga, ar tai pradžioję ar jau užsisenėjusi, ne lauk kolei taps neišgydoma, bet ieškok pagelbos tuojaus.

Jeigu Jųsų liga reikalauja ne atidedančios pagelbos, rašyk arba kreipkis ypatiškai kuo skubiausei, o jeigu ne žinai kas Tave kankina, pasiteirauk pas mųsų gydytojus ar laišku ar ypatiškai, o Jie suteiks geriausį ir teisingiausį patarimą suvis dovanai.

Tai yra kelias, kurino sąžiniški Collins New York Medikališko Instituto gydytojai darbuojasi, o tas padarė Jų vardą garsingu ir populiariškų. Rašyk tuojaus pas Dr. S. E. Hyndman, medikališką direktorių.

The Collins New York Medical Institute,

140 W. 34th Street - New York City.

Ofiso valandos: šiokiomis dienomis nuo 10 val. ryte, iki 5 val. po pietų. Nedeldieniais ir šventadieniais nuo 10 val. ryte, iki 1 val. po pietų. Utarninkais ir petnyčiomis nuo 7 iki 8 val. vakare.

JAUNI VYRAI
SENI VYRAI
VIDURAMŽINI VYRAI

Vyrai kurie žada apsivesti— vyrai ligoti— vyrai kurie budamė neprotingi dasileida pervirštumą— vyrai nusilpnei, nerviški, sunaikinti ir kurie sulaukie amžio, katram negale pylnai nauduoti priimnuma gamtos.— **vyai tie vyrai tur pareikalauti viena iš tuo knygu.** Ta knyga pasakis keip vyrai sunaikin sava sveikata, keip jie igauna ligas ir kodiel jie netur apsivesti budame tame padeime.

Ta knyga teip-gi pasakis suprantamoje kalboje keip vyrai kurie tur **Užnuodijima kraujo, arba syfili, Triperi, arba gonorrhoea, Nusilpneima, Abeina pragaišti špeku, Pragaišti gyvybes skystimo, Naktinius nubegimus, Rheumatizma, Organiškas ligas, Pylva, Kepenu, Pusles ir Inkštu ligas,** gali but galiutinai išgydyti sava nuomusė, privatnai ir slapta, su mažais kaštais.

Tukstančiai vyrų atgava sava tobulą sveikatą, spėkas ir stiprumą per žiūrėjimą tuos knygos. Ji ins kmstuvi žmonis ir talpina šiam tykrus slaptibes, kurios vyrai turi žinoti. Netrotikiet sava pinigu mokiedami už prasma, beverčia, vaistąa iki kolaik neperskaitieti šitą knygą. Ji pasakis kodiel jus kentėti ir keip galet galiutinai išgydyti. Atmink, jog ta knyga yra duodama VYŠAI DYKAI. Mes užmokam ir paštą. Išrašik aliekoie sava varda, pavarda ir adresą ant šio kupona ir išsiusk ji mums šendena.

Kuponas dykai gautos knygos.

Siusk ji šendena.

DR. JOS. LISTER & CO.
L. 300, 22 FIFTH AVE., CHICAGO.

Godotini: Aš esu užinteresuotas juru pasiuliminui dykai siunstos knygos ir norečiau, jog jus išsiustumet man vieną iš tuo knygų.

Vardas ir pavardė.....

Adresas .....

Stejtas .....

50,000 KNYGU DYKAI DIEL VYRU.

Naujiena Kuri Nudziugins ir Palinksmins Daugel Serganczių, Silpnu ir Nualintu Vyru

ar ėsi nustoję kantrybės, nervišką, nupoules sveikatoje? Ar peržengei tiesa sveikatos arba gamtos? Ar manai apsivesti? Ar ėsi tinkančiam padėjime užimti užduotis ženybinio gyvenimo? Jeigu yra maziausė abejonė jog randasi užsiviikusi chroniška liga duguyje tavo kiapatų, tai atsišauk ant žemiaus paduoto adreso, o apturėsi patarimą ir ištirinėjimą dykai! Mes ištirinėsime tavę visai dykai, ir jeigu išgydymas bus galimas, tai mes išgydysime už kožemiausią kainą. Ne užsidedi ant savęs jokių pareigų atsišaukdamas pas mus dėl bemokestinio pasiteiravimo. Męs perstatysime padėjimą viso dalyko tikroje-šviesoje, o tada galėsi gydytis jeigu norėsi.

Nėi Dolerio Nereiks Moketi Pakol Nebusi Užganedintas Savo Locnoj [Klinty] kad Mes Esame Teisingi, Pilnai Atsakanti ir Užsitikimi. Jeigu turi kokį nors nesveikumą inkstų, pusės ar šlapumo ravelių, jeigu jauti nesmagumą ir skausmą, jeigu randasi koks padėjimas dėl kurio nesinori kreiptis prie šeimyniško gydytojaus, kaipo tai: silpnumas, nerviška negalė, silpna arba sumažinta atmintis, nemėgojimas, gėdingumas, nubėginai, nuvarvėjimai, silpnainanti sapnai ir išnaudota gyvybė; jeigu turi gumotas ir susiukuses gyslas, jeigu kenti nuo užsikrečiamų ligų kokios nebut rušies kurios tamistai daro nesmagumą; jeigu turi nors vieną iš skaitlingų ligų kuriom vyrai gali but apimti; jeigu kenti nuo pertankių dasileidimų; jeigu turi votia, skaudulius burnoje ir ant liežuvio; jeigu plaukai tavo slenka; jeigu turi slaptingą ligą; jeigu turi užnuodintą kraują arba nors vieną iš ligų kurių auka tampa vyrai—TAI MES GALIME TAVĘ IŠGYDYTI IR TA PADARYSIME. Ateik pasikalbėti su mumi didžiausiame pritatiškume ir sekrete, o mę padėsime atsikratyti nuo visų kliučių kotrumplausiam laike. Mes turime labai didelį patirimą gydyme tokios rušies ligų ir užtikriname išgydymą. Mes netiktai palengvename, bet išgydome tikrai ir ant visados. Ateik ir pasiliurėk ant skaitlinus lietuvių kuriuos mes išgydėme. Mes išgydysime teip tikrai kaip atsišauksi pas mus. Silpni vyrai, kurie nustojote vilti pasveikimo besigydydami kur kitur, ateikit pas mus, mes atkreipsime ant jus musų speciališką atydą teip jog atgausite savo vyriškumą ir busite vadovais terp savo sandraugų.

PATARIMAS IR IŠTIRINĖJIMAS VISAI DYKAI. GYDUOLĖS DYKAI IKI IŠGYDYMUI

CHICAGO MEDICAL CLINIC

344 SO. STATE ST., arti Harrison gatves, CHICAGO, ILL.

Musų ofiso valandos yra nuo 10 valandos ryto iki 4 po piet ir nuo 6 iki 7 vakare. Jeigu negali atsišaukti terp tų valandų, tai gali atsišaukti terp 10 ir 12 Nedėliom. Atsišauk asabiškai. Mes kalbame lietuviškai.

AR TURITE?

Ar turite Insurance Policy

kuri mokėtų jums laike ligos arba sužeidimo nuo $20.00 iki $40.00 į mėnesį, o atsitikime mirties ir sužeidimo arba kurių nors sanarių kuno praradimo nuo $500.00 iki $1000.00.

Tokią Insurance Policy geros kompanijos galite nusipirkt pas mus, mokėdami nuo $1.00 ir daugiau į mėnesį.

Chicagos lietuvius užkviečiame apsilankyt pas mus, kad galėtume paaiškinti visas išlygas.

J. J. Hertmanowicz, Agentas
A. OLSZEWSKIO BANKOJ
3252 S. Halsted St., Chicago, Ill.

VYRAI IŠGYDOMI | 5 DIENAS

VARICOCELE HYDROCELE (Papurtimas gyslų) be peilio ar skausmo.

Noriu išgydyti kiekvieną vyrą sergantį išpėrimu lytiškų dalių gyslų, strikturą, užsikrečiamus kraujo nuodus, nerviską sunąsilėjimą, pašlugimą lytiškų dalių ir ligas liečiančias vyrus. Šitas nuoširdus pasiulinimas yra atviras visiems, kurie praleido daug pinigų ant daktarų ir vaistų be jokios naudos ir mano noru yra parodyti visiems šitiems žmonėms, kurie buvo gydomi dešimtiems ar daugiau daktarų be jokio pasisekimo, kad aš turiu vienintėlį budą kuriuomi tikrai išgydau.

Nemokėk už gydymą be naudos — mokėk už tikrą išgydymą.

Aš tikrai išgydau ligas skilvio, plaučiu, kepenų ir inkstų, noris ir labai užsedintas.

Slaptos Vyrų Ligos išgydoma greitai, tikrai ir su pilna slaptybe. Nervų nusilpnėjimas, nupuolimas sveikatos, sudymas stiprybės, nubėgimai kraujo, užnuodyjimas. Slapsminės gaištys.

Plaučių Ligos. Dusulys. Brončytas ir kitos plaučių ligos tikrai išgoma mano veliausiu budu. Širdies ligos.

(Ištyrimas Dykai.)

Išgydo kad buvum sveikas.

Specijalistas vyrų ir moterų ligų.

Moterų Ligos. Viduriniės ligos, skausmai strėnose, baltosios tekėjimas ir kitos ligos tikrai išgydomos. Užpakalinės žarnos, užsedintos ir nerviškos ligos moterų.

Kraujo Užnuodyjimas ir visos odos ligos, kaip ve puškai pikioji dedervinė, šunvotės, niežulys, bermohiodai, sustiprinimo gyslų, naikinanti nubėgimai, įsisenėjusios ligos.

AŠ KALBU LIETUVIŠKAI.

Dr. ZINS 41 So. Clark St. Chicago.
(tarpe Randolph ir Lake)

Valandos: Nuo 8 ryto iki 8 vakaro, Nedėliomis nuo 9 ryte iki 4 po piet.

LIUOSO INŽENGIMO MUZ[illegible]S

Moksliszku Žingeidumu. Žinojim[illegible] Galybe

Mes šauk[illegible] bėlmingai ir jdomai sutverti. Vyrai, tikrai atsilankykit į šitą stebėtiną liuoso inžengimo Muzėjų. Šimtai interesuojančių pavydalų žmogaus kuno sveikam ir sergančiam stovyje. Chirurgiškos operacijos, žingeidumai, keistumai, milžiniškumai. Teipgi pilnas istoriškas sanrinkis kuris niekad ne buvo parodytas dykai šiam krašte.

Esi užprašomas tirinėti nuostebumus Astronomijos, Fiziologijos, Chemijos ir Patholiogijos.

Iszpaniszka Inkvizicija. Vaikatu Galerija. Paveikslai Iszkilimiu ir Pagarsejusiu Asmenu.

INLEIDŽIAMI TIKTAI VYRAI

LIUOSO INŽENGIMO MUZEJUS MOKSLIŠKU ŽINGEIDUMU

150 SO. CLARK ST., CHICAGO, ILL.
arti Madison Gatves
Atdara nuo 10 valandos ryto iki 12 vidurnakčiui

Naujas Išradimas

Sustiprinimui ir užlaikymui plaukų

Tukstančiai pilkų žmonių atgavo puikius plaukus, sulsiko niukimą plaukų galves ir bai trumpame laike. Vietoje senų atauga nauji, gražus plaukai. Visokia informacija dykai. Artesnėms žinioms reikia rašyti įdedant krasos ženklelį.

PROF. J. M. BRUNDZA
BROADWAY & SO. 6TH ST. BROOKLIN, NEW YORK

GEORGE LAUTERER

Gyvuoja 25 metus

164-166 E. Madison St.
Chicago, Ill.

Išdirbinėjimas

išsiuvinėtų ir dažytų veluvų bei flagų, žymių, ženklelių, juostų ir kitokių draugijoms reikalingų dalykų.

Laišku reikalaukit Katalogo.

Skaitykit "Lietuvą".

DIDYSIS GYDYTOJAS NEW YORKO,

Ferdinand Hartmann

PRANESZA NESVEIKIEMS VYRAMS IR MOTERIMS SAKYDAMS:

nereikia ilgiau sirgti ir vargytis ligoms, nes aš Jus išgydysiu; todėl, kad aš per 20 metų tyrinėjas medicinos mokslą ir gyduoles, už tai žinau, kurios geriausia gydo sergančio žmogaus kuna, per tai su geriausia pasekmę New Yorke išgydžiau daugian žmonių, negu koks kitas daktaras teip pat plačioje pasaulėje. Aš išgydžiau tokias ligas, kurių jau nieks neįstengė pagelbėti ir kiti daktarai buvo pripažinę už neišgydomas;--- per ką turiu daugybes padėkavonių ir už mokslišku darbus už tai, kad aš pramanau jog:

KRAUJAS YRA TAI PAMATAS SVEIKATOS IR GYVASTIES.

Gyduolės, kurios nepataiso kraujo yra negeros ir negali išgydyti ligas, nes blogas kraujas, pradžia visokių ligų Užtikrinu, kad mano visos gyduolės yra pritaikytos prie kiekvienos ligos; už tai ir daugiausia sergančių išgydžiau ir tuos, ką kiti daktarai neįstengė.

Pasarga: aš nesu institutas, nesidengiu numirusio kito daktaro vardu, ne humbukas, ne nigeris šundaktaris, --- bet TIKRAS DAKTARAS MEDICINOS ir sergantį, kurį apsilinu tai ir išgydau.

SKAITYK ŠTAI KĄ IŠGYDYTI RAŠO:

Tegul bus pagarbintas Jezus Kristus.

Daktaras Hartmanas, esu neišpasakytai dėkingas, už išgydyma mane nuo ligos abelno nupuolimo ant sveikatos-nusilpnėjimo, ką gavau tą liga per saužagiavima.

M. ANDRUŠENKAS.
Clairmont, Cal.

New York, 5 Geg., 1910.

Aš šemiu pasirašęs, širdingai dėkavoju Dr. Ferd. Hartmanui, už išgydymą nuo l gos, kurl kankino marą per 3 metus, skaudėjimas vid riuose, pagedusių nervų ir kraujo; kas labai mane privargino. Nors kiti neįstengė išgydyti, bet, kad Dr. Hartmanas pataikė, greitai ir pamatiškai išgydyti, tad pripažstų, kad esi gerse daktaras New Yorke.

Pilnas guodonės FR. LEVAČEKS,
544 W. 50 St., New York, N. Y.

Teisybe pati uz save kalba. Geresniu darodymu negalim reikalaut.

Kad sergi pats arba tavo pažįstamas bei sesuo arba brolis, jei negali ateiti nėra skirtimo kaip toli gyvenate, parašyk apie liga lietuviškai, aš duosiu rodą ir

IšGYDYSIU:

Sk audėjimą sanarių, kaulų, strėnų, kojų, pečių ir nedirbimą vidurių Galvos skausmą, širdies ir plaučių ligas, sunkaus kvėpavimo, slogų ir nusilpnėjusius vyrus, dyspepsijos, nervų ligos, taipgi nuo jaunystės klaidų, igautų nesveikumų, sėklos nubėgimo, blogų sapnų, visokių užsikrečiamų slaptų ligų. Teip-pat MOTERŲ: skausmingų mėnesinių, baltųjų tekėjimo, gumbo ligų; neatbokit' kad kiti daktarai Jums nepagelbėjo, aš kad apsiimu, tai ir išgydysiu šviežias ir užsisenėjusias visokias ligas. Geriau, kad iš karto pas mane atsišauktumėt, pirmiau negu kur kitur. Rašyk kaip moki ir kaip jauti nesveikumus savyje, aš suprasiu, ištirsiu, kad reikės pritaikysiu gyduoles, kurios yra naujausio išradimo o apturėsi sveikatą. Aprašant ligą, klausiant rodos visada adresuoti ant mano vardo taip:

Dr. Ferdinand Hartmann,

218 East 14-th St. New York, N. Y.

Ofiso val. nuo 11 iš ryto iki, 5 val. po piet. Nedėlioms nuo 10 iki 1 po piet.